

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Citiți:

SBURĂTORUL

Revistă Literară și Artistică

APARE ÎN FIECARE SAMBATA

Sub Direcțiunea

D-LUI E. LOVINESCU

Abonamentul pe un an

Lei 50.—

Prețul fiecărui număr

Lei 1.—

1 Lei

Muzeul Digital al Romanului Românesc

1870-1913

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

N. ARCAȘ

OCNAȘUL

ROMAN

PRELUCRAT DIN FRANȚUZESTE

VOLUMUL 2

„Librăria Universală Leon Alcalay"
ALCALAY & Cº
Bucureşti, Calea Victoriei 37.

Lei 6.—

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

Au apărut:

Românii de peste Munți

din Bucovina și din Basarabia

de

PETRE V. H

Souvenir de

în Basa

de

G. SIO

Biblioteca Centrala
L095011160
Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932/

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

OCNAȘUL

O EROARE JUDICIARĂ

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA" SIBIU
INVENTARIAT 1986

ROMAN

PRELUCRAT DIN FRANȚUZEȘTE

DE

N. ARCAȘ

18 FEB 1986

Bibl. Inst. de Învățământ Superior Sibiu
INV. Nr. 52563 78

BUCUREȘTI
EDITURA „VIAȚA ROMÎNEASCĂ", S. A.
Librăria ALCALAY
37, Calea Victoriei, 37

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

BIBLIOTECA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA II

I

Importanta fabrică Ioan Şolea, — fostă firmă Veluiţă — ocupa, în Dealul Spirei un spaţiu vast. Birourile, situate în curtea din faţă, la stânga, cuprindeau două secţiuni; într'o parte direcţiunea, în cealaltă subdirecţiunea. Petruş Veroneanu, avea, în secţiunea aceasta din urmă, o slujbă la secretariatul subdirectorului. In dimineaţa aceea tânărul, profitând de o clipă de răgaz, recitea în ascuns ultima scrisoare a Zânei Viilor, ducând de nenumărate ori hârtia la buze şi depunând sărutări lungi, pasionate, pe rândurile aşternute.

Uite una care s'ar putea făli că e adorata! — glumi camaradul lui de birou.

— O, da, e adevărat, — esclamă Petruş, zâmbind încântat. — o iubesc din tot sufletul. Dac'ai şti, Toriene!... E aşà de frumoasă! Ard

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

de nerăbdare să mă înșor cu ea și s'o aduc la București, ca s'o văd în fiecare zi, să nu ne mai despărțim niciodată!...

— Se vede că nu prea vă vedeți des.

— O, sper să mă duc la dânsa de Anul Nou. Dacă binevoiește patronul să-mi acorde trei-patru zile concediu, o șterg la țară.

— Nu cred să le refuze; ești funcționar bun și conștiincios.

Torian se întrerupse spre a grupa niște hârtii pe cari le cercetase cu grijă.

— Am treabă la director,— zise el. Dacă întreabă cineva de mine, răspunzi d-ta în locul meu...

Cum ieși colegul din birou, Petruș luă iar scrișoarea Zânei Viilor și o duse din nou la buze, depunând pe ea sărutări înflăcărate. Câteva ciocănituri în ușă întrerupseră deodată această exaltare amoroasă.

— Poftim!— strigă Petruș.

Un om, ca la treizeci și cinci de ani, foarte elegant îmbrăcat, cu maniere aristocratice, pătrunse în odae.

— Domnule,— începù el,— mi s'a spus că trebuie să mă adresez la biroul d-voastră spre a vedeà pe d. subdirector al fabricii.

— O, ce neplăcut! Doream să obțin dela d-sa câteva informațiuni personale.

— Dacă voiți, spuneți-mi mie despre ce e vorba. Poate că v'aș putea lămuri eu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Adică dece nu? Nu văd niciun inconvenient. Caut adresa d-lui Velniță, fostul director al fabricii.

— Dacă nu mă'nșel, d-le, am auzit că stă pe bulevardul Pache.

— Da, acum două luni, dar s'a mutat de atunci. Servitorul care a rămas spune că nu-i cunoaște noul domiciliu.

— De mirare!

— Așa este, M'am gândit dar că poate se știe aci mai mult.

— Nu cred. D-l Velniță nu mai are cu fabrica niciun amestec. Regret că nu vă pot fi de folos, dându-vă deșlușirea dorită. Dacă voiți să-mi lăsați carta d-voastră de vizită arătându-mi și motivul cererii d-voastră, le voiu transmite amândouă d-lui subdirector.

— Foarte bine, d-le. Îți mulțumesc dinainte.

Și elegantul vizitator depuse pe birou o carlă fină de vizită adăogând:

— Motivul e de ordin financiar. Eu sunt bancher aci în București, și aș voi să participe și d-l Velniță, pe care-l știu om foarte bogat, la o afacere de mine de mare importanță. Vezi bine că nu e nimic misterios. Bună ziua.

Vizitatorul ieși. Petruș luă carta de vizită, spre a o pune la o parte, și-și aruncă, în treacăt ochii pe ea. Rămase, deodată nemișcat, înmărmurit. Pe carton era tipărit:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

Constantin Veroneanu

Bancher

— Veroneanu?— murmură tânărul. Constantin Veroneanu, unchiul meu!... O, de ştiam, îi vorbeam... Adică la ce bun?... Poate că s'ar fi prefăcut că nici nu mă cunoaşte. Trebuie să fie tare bogat... pe când eu sunt sărac!... Şi apoi... ar fi trebuit să-mi dau aci pe faţă numele... să scot, prin urmare, în vileag trista taină a dezonorării mele, nenorocirea bietului tată... Nu. Nu... Nu vreau să-i mai cunosc pe ai mei, cari m'au părăsit în vremurile de restrişte; niciodată nu vor mai auzi vorbindu-se de mine!...

In vremea asta Constantin Veroneanu reintră în oraş, necăjit de nesuccesul demersului său. Dealtminteri, se duşese să se intereseze de noua locuinţă a lui Velniţă-tatăl din îndemnul tovarăşului şi de acord cu el. Convinşi amândoi ca Nicu Velniţă se înapoiase în Bucureşti, speraseră să-l găsească şi apoi, prin el, urma lui Jean. Când Constantin se întoarse la bancă, Raduliade îl aştepta.

— Ei, facuşi ceva? — întrebă el.

— Nu, nimic. De altfel, n'am găsit decât pe un funcţionăraş. Mă duc eu în curând iar acolo, ca să văd pe patron.

— Poate că nici el n'o fi ştiind mai mult. Dispariţia subită a lui Velniţă-tatăl trebuie să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

aibă un motiv serios și probabil că nu e altul decât înapoierea în țară a fiului său.

— Da, și cred că ne va trebui multă trudă până să dăm peste el.

— Mare păcat, fiindcă ne-ar fi pus, fără îndoială, pe urma lui frate-tău. Dar să vorbim de altceva. Viu dela notariat.

— Ei, ce ai mai aflat?

— Aproape nimic. Zorovici e mut ca peștele. Nu vrea să spue nimic până nu-și termină ancheta. Cu toate astea am ghicit punctul de plecare al îndoielilor sale. Pentru el nevastă-ta, pretinsa Eliza Voinea, n'a fost niciodată croitoreasă. Prin urmare, certificatul eliberat de d-na Pădureanu, onorabila jumătate a lui Mitică Dihorul, e un certificat de complezență.

— Are miros de copoi, pușlamaua!

— Sau, mai bine, l'o fi înștiințat cineva.

— Cine?

— Eh, vezi că tocmai asta e greu de știut.

— N'o fi cumva o răzbunare a Dihorului?

— Nu cred. L-am văzut și i-am tras o sălață: tăgăduește cu tărie și-l socot sincer.

— Poate ne-a trădat nevastă-sa?

— Mă îndoiesc. Totuși, o s'o iscodesc în curând.

— Alte bănuieli mai ai?

— Da, mă gândesc la mai multe persoane. În primul rând, aproape c'aș acuza-o pe bătrâna Neagu, care n'o fi iertat pe fiică-sa c'a pără-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramnicu.ro/mdrr 1901-1932

sit-o așa bruș, cu toate că fata i-a făcut atâta bine, scoțând-o din sărăcie.

— Păi cum vine asta?

— Uite: baba e femeie cinstită în întreaga accepțiune a cuvântului și n'o fi admițând cu fiică-sa să se substitue altei persoane, chiar dacă e necunoscută și nu se găsește. Prin urmare, o fi considerând manevra aceasta ca o uzurpare de nume, agravată cu furtul unei averi. Pe lângă asta, a fost atinsă în afecțiunea ei de mamă, precum și într'un anumit orgoliu, nelegitim, e adevărat, dar provenind dintr'o situație ce există de mult și considerată de un mare număr de oameni ca legală.

— Nu pricep tocmai bine.

— Totuș, e foarte limpede. Eliza, lepădându-se de numele Neagu, pare c'ar fi voit să renege pe tat-său. Ba mai mult: a umilit sângeros pe mă-sa, care singură o recunoscuse, dar îșî zicea Neagu de douăzeci și cinci de ani. Pe de altă parte, poate să fi cedat și egoismului ei de bolnavă, văzându-se deodată lipsită de îngrijirile filiale cu cari era deprinsă și lăsată pe mâini mercenare, condamnată —ca să zic așa— să trăiască în izolare. Motivele astea diferite ar fi fost prea deajuns să-i ațâțe ciuda, insuflându-i idei de răzbunare.

— Concluziile tale subtile îmi par juste, — recunoscù Constantin, impresionat de limpezimea vederilor interlocutorului. Făceam mai bine

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de luam la mine, sub un pretext oarecare, pe soacra asta.

— Insfârșit, se mai poate presupune o denunțare a uneia din camaradele dela teatru, geloase, toate, de norocul neașteptat al Elizei Neagu. La București se știe totul, mai ales în lumea teatrelor. S'or fi mirat, dar, pe bună dreptate, văzând pe mititica Neagu măritându-se cu tine sub numele de Eliza Voinea, pe care nu-l cunoșteà nimeni până la acest eveniment. Dealtminteri, fiindcă suntem la capitolul Neagu, să-ți comunic și altă presupunere, Potrivit soției tale, ai crezut și tu și cu că Alexandru Neagu, actorul, a murit, nu-i așa?

— Da, nevastă-sa e văduvă de doi ani.

— Minciună!

— Cum! Ce zici? — esclamă Constantin, încremenit.

— Adevărul. Am reușit să-l descopăr după o ancheta minuțioasă. Neagu există și acum, iar mama și copila îi poartă pe nedrept numele. In realitate, ele se numesc— și una și cealaltă —Teodoriu, din cauză că Neagu nu și-a recunoscut fata. Actorul ăsta trândav le-a părăsit pur și simplu fiindcă nu voiau sau nu mai puteau să-l ție în spinarea lor și nici să-i dea de băutură.

— Vasăzică, îi plăceau chefurile?

— Din cauza beției l-au gonit de pretutindeni ca pe un ciumat. Intr'o seară și-a luat pălăria

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

și a șters-o de acasă, spunând că nu se mai întoarce niciodată, fiindcă vrea să fie liber să bea după pofta inimi.

— Se știe ce s'a făcut cu el?

— Niște vecini mi-au afirmat că l-au zărit de câteva ori prin cârciumi din fosta lui mahala. N'a plecat dar din București și, după cum se pare, e în curent cu tot ce privește pe muierea cu care a trăit.

— Și de aci tragi tu încheierea c'a putut deci să afle și strălucita partidă ce a făcut nevastă-mea?

— Nici vorbă... Și poate că, înciudat că nu poate roade și el din cașcaval, să se fi interesat de judecătorul dela notariat care a legalizat actele și să-i fi luat adresa...

— Foarte posibil,— murmură Constantin Veroneanu, îngrijat. E îngrozitor să constați câți oameni ne-ar putea trăda, fără a avea, cu toate astea, un interes direct.

— Dragul meu, am clădit pe nisip, în pripă, și trebuie să ne ferim de prăbușire. Ne mai rămâne o ultimă ipoteză de examinat, oricât de neprobabilă ar părea la început. Dacă se confirmă, ne-ar indica o arenă serioasă pe care ar fi să ne avântăm, încercând o operație delicată.

— Impotriva cui?

— Impotriva acelei fete așa zise Zâna Viilor, a cărei existență mi-ai semnalat-o la Cerneți, aproape de curtea dela Minculești. Dacă fata aia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

frumoasă e, în realitate, aceea pe care o bănuești, adică adevărata Eliza Voinea, nu crezi că, văzându-și numele afișat la primărie, s'o fi emoționat în fața unei coincidențe așa de bizare?..

— Așa e. Vezi, la asta nu m'am gândit.

— De acolo până să vorbească alor săi, a întrebă pe primar și poate și pe d-na Mincă... nu e decât un pas.

— Urmând această ordine de idei, n'ar fi de loc imposibil ca chiar mama mea să fi semnalat judecătorului faptul.

— De!... Nu te-a mirat atitudinea mai mult decât rezervată a d-nei Mincă cu privire la tine, refuzul ei energic de a-ți vărsă zestrea promisă până la complecta limpezire a misterului?

— Da, într'adevăr, par'că se explică toate acum. În cazul acesta ar fi mare bucluc pentru noi.

— Da, dacă acea Eliza Voinea s'a întâlnit cu d-na Mincă, combinația noastră va fi foarte repede demascată și riscăm să ajungem la Curtea cu jurați. Într'adevăr, este substituire de persoană, precum și fruștare de moștenire.

— Brrr! Mă trec fiori prin spate!...

— Hai-hai, nu te fâstâci, nene! — făcù haz Răduliade. Partida nu-i încă pierdută. Putem pierde prima cursă, dar câștigà a doua.

— Ei cum?

— Suprimând corpul delictului.

— Care?... Pe Eliza Stoica?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ghiciși. Dar e nevoie să procedăm la operație cu mare îndemânare. E adevărat că noi vom manevră ca să dispară, dar trebuie trase sforile în așa fel, ca să se creadă că ea însăși a vroit-o. Vom pregăti astă seară operația la care mă gândesc. Să reviu acum la întrevederea mea cu judecătorul. Îți voiu dovedi că am și putut schimbă modul de a vedeă al gugumanului ăsta bănuitor.

— Da, te știu om iscușit, dragul meu.

— M'am prefăcut că admit posibilitatea unui certificat falș, ceeace a făcut pe Zorovici să capete oarecare încredere în mine. I-am mărturisit că e foarte cu putință ca Eliza Voinea a noastră să-și fi procurat un certificat de complezență, ca să mascheze în ochii d-nei Mincă profesiunea ei adevărată de artistă dramatică. Fata asta, i-am spus, a jucat în provincie într'o companie de operete și chiar la București a apărut în câteva roluri foarte decoltate, sub pseudonimul Eliza Neagu. Dealminteri, numele ăsta e al tatălui ei adoptiv, care a trăit în concubinaj cu o verișoară a răposatei florăreșe Stoica, a cărei prăvălie eră pe calea Rahovei. După declarațiile astea ale mele, îmi pare că judecătorul a căzut în cursă.

— Dar, va face, fără îndoială, o anchetă la bătrâna Neagu?

— Numai de o găsi-o! In orice caz, trebuie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să pui pe nevastă-ta s'o înștiințeze fără zăbavă, ca să nu mă dezmintă.

— Bine înțeles. Lasă că vorbesc eu cu ea.

— Insfârșit, — continuă Rădulescu, — după o lungă discuție, obținui ca măcar venitul celor cinci milioane testate Elizei Voinea, astăzi d-na Veroneanu, să se verse moștenitoarei, la caz că acest capital e ținut în păstrare până la un nou ordin.

— O, asta e o adevărată lovitură de maestru!— se extaziază Constantin Veroneanu. Tare aș dorî să obțin tot așta și dela mama.

— Ai să încerci după ce mă întorc eu din voiaj.

— Ce pleci?

— Da, mâine dimineață. Mă duc la Cerneți.

— Te duci să vezi pe faimoasa Zână a Viilor?

— Da, s'o văd și s'o iscodesc, pe ea și pe ai ei, poate chiar să isprăvesc, de o fi nevoie și posibil. Vino astă seară la mine ca să ne sfătuim asupra ultimelor noastre dispoziții în privința aceasta.

— Bine. La revedere dar astă seară!

Întorcându-se acasă, fostul samsar găsi o scrisoare. Venea dela Velniță tatăl. Ex-fabricantul scria următoarele:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Domnule,

Fiind informat asupra relațiunilor strânse ce vă leagă de d-l Constantin Veroneanu, bancherul din strada Doamnei, am onoarea a vă rugă să încetați orice cercetări relative la fiul meu. Am căpătat, dealtminteri, dureroasa siguranță că nenorocitul a murit la Londra, unde se refugiase de o lună. Vă rog să binevoiți a luă notă de comunicarea aceasta și a primì salutările mele.

Velniță.

— Brr! — murmură Răduliade, nemulțumit de această ruptură enigmatică și brutală. Pierdui o gâscă bună de jumulit. Șterge-te de acù pe bot, Ghițișor. Nu e vorbă, l'am stors ca pe o lămâe. De! zece mii de lei în șapte luni! E ceva.

Apoi, examinând cu atenție marca de pe plic, adăogă necăjit:

— E din București... Vasăzică, e acì în Capitală. Dar unde? Nu se poate să nu fie în dispariția lui un mister... neliniștitor poate... Aluzia asta la relațiunile mele strânse cu Constantin Veroneanu dovedește că suntem bine cunoscuți, poate chiar supraveghiați...

Această ultimă reflexie îl puse pe gânduri. Seara, când fù împreună cu Constantin Veroneanu, părù acestuia mult mai grav ca de obicei.

—Da' ce ai? — întrebă numaidecât bancherul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dragă, convingerea mea e că ne găsim în fața unui partid dușmănos, care e în față și al cărui obiectiv ar fi apărarea milioanelor mamei tale.

— Da' cine ar avea interes să apere, să păzească milioanele astea, dacă nu Jean Veroneanu însuși sau moștenitorul lui direct?

— Asta este: ei sunt principalii interesați, singurii chiar. Partidul dar despre care vorbesc este al lor.

— Dar cum s'ar fi putut constitui când Jean și fiu-său nu se găsesc?

— De noi poate.

— Ba nici de parchet.

— Asta nu dovedește nimic alta decât că poliția e adesea neputincioasă, mai ales când dispui de puternice mijloace de acțiune.

— Jean, dacă mai există, apoi trebuie să fie sărac, și tot așà și fiu-său.

— Poate c'or fi dat peste parale.

— De unde?

— Dela d-na Mincă și Velniță-taiăl.

— Ce legături stabilești tu între aste două persoane?

— Să-ți expun situația așà cum o văd eu, după ipotezele mele și bizuindu-mă pe o scrisoare ce o primii azi dimineață. Vei vedeà că situația se complică din zi în zi și prevăd pe curând o luptă grea, foarte lungă poate.

— Mă sperii,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— E și dece... Urmărește-mi bine argumentarea. Eu presupun existența unui partid care are de scop salvarea milioanelor Mincă. Unde din cine ar putea fi compus: mai în'âiu Jean Veroneanu, principalul interesat la triumfulu... adevărului.

— O, de ăsta n'avem a ne teme!

— Ce știi tu!... Dac'ar fi să credem ultimele informațiuni ale ziarelor, ar fi în țară: a fost zărit prin împrejurimile Severinului.

— E prea aproape de Mirculești ca să nu fi aflat eu nimic cu prilejul vizitei mele de deunăzi la mama.

— Pe de altă parte, trebuie să ții seamă de Virginia și Petruș Veroneanu, așa mai ales devenind moștenitor direct, în cazul morții tatălui său.

— Dacă mai există, bine înțeles... Mama îl caută zadarnic de zece ani.

— Poate apăreà, totuș, dela o zi la alta. Pe deasupra, putem socotì în numărul adversarilor noștri pe d-na Mincă însăși, apoi pe al-de Velniță, tatăl și fiul, căci, cu toată scrisoarea care-mi vestește moartea tânărului la Londra, eu rămâu în convingerea că trăește.

— Ce interes ar avea ei să apere cauza fratelui meu?...

— N'a fost Nicu Velniță tovarășul de evadare al lui Jean Veroneanu? Eh, asta presupune relațiuni strânse, încredere reciprocă și, probabil,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

încheierea unui pact de sprijin mutual. Dacă Nicu Velniță s'a văzut cu tat-său, apoi desigur că i-o fi vorbit și de soarta prietenului său, precum și de a nevestei și a băiatului.

— Se poate. Cu toate astea, dacă deducțiile tale sunt ingenioase, îmi par însă exagerate. Partidul adversarilor noștri, pe care-l constituiși, dela tine, cu întreaga finețe ce te caracterizează nu-mi pare să existe așà cum îl zugrăvești tu.

— Eh, fără îndoială că nu-i încă închegat, căci, altfel, ar fi și lucrat de comun acord. Printre acei pe cari i-am citat, mulți sunt dispăruți și nu se cunosc unii pe alții. Dar unele evenimente neprevăzute i-ar putea, într'o bună zi, apropia, grupà. Și dacă acest grup s'ar constituì, nu i-ar lipsì mijloacele. Le ar putea furnizà d-na Mincă, precum și Velniță-tatăl, care are o avere colosală. Aceste două puteri reunite ar prăbuși fără doar și poate toate combinațiile noastre, prin urmare chiar pierderea noastră poate. E dar chestiunea de a porni de acum lupta.

— Împotriva cui vrei să iei cu folos ofensiva?

— Mai întâiu împotriva adevăratei Eliza Voinea, spre a ne asigurà definitiv posesiunea moștenirii. Cinci milioane sunt o miză care merità oarecari riscuri și de aia plec mâine la Turnu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Severin. Să-ți expun acum planul meu de război, dându-ți instrucțiuni speciale.

Și Rădulіade, apropiindu-se de asociat, vorbi fără întrerupere peste un ceas.

— M'ai înțeles bine? — zise el când isprăvi. Dacă acțiunea trebuie să fie imediată, îți adresez depeșa convenită.

— Bine. Voiu fi gata. Dihorul e înștiințat?

— De trei zile.

— S'au isprăvit reparațiile acolo?...

— S'a terminat totul noaptea trecută; m'am convins eu însumi.

— Te gândești la toate.

— Pe cât pot. N'am poftă să pierd rodul a zece ani de muncă și nici libertatea. Și acum, dragă, nu te mai reții. Trebuie să isprăvesc cu pregătirile mele de călătorie.

— Înțeleg! — zise Constantin Veroneanu, despărțindu-se de prieten cu fruntea îngrijată.

Ca să fie gata de plecare a doua zi dimineața, Rădulіade își începù imediat pregătirile. Dela evenimentele tragice, întâmplate la Ruinele dela Periș, se văzuse silit să renunțe la camera din strada Plantelor, transportându-și toate bulendrele și obiectele adunate în acel straniu vestiar, în locuința sa din strada Polonă, unde le aranjase cu îngrijire într'o odăiță întunecoasă în care nu pătrundeà niciodată servitorul. Luă o lampă, alese cu atenție hainele și perucile necesare unei transformări, apoi le închise

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe toate într'un geamantan. Merse, dimineața, la gara de Nord, unde luă expresul de Vârciorova. și, de cum plecă trenul, se grăbi să-și schimbe întreg aspectul. O perucă albă cu păr buclat, o barbă lungă de patriarh, deasemenea albă, îi imprimară o înfățișare venerabilă. O pereche de ochelari albaștri sfârși prin a-l face de nerecunoscut. Înlocui pardesiul, care era prea elegant, cu un fel de blană foarte roasă, iar la urmă puse lângă el un ghiozdan de marochin, plin cu hârtii. La două și ceva după amiazi se coborî pe peronul din T.-Severin și porni în căutarea unui birjar care să-l ducă peste două ceasuri la Cerneți. Era aproape de cinci seara și prinsese a amurgi când oprì vehiculul în dreptul hanului „La Zâna Viilor". Moș Stoica ieși imediat ce văzù birja oprindu-se și se grăbì să ajute la scoborîtul pasagerului, care păreà om în etate.

— Rămâneți la noi? — întrebă el.

— Da, nene, da. — răspunse Răduliade, intrând în prăvălie, cu spinarea cam încovoiată.

— Elizo! Elizo! — chemă imediat hangiul.

Zâna Viilor apărù numaidecât, zâmbitoare și grațioasă. Răduliade o examină c'o privire ageră, în vreme ce ea ascultà cu atenție instrucțiunile unchiului.

— Drace, — murmură fostul samsar, — nostimă bucățică!... Ce rău îmi pare că nu mai sunt de douăzeci de ani!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Voiți să vă arăt odaia? — îi vorbì Eliza.

— Desigur, frumușico! Ia-o d-ta înainte. Te urmez.

Fata luă geamantanul, trecù în sălița din fund și urcă scara. Răduliade mergeà după ea, fermecat de grația și statura acelei făpturi superbe.

— Ce păcat că nu *i*-am descoperit mai înainte cuibul! — cugetă el. Ar fi fost o adorabilă Veroneancă și am fi scăpat de multe greutăți. Insfârșit, e prea târziu acum... Afară numai dacă prin combinații noui...

Și, fără a-și isprăvì gândul, bătrânul intră în odaia ce-i erà destinată.

— Veți dormì bine acì,— zise Zâna Viilor cu drăgălășie. Aveți un pat minunat.

— Nu mă îndoiesc, drăguțo. Dealtminteri, îmi pare totul confortabil; mă voiu simți foarte bine acì.

Și Zâna Viilor dând să iasă, falnul bătrân îi zise cu vioiciune, punându-i ușor mâna pe braț:

— O clipă, copila mea, o clipă.

Și, cu glas năbușit:

— D-ta ești domnișoara Elìza Stoica, nu-i așà?

— Da, d-le. Dece mă întrebați?

— Fiindcă viu pentru d-ta, frumușico.

— Pentru mine?

— Da, și să-ți explic. Dar vorbește încet; ceeace vreau să-ți spun e absolut personal.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Și, din exces de precauțiune, bătrânul împinse ușa și reluă cu ton misterios:

— Viu din București special ca să te văd, spre a vorbi mult cu d-ta. Sunt advocat, mă numesc Pralea, și-mi pare c'am descoperit o taină privitoare la nașterea d-tale.

— Numele tatei?— exclamă Zâna Viilor, imprudentă.

— Da și încă ceva. Dar, înainte de a vorbi cu părinții d-tale asupra unor proiecte privitoare la persoana și interesele d-tale particulare, țiu mult să am cu d-ta o convorbire, fără martori.

— Nu e tocmai ușor. Și apoi, eu n'am nimic de ascuns părinților mei.

— Nu mă îndoiesc. Cu toate astea, e neapărat necesar să vorbesc întâiu cu d-ta. Haide-zău, n'ai puteà să-mi arăți un loc unde, mâine, bunăoară, ne-ar fi cu putință să ne întâlnim fără a deșteptà atenția cuiva?

Propunerea asta bizară făcù pe Zâna Viilor să se codească o clipă și se uità la interlocutor bănuitoare. Vârsta lui înaintată însă avù darul s'o liniștească. Dealtminteri, ce teamă puteà ea să aibă ziua 'namiaza mare, mai ales dacă nu se izolà prea mult?

— Uite, — zise dânsa,— s'ar puteà să ne vedem mâine, în dosul bisericii Sf. Nicolae, la zece dimineața. Am puțină treabă în sat. Vă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

veți duce acolo, ca spre a o vizită, fiind cam veche și având podoabe interesante, și viu și eu.

— Foarte bine. Ne-am înțeles, copil'a mea — primi falșul bătrân. Și te rog să păstrezi până mâine cea mai desăvârșită discrețiune.

— Fiți pe pace, d-le, voiu tăcea.

— Gândește-te că e vorba, poate, de destinul, de viitorul, de norocul d-tale.

Zâna Viilor ieși din odaie, turburată de un sentiment tainic. Peste un sfert de oră Raduliade apăru din nou în prăvălia hanului.

— Ar fi bun d-l să se iscălească în registrul meu de pasageri? — îl întrebă politicos moș Stoica.

Și hangiul întinse călătorului un mic registru, un toc și o călimară. Falșul bătrân scrise fără nici o șovăire.

„Romulus Pralea, advocat, șaizeci și cinci de ani, domiciliat în București, strada 11 Iunie 32".

Hangiul se înclină respectuos. Călătorul îl făcu, la început, să vorbească asupra împrejmuirilor, apoi asupra moravurilor și locuitorilor ținutului, aducându-l pe nesimțite, cu multă dibăcie, la el însuș și familia sa. Află astfel că al-de Stoica n'aveau copii și că frumoasa Zâna Viilor va fi singura moștenitoare a micii lor averi, fiindu-le nepoată. Această ultimă afirmațiune, făcută din obișnuință, păru să zăpăcească pe pehlivanul Răduliade. Dacă Zâna Viilor era, în realitate, nepoata familiei Stoica, însemnă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deci că nu e adevărata Eliza Voinea, cum bănuise Constantin Veroneanu. Punct foarte important de lămurit. A doua zi dimineață, zisul Pralea avîi un ușor acces de indispoziție constatând că un strat gros de zăpadă a căzut peste noapte. Cu toate astea, la nouă, porni voinicește la drum, spre a vizită — cum spuneă dânsul — fosta capitală a județuiui Mehedinți, care-și are însemnătatea ei prin păstrarea unor amintiri din trecut, nelipsite de interes, printre cari și biserica Sf. Nicolae. Peste o jumătate de oră Zâna Viilor plecă, la rându-i, să vadă dacă leica Catinca, urzitoarea, a început să-i facă urzeala pentru niște pânză vărgată de care aveă nevoie. Falșul bătrân și fata se întâlniră la poalele dealuiui din dosul bisericii.

— Copila mea, — începù pretinsul advocat cu glas părintesc,— te rog, înainte de toate, să răspunzi sincer la toate întrebările mele. Altfel, convorbirea noastră ar fi de prisos.

— Vă făgăduesc, d-le.

— Bine; să merg dar drept la țintă. Mai întâiu, d-ta nu ești nepoata familiei Stoica, nu-i așà?

— Cine v'a spus?— se miră Zâna Viilor, înmărmurită de această bruta'ă intrare în materie.

— N'are afacé. Destul că o știu și d-ta o mărturisișî fără voie. Ai stat într'o vreme la București. Te-a crescut o florăreasă de pe calea Rahovei, o fată bătrână căreia lumea îi zicea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

madam Stoica și a cărei prăvălie avea ca firmă „La Camelia"?

— Așa este.

— Cu toate astea, nu ești fiica femeii aceleia bune, ci te luase la ea, de milă, când muri mama d-tale.

— Da, într'adevăr. Dar cine v'a spus astea?

— O, ar durà prea mult să-ți explic. E deajuns să știu dacă d-ta ești, după cum îmi închipuiam, fiica Floricăi Voinea care a murit la spitalul Colțea acum douăzeci de ani.

Zâna Viilor stătù mută o clipă. Preciziunea datelor emise de interlocutorul ei o sperià.

— Imi spuneați eri — riscă ea după un moment — că cunoașteți numele tatei.

— Adică îl cunoaște unul din colegii mei bucureșteni, Scărlătescu, advocat, din strada Smârdan, care e însărcinat cu girarea intereselor unei familii foarte bogate care s'ar puteà foarte bine să fie a d-tale.

— Și aș puteà ști și cu nimele ăsta, cunoaște familia asta?

— Fără îndoială, dar ar trebui să vii la București cu mine. Sunt dator, dealtminteri, să-ți destăinuesc că n'am venit aci decât cu scopul de a-ți cercetà identitatea și să văd de e nevoie să te aduc la d-l Scărlătescu.

— Cum! Vreți să mă duceți la București? —exclamă Zâna Viilor, încremenită.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

— E absolut necesar; dacă ești într'adevăr, după cum sunt acum aproape convins Eliza Voinea, fiica adevărată a Florichii Voinea, modistă.

— Să vezi, d-le— zise deodată Zâna Viilor— — mă neliniștește un lucru și vă spun imediat ce.

— Vorbește cu toată încrederea, copila mea.

— Ei uite, nu de mult s'a cununat la noi în sat, și chiar în biserica asta, o Eliză Voinea, care a luat pe un om foarte bogat.

— A! Știi asta?

— Am fost și eu la cununie.

— Da? Și ai crezut desigur că persoana care se mărită ți-a furat numele?

— Da, am crezut.

— Și fără îndoială c'ai împărtășit cuivà bănuelile dumitale?

— Da, mătușei și unchiului.

— Numai?

— Ba am scris și cuiva care stă la București.

— Da, da, înțeleg, — bombăni fostul samsar, crezând înnsfârșit, c'a descoperit pe autorul indirect al denunțului făcut judecătorului Zorovici.

Din momentul acesta socoteà și mai necesară suprimarea Zânei Viilor. Figura-i, care se încrruntase o clipă, redevenì blândă, iar vocea-i reluă, mieroasă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Din nefericire, nu te-a recunoscut nici mama, nici tatăl d-tale. Va fi dar nevoie de îndeplinit formalități importante spre a-ți afirmă originea și a fi pusă în posesiunea averii ce ți s'ar cuveni. E dar absolută trebuință să vii la București.

— Niciodată unchiul și mătușa nu vor consimți să mă lase să plec singură.

— Dar n'ai să fii singură, fiindcă vei călători cu mine, pe garanția mea.

— N'are face. Îi cunosc și o să refuze... poate doar să mă însoțească unul dintr'înșii.

— Chiar dacă e vorba de viitorul, de fericirea d-tale?

— Da. Cu toate astea, aș dorì grozav să mă duc la București.

— Adevărat?

— Da. Cu toate astea, aș dorì grozav să văd pe cinevà pe care-l iubesc mult și care ar fi, deasemenea, fericit să mă vadă.

— A, aceluia căruia i-ai scris când cu cununia aceea?

— Da.

— Un iubit, desigur? iscodì pretinsul advocat Pralea.

— O, mă rog, e logodnicul meu.

— Și stă la București?

— În Dealul Spirei.

— Și cum îl cheamă pe fericitul acela? Aș dorì să-l cunosc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcm1901-1932

La întrebarea aceasta prea precisă, Zâna Viilor își mușcă buzele și nu răspunse, înțelegând că a destăinuit prea mult, în pornirea-i juvenilă.

— Ei, cine e logodnicul acela? repetă falșul bătrân, aținând o privire scrutătoare asupra fetei.

— La ce nevoie să vi-l spun? N'aveți de unde să cunoașteți pe un băiat sărac și modest.

— Cine știe! Poate că i-aș puteà fi de vreun folos.

— O, nu cred.

— Nu stăruesc. Reviu la propunerea mea. Dacă admiți să pleci, vorbesc eu cu părinții d-tale adoptivi. Îmi iau eu sarcina să-i convinng să te lase să vii cu mine la București.

— Mă rog, încercați, nu mă supăr. Dimpotrivă chiar doresc să reușiți.

— Ne-am înțeles dar, copila mea. De cum mă întorc la han, vorbesc cu unchiul d-tale despre proiectul meu.

Răduliade învălui încă odată fata într'o privire înflăcarată, plină de admirație, apoi îi întinse mâna.

— La revedere, — zise el. Mă întorc direct la han.

Și se duse, lasând pe Zâna Viilor adânc turburată. Zisul Pralea mergeà grăbit pe șoseaua acoperită, toată, de un strat de zăpadă. Sosind la han, se scutură, apoi se încălzì la sobă, exa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeulromanului.ro/mdrr1901-1932

minând, în acelaș timp, cu coada ochiului, fizionomia lui moș Stoica. Deodată întrebă pe hangiu:

— Domnule Stoica, aș vreà să-ți vorbesc d-tale și nevestei d-tale de o afacere foarte importantă.

— In ce privință, domnule?

— In privința d-șoarei Eliza sau, mai bine, a d-șoarei Eliza Voinea.

— Cum! Știți asta? — exclamă moș Stoica.

— Și încă alte multe. Fii bun și cheamă pe nevasta d-tale ca să stăm puțin de vorbă.

Tața Stoica, înștiințată de bărbatu-său, nu întârzie să vină, așezându-se lângă sobă, spre a ascultà cu atenție ceeace-i va spune bătrânul Zâna Viilor se apropiă la rându-i gata să se amestece în convorbire. Aceasta fu foarte agitată. Falșul advocat trebuì să depue o trudă colosală ca să convingă pe hangiu și nevastă-sa de trebuința ca epitropisita lor să plece la București. Cu toate astea, bine secondat de fată, ale cărei stăruințì afectuoase mișcară pe bunii oameni, reuși să le obție consimțiințul.

— Cu o condiție, — declară formal moș Stoica.

— și anume ca Eliza să nu lipsească mai mult decât opt zile și să steà la d-voastră, d-le Pralea.

— Bizuiți-vă pe mine. Voiu vegheà asupra ei; n'o să poată face un pas, fără voia mea, v'o jur.

— Bine, bine, vă mulțumim. Dac'o știm la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaneia.ro/mdrr1901-1932

un om ca d-voastră, suntem absolut liniștiți; și eu și nevasta.

— Și când plecați, d-le? — întrebă țața Stoica.

— Mâine dimineață, dacă nu e nicio piedică.

— Foarte bine. Vă duce argatul meu cu brișca la gară.

— Ne-am înțeles dar. Și, acum, să trimit o depeșă secretarului meu, ca să-l vestesc că mă întorc. Desigur că pe acî nu există oficii telegrafice.

— Nu, nu; numai la T.-Severin.

Peste zece minute falșul bătrân se duse la T.-Severin, unde expedià lui Constantin Veroneanu o telegramă astfel concepută:

Afacerea încheiată. Sosesc mâine seară cu Luiza.

Jorj

La primirea acestei depeși, bancherul din strada Doamnei se grăbì să adreseze alta lui Mitică Dihorul, ticluită cum urmează:

D-lui Pădureanu, strada Antim 54

Mâine seară la uzină. Patronul se întoarce cu amica.

Și iscălì cu un cuvânt enigmatic, care consti-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tuiă, pentru Dihorul, o înștiințare salutară, aproape o amenințare:

Cinci.

In seara zilei a doua Răduliade, adică numitul Pralea, se coborî în gara de Nord, însoțit de drăguța Zâna Viilor.

Găsi afară, în piața din față, un cupeu pe a cărui capră tronă un vizitiu în haine comune de oraș, având doar specific birjărește șapca, al cărei cozoroc răsărea dintr'o glugă ce-i ascundeă aproape întreaga figură. El aștepta răbdător, morfolind în gură o țigară subțire de foi.

— Cinci? — îl întrebă Răduliade.

— Fără doi, rămâne trei, replică birjarul.

— Perfect. E gata totul la birou?

— Totul.

— La drum!

Falșul bătrân deschise ușița, ajută Zânei Viilor să se urce în cupeu și apoi se așeză lângă ea. Vehiculul porni cu iuțeală, apucând-o pe bariera Griviței, trecu de cimitirul Sf. Vineri, ocolind Bucureștii-Noi, tot ținând o pe șoseaua Chitilei.

— Mai e mult, d-le? întreba Zâna Viilor, foarte impresionată de singurătatea întunericului dela barieră, precum și de viteza cursei.

— Nu, copila mea, ajungem curând. Te duc la mine, la proprietatea mea.

Cupeul străbătu și Chitila, continuându-și a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

meștitoarea cursă pe câmpia adormită. Zâna Viilor se simți năpădită de un fel de neliniște crescândă. Pe de altă parte, îi era și frig și fiori reci o scuturau.

— Ești obosită? — întrebă părintește Pralea.

— Da, nițeluș.

— Stai să-ți dau ceva care să te învioreze.

Apoi, aplecându-se către birjar, care stă mut pe capră, falsul bătrân întrebă:

— Ai elixirul?

Birjarul scoase din buzunar, fără să răspundă, o cutie de lemn, în care se află un flacon, și o întinse interlocutorului. Acesta ridică ușor căpăcelul, răsucì cu mare băgare de seamă un dop de sticlă nelustruită și puse brusc flaconul sub nările Zânei Viilor. Fata, lovită de un miros farmaceutic nesuferit, voi să-și întoarcă repede capul, spre a se sustrage acelei inhalațiuni silite. Dar numitul Pralea o apucă, cu mâna-i liberă, de ceafă și, cu o forță teribilă, neînduplecată, îi ținù fața aplecată pe flacon. Mâinile crispate ale Zânei Viilor se desfăcură încetul cu încetul, brațele-i căzură, moi, dealungul corpului, un păienjeniș îi se așternù înaintea ochilor și pleoapele-i se închiseră. Apoi, deodată, căzù pe spate neînsufletită, ca moartă.

— S'a făcut! — murmură pretinsul Pralea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

II

După ce parcurse o bucată de loc pe calea 13 Septembrie, căutând zadarnic pe tânărul care-l scăpase, Jean Veroneanu se oprì în apropierea cazărmii regimentului Mihai-Viteazul. Trebuià să ia o hotărîre. Își potolise pentru moment foamea. Avea acum în buzunar piesa de cinci franci a generosului anonim. Porni dar în căutarea unui adăpost eftin. Intră la întâmplare într'un han cu aspect murdar, unde găsì o odaie în schimbul sacrificiului de un leu. Pentru prima oară, de o lună încoace, gustă satisfacția materială de a se debărcà și a-și odihnì într'un pat membrele obosite și trudite. Adormì într'un somn greu, care dură cincisprezece ceasuri. Când deschise ochii, a doua zi, băteà de amiazi. Trebuià s'o șteargă cât mai iute, sub pedeapsa de a plătì încă o zi.

Nefericitul evadat își făcù în grabă toaleta și plecă. Cumpără pe drum de zece bani pâine și de alți zece măsline și mâncă cu poftă, udându-și frugalul prânz cu o lungă înghițitură de apă proaspătă la una din cișmelele de pe malul Dâmboviței. O întâlnise apoi încet pe cinci, fără a se zorì și spre seară, cam pe la cinci, după câtevà ocoluri pe ulițe laterale, ajunse la Cotroceni. Nu departe de grădina Botanică erà un depozit de cărămizi, înșirate în cadri.alere înalte. Jean a'unecà printre zidurile acelea de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

materiale, spre a se izolă complecți și, cu fruntea ascunsă în mâini, căzu pradă unor gânduri amare...

— Ei, amice,— strigă deodată o voce puternică, dar răgușită, — ce cauți prin cărămizile mele?...

Jean tresări violent și se sculă, cu fizionomia neliniștită. In fața lui apăruse un om ca la cincizeci de ani, înalt, purtând în spate un macferlan, iar în cap o șapcă mare cenușie. Pe obrazu-i veșted doi ochi negri clipeau, ca în friguri; o mustață groasă, neagră și o barbă neîngrijită ascundeau în parte trăsăturile-i cam zbârcite. Personajul acesta avea în mână un felinar cu geamuri roșii.

— Ce taci, băiete? Dece nu răspunzi!...

— Scuză-mă, — zise bâlbâind Jean Veroneanu — eram îngândurat.

— Nu cumvà ești poet?

— Nu: sunt nenorocit, pur și simplu.

— A! nenorocit!... Ai, atunci, dreptul la toată stima mea. M'am închinat în totdeauna înaintea nenorocirii.

Și terminând această declarație cu un fel de îngâmfare caraghioasă, ciudatul personaj puse jos felinarul și se uită lung, în tăcere, la Jean. în urmă, reluă, afectând un aer fin:

— D-ta... nu ești om de rând, mă cam pricep eu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mnr/1901-1932

— Ba te înșeli; nu sunt decât un biet om sărac.

— Bine de știut! Cauți de lucru?

— Fără îndoială, dar e tare greu de găsit. Aș primi slujba cea mai neînsemnată. Din nefericire, n'am putut să-mi fac niciun rost până acum.

— Dece?

Această simplă întrebare stânjeni pe nefericitul Jean mai mult decât oricare alta.

— Lasă — reluă străinul său interlocutor, — nu-i nevoie să-mi spui... Fiecare are tainele sale; păstrează-ți-le pe ale d-tale, dacă socoți că e mai bine așà. Mie spune-mi numai ce căutai acolo, ascuns printre cărămizile mele?...

— Nimic; mă odihneam, adăpostindu-mă de frig.

— Vasăzică, n'ai culcuș?

— Vai, nu!

— Mizerie, nene, mizerie neagră! Ehe, am cunoscut-o și eu, da, da, cu toată cultura și talentul meu!... Norocul nu prea se oprește pe la al-de noi. Disprețuește în totdeauna pe oamenii cinstiți, zâmbind numai aventurierilor. Să ne ajutăm, frățioare, și povara nenorocirilor noastre va fi mai ușoară. După cum vezi, cunosc pe clasici.

— Da, zău.

— Știi ceva, amice, te bag eu undevà.

Propunerea aceasta, emisă brusc, după de-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

clamații mai mult sau mai puțin fără șir, pricinul lui Jean mare surpriză.

— Să mă bagi undeva? Și la ce treabă?

— Să-mi servești mie de locotenent, pite, chiar aici. Așà cum mă vezi, eu, Alexandru Neagu, premiantul întâiu la Conservator, clasa de dramă... sunt paznic de noapte la șantierul ăsta.

— Cum se poate?

— Îți jur pe oasele strămoșilor mei! Și patronul m'a autorizat să iau un al doilea paznic, fiindcă nu prea ești sigur noaptea, prin mahalalele astea.

A, e pericol?

— Da. Vin adesea pungași de se ascund printre mormanele mele de cărămizi ca să scape de poliție sau spre a rezolvà certurile lor particulare. Pe de altă parte, sunt unii tipi cari vin în toate nopțile să fure materiale. Populație specială... foarte amestecată, dragul meu!... În scurt, am suferit până acum douătrei asalturi cari m'au făcut să solicit adăogarea unui camarad care n'ar fi tocmai sperios.

— Și-mi oferi mie slujba asta?

— Da, dacă vrei: îmi faci impresia de om voinic, bine legat, și, pe lângă ăsta, distins. Am putea vorbì împreună, poate chiar colaborà... N'ai ideie ce nenorocit sunt că n'am cu cine discutà despre artă.

Pricep, după studiile ce le vei fi făcut odinioară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— O, da, avem un repertoriu frumos. Eh, și înțelegi bine că n'o să evoc cu căruțașii și cărămidarii mărețiile, părțile sublime ale tragediilor corneliene.

— Fără îndoială,— aprobă Jean, uitându-se cu atenție deosebită la straniul său interlocutor.

Țineà să nu-l contrazică, începând a-i socoti drept un biet detractat, dar care, cu toate acestea îi oferea un mijloc de a supraviețuì mizeriei, adică salvarea.

— Și cât mă plătește?— întrebă el, timid.

— Trei lei pe zi.

— Bine, primesc.

— Intri chiar de acum în slujbă?

— Da, dacă se poate.

— Nici vorbă, ți se socoate noaptea; abià începe. Hai cu mine, să-ți arăt ghereta.

Și, luându-și felinarul, ciudatul personaj o apucă prin labirintul șirurilor de cărămizi, urmat de aproape de Jean Veroneanu. Fizionomia nefericitului evadat se destinse puțin. O rază slabă de speranță renăștea într'însul. Va începe dar a muncì și n'o să mai moară de foame, ci va puteà aștepta în tihnă prilejul atât de dorit spre a-și schimbà starea civilă. Tot ținându-se pas la pas după paznic, ajunse în curând la una din acele magazioare de lemn cari servesc de birou și adăpost, totdeodată, slujbașilor de pe la barieri, conducătorilor de construcțiuni și diferiților păzitori.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mă rog, poftim, intrați, d-le! — pofti cu un aer ceremonios, hazliu, vechiul prentiant al Conservatorului, punându-și felinarul pe masă.

Jean pătrunse în magazie, al cărei mobilier se compunea din două scaune vechi de paie, o masă schioapă de lemn de brad, un dulăpior atârnat în perete și o sobiță de tuci pusă pe o bucată de tinichea și care se înroșise de căldură. Într'un colț erau adunate o grămadă de cocs și o sumă de surcele.

— Locuință, încălzit și luminat... dar ioc hrană!— exclamă glumeț paznicul. Dar ia spune: ai mâncat?

— Nu, nu încă,— răspunse Jean.

— Și unde vrei să iei masa?

— Nu știu... Dacă e posibil, și acî.

— Foarte bine, stai jos. Și acum, fii bun și dă-mi câteva lămuriri necesare cu privire la d-ta. Ai ceva acte de pe undeva?

Jean tresări. Din nou se ridică, între el și slaba nădejde de reînviere, piedica teribilei sale decăderi sociale. El se sculă, gata să plece.

— Care-ți e, mai întâiu, numele de familie?— întrebă paznicul.

— Lăzărescu, — răspunse Jean deodată, într'un acces de îndrăzneală.

— Și celălalt nume?

— Ștefan.

— Vârsta?

— Patruzeci și cinci de ani.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitaltransilvania.ro/mdrr/1901-1932

— Domiciliul?

— N'am încă niciunul; viu din provincie.

— A! Din ce parte?

— Din Mehedinți.

Imediat ce spuse astea, Jean își muscă buzele, dar era prea târziu ca să le mai retragă. Dealtmiteri, pazicul nici nu-i dădù răgaz să se reculeagă.

— Uite, nene ce întâmplare!— exclamă el. Am o fată, o nerecunoscătoare în parantez, care s'a cununat acolo nu de mult.

— Da! Și unde?

Eh, să nu ne abatem dela chestie. Să revenim la sărăcia noastră sau, mai bine zis, la a d-tale. Ai niscai acte?

— Nu.

Și, devenind tot mai îndrăzneț, Jean continuă cu ton sigur:

— Le-am lăsat la țară, la o rudă de a mea, pot să i le cer însă.

— Da' ce să fac cu ele? Te întrebai și eu așà. Acum să ne gândim la crâpelniță.

Eu mă duc să fac rost de haleală. In vremea asta, stai d-ta de pază în locul meu. Haide, dă-mi să-ți iau și d-tale ceva. Deschide punga și fă-ți lista de bucate.

— Sunt foarte sărac, — zise cu sfiicîune Jean, scoțând din buzunar o bănuță. Ia-mi de zece bani pâine, de douăzeci de bani mezeluri și de cincisprezece bani o scrumbie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da' de băut?

— Nimic...

— Ei, cum, d ta sorbi numai sirop de broaște?

— Apă... da... de altfel, e foarte higienic.

— Ei lasă, nene, că-ți fac eu cinste cu un păhăruț, că eu tot beau în toate nopțile regulat câte o oca de vin.

Și ciudatul personaj se duse, declamând cu voce răgușită:

— Santinele, arcași și soldați, veghiați bine asupra cetății! Veghiați pentru onoarea gloriosului nostru blazon... și... pentru cărămizi!

Jean rămas singur se puțu bucură în voie de norocul neașteptat ce dăduse peste dânsul și care-l scăpă pentru moment. Peste un sfert de ceas supraveghietorul șantierului pătrunse în baracă cu mâinile încărcate de merinde și purtând sub braț o sticlă cu vin roșu.

— Și acum, să ne umflăm burdufuł, băiete!— exclamă el.

Și, într'o clipă, întinse merindele în două grămezi deosebite pe o gazetă veche, scoase din dulăpior două pahare, le așeză lângă sticlă, și puse felinarul în așă poziție ca să lumineze tacâmul acela rudimentar.

— Poftă bună, domnilor!... — ură el, rupând în două pâinea.

Jean se uită la ochii lui strălucitori și umerii roșii ai obrajilor și ghici fără greutate defectul de căpetenie al acelui nenorocit: bea mai mult decât trebuia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

— Și când te gândești c'am jucat de peste cincizeci deo ori „Cele două orfane".— reluă paznicul, cu gura plină. Da, de peste cincizeci de ori, dragă, și cu ce succes! Și am ținut și rolul lui „Ruy-Blas". A, acum chiar că sunt viermele îndrăgostit de toate stelele, fiindcă-mi petrec noaptea contemplându-le. Căci, în ce privește femeile, sunt plin până'n gât de ele. N'am stat de florile mărului. Dragă Lăzărescule, să nu te superi că-ți bat capul și trăncănesc atâta; știi, mi se întâmplă așà de rar asta.

— Eram înclinat să cred contrariul,— ripostă Jean, mai puțin turburat și fricos.

— Ei nu; greșești. Iți spusei și adineaurĭ: oamenii ăștia simpli cu cari vin zilnic în contact nu m'ar înțelege, așà că prefer să tac. Din cauza asta m'au și botezat „Tăcutul"... Nu le răspund niciodată decât prin mormăituri, ca un urs.

— Da' de ce părăsișĭ frumoasa d-tale carieră?

— O, pentru tot felul de motive... neraționale. Cel dintâiu e că beau uneori o picătură de vin mai mult, și atunci fac prostii. Noroc, Lăzărescule! În sănătatea d-tale!

Și paznicul ridică paharul cu un gest măreț, înghițind, dintr'odată, băutura cea roșie de șaptezeci de bani kilogramul. Jean băù și el, din politeță, dar mai moderat.

— Da,— reluă paznicul, — trăgeam zdravăn la măsea și pierdui memoria. Apoi, mue-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rea îmi boleà în totdeauna și fata mă plictisea: două nesuferite cari veșnic mă sâcâiau de câte ori făceam un chefuleț. Acum doi ani dădui dracului totul și luai câmpii. Știi, nu eram însurat. Am trăit împreună douăzeci și unu de ani, uite așà, fără cununie... Asta n'o împiedică însă pe ex-jumătatea mea să se dea drept văduvă. Vasăzică, adio teatru, nevastă, broscoi și gloria!

— Vei fi nenorocit poate două ființe.

— Ba dimpotrivă. Mai întâiu, fie-mea a avut noroc: un noroc pe care nu mi-l explic. Închipuește-ți: s'a măritat cu un om bogat... un bancher, dragă, un tip care, dacă nu mă înșel, i-a făcut foaie de zestre de câtevà milioane.

— O fi bătrân.

— Nici ideie. E băiat frumos, tânăr. Am aflat asta dela un cârciumar din fostul meu cartier Sf. Gheorghe, unde mă duc, din când în când, să-mi ud gâtul. Se pare chiar că mama bancherului are o vie întinsă la Mehedinți.

Paznicul se întrerupse deodată, fără să observe emoția subită a camaradului.

— Ascultă! Auzi? Au venit să-mi șterpelească din cărămizi! A, haimanalele dracului!... Să dăm fuga! O să vezi acum cum procedez eu ca să-i pun pe goană...

Și ciudatul individ scoase din sertarul mesei un revolver încărcat, luă felinarul și se năpusti afară, urmat de Jean. In curând zări trei siluete

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

de pungași ocupați să umple un sac cu cărămizi.

— Stai! — le strigă paznicul. Lăsați jos pachetul sau vă dau gata pe toți!...

Și, cum pungașii, fără a se înfricoșa întru nimic de această amenințare, se pregăteau să încarce sacul cu cărămizi pe umerii unuia dintr'înșii, Alexandru Neagu slobozì un foc de revolver în vânt. In acelaș timp, răcnì cu glas de tunet:

— Lăzărescu, Marin, Silică, dați iama în ei, împresurați-i și trageți la nevoie!...

Jean pricepù stratagema; se arătă foarte curagios, repezindu-se asupra hoților, cari, speriați de astădată cu adevărat, constatând că sunt mai mulți paznici, o rupseră la fugă, părrăsind prada.

— Iată cum valoarea întrece numărul! — declamă paznicul, triumfător. Acù, putem stà liniștiți toată noaptea, dragă Lăzărescule. Dealtminteri, constat că ești camarad curagios.

Și, înțepenindu-se pe picioare, în atitudinea clasică a lui Napoleon I, cu o mână în deschizătura dintre doi nasturi ai macferlanului, iar cu cealaltă bătând cu familiaritate pe umăr pe Jean, el declară cu patos:

— Ostașule Lăzărescu, sunt mulțumit de tine!

— Par'c'ai fi Bonaparte de pe tabloul unde e arătat că surprinde santinela dormind,— zise Jean, înveselit de limbuția asta fără șir.

— Da, nu-i așà? E întocmai așà, minus de-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

corul, bine înțeles. O, dragul meu jucai odată la „Dacia" rolul lui Bonaparte într'o tragedie splendidă... Veniseră câtevă companii de soldați și-și rupeau cătanele mâinile aplaudându-mă, de păleau luminile din grădină. Ce triumf!... Ce beție!...

— N'am auzit încă de tragedia asta. Cine e autorul?

— Eu!...

Gluma asta descreți complect fruntea lui Jean Veroneanu, care râse cu poftă.

— Haidem la cărămizi! — comandă paznicul.

În câtevă minute materialul pe care-l adunaseră hoții în sac fu așezat la loc, acolo de unde fusese luat. Apoi Jean luă la subțioară sacul și-și urmă tovarășul, care ridicase de jos felinarul. Reintrară în magazie și se așezară de fiecare parte a sobei.

— Ascultă, dragă Lăzărescule,— reluă deodată paznicul,— vreau să-ți arăt ceva.

— Ce?— întrebă Jean surprins.

— Niște terfeloage, ca să te conving că nu sunt nici moftangiu, nici fanfaron.

— Dar te cred.

— N'are face. Țiu eu să-ți arăt.

Și încăpățânatul paznic se apropiă de masă, expunând diferite acte de identitate amestecate cu alte hârtii, pe cari le scoase din buzunările de dinăuntru ale mantalonului.

— Uite mai întâiu livretul meu militar,—

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zise el. Vezi: Alexandru Neagu, născut la 1856 la București. Suntem acum în 1901; am dar patruzeci și cinci de ani.

— Ca și mine.

— Am făcut serviciul ostășesc la roșiori, la Malpezon. A, nenișorule, ce mai cavalerist eram. Li se scurgeau fetelor ochii după mine... Acuma, uite carta mea de alegător cea mai recentă: Alexandru Neagu, artist dramatic, strada Pătrașcu-Vodă, suburbia Sf. Gheorghe. Și poftim și ultimul meu contract de angajament în trupa Burienescu. Și uite ici și fotografia fetei mele, acum trei ani, în unul din primele ei roluri.

— A, domnișoara Neagu e și ea artistă?

— A fost, dragă. Instruită de mine, promitea să devie o stea. Dar a avut talentul și mai mare de a părăsi arta și gloria viitoare pentru un măritiș bogat. Ci-că un bancher s'a amorezat la nebunie de dânsa.

— Pare drăguță,— apreciă Jean.

— Foarte!... E plină de grații, are trăsături fine, regulate. De altfel, îmi seamănă.

— Se vede!...

— Și știi, Lăzărescule, e bogată acum și nobilă, are tot ce-i trebuie și lux, nu glumă! Pe când eu... stau și fac de caraulă la cărămizi! Îi zice d-na Verco... ba nu: Veronescu... nu, nici așa... Verco... Vero... dracu s'o ia, că nu mai îmi aduc aminte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Veroneanu... poate?— riscă Jean, devenind deodată atent și neliniștit.

— Da, da, nenișorule, ăsta-i, d-na Veroneanu.

Jean nu mai avu puterea să facă o nouă observație, stăpânit de o emoție puternică. Gâtul par'că'i era sugrumat și mâinile, pe cari le ținea sub masă, tremurau. Cine puteà fi acel Veroneanu dacă nu propriu-i frate Constantin, acel frate viții și lipsit de scrupule?.

— Da' ce-i asta?— îl întrebă brusc Neagu, privindu-l mirat. Ți-e rău?... Ești palid... agitat... nervos..

— Ba nu... n'am nimic... o simplă indispoziție, atâta tot... Mi-a și trecut.

— Știi, mă speriași. Eh, ca să revenim, nu-ți spusei despre fie-mea totul. Imi pare că strengărița nu s'a măritat sub numele meu, care, dealtminteri, ce-i drept, nu-i al ei.

— Dar sub ce nume s'a cununat cu Veroneanu?

— Păi vezi, aici e cleanciul. Nu-mi amintesc bine; știu numai că are în coadă pe „nea", vorba aia: nea Vasile, nea Nae, nea Barbu.

— Iar începi cu gluma.

— Ba deloc; dovadă că i-am scris, cerându-i bișțari, și foarte firesc, fiindcă e bogată. Dar odorul meu de față n'a catadisit să-mi răspundă. Și atunci, nenișorule, i-am jucat și eu o festă, să mă pomenească. Am scris judecătorului Zorovici cum stă cehstia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Răzbunare vasăzică?.

— Chiar așà. Dar să vorbim despre altcevà. Uite ici scrisori elogioase din partea directorilor de trupe. Și nu sunt tocmai vechi, abià trei ani.

— O, sunt perfect convins de sinceritatea d-tale,— zise Jean, biruindu-și cu greu turburarea. Dar ia spune-mi: părăsișì de mult teatrul?

— De doi ani abià, tocmai când mi-am lăsat nevasta și copilul.

— Și de atunci ești acì?

—Aș! Mai învârtii vreo cinci-șase meșteșuguri, unele mai ingrate decât celelalte. Sunt paznicul acestui șantier numai de două luni. De altfel, dacá nu te plictisește, ți-oiu povestì întreaga mea viață, și ne-o mai trece timpul așà.

Și Alexandru Neagu începù povestea lungă și hazlie a existenței lui plină de peripeții.

Sunà de două și jumătate când sármanul comedian terminà istorisirea aceea, relativ interesantă.

— Ora rondului,— zise el, sculându-se și luând felinarul. Haide, Lăzărescule. Îmbrobodește-te bine: sunt cam reci nopțile prin părțile astea.

Jean își aruncă pe cap și umeri sacul cucerit câtevà ore mai înainte dela pungași și urmă, supus, pe camarad.

— La ce oră începe serviciul? — întrebă el, păsind încet printre șirurile lungi de cărămizi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— La cinci seara și ține până la șapte dimineața, cel puțin iarna.

— Și ești liber ziua?

— Da. Cu toate astea, dacă vrei, poți stă în colibă. Dealtminteri, trebuie să dai o raită la patron pe la unu după prânz ca să-ți plătească.

— Stai departe?

— Foarte aproape; în strada Sf. Eleiterie.

— Odaie mobilată?

— Nici vorbă, fiindcă mobilele mi le-am lăsat la văduvă.

— O să-mi închirieze și mie o cameră pe credit, după recomandația d-tale?

— Poate: în orice caz, vom încercà. Ai să vii cu mine azi dimineață la băbușca unde stau eu. E foarte primitoare și tocmai are o odăiță liberă.

— Ne-am înțeles. Îți mulțumesc dinainte. Ai, într'adevăr, o inimă de aur.

— Dragă Lăzărescule, principiul meu e să ajuți pe om când e la strâmtoare. Ia te uită la gârla asta „Trei Lulele". Nu ți se pare umflată? Ce zici: dacă ar căderà unul din noi în ea? N'ar fi tocmai plăcut.

— Da, într'adevăr,— recunoscù Jean, înfiorându-se.

După ce terminară rondul, se înapoiară, reluând convorbirea.

— Eu, în locul d-tale,— declară Jean,— n'aș purtà la mine hârtiile astea.

— Păi unde vrei să le las?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

— Acasă.

— Aș! Mi le-ar fură poate. Și apoi, îmi place să am la mine terfeloagele astea, cari dovedesc că, cu toată prăbușirea mea socială, nu sunt un oarecare terchea-berchea, ba, ceva mai mult, sunt om cinstit. Afară de asta, mi se poate întâmplă un accident pe drum, și, dacă m'ar duce la Morgă, s'ar ști măcar cine sunt.

— N'ar strică să le păstrezi într'o cutie de tinichea, ca să nu se răvășească.

— Asta da, ai dreptate; sfatul e minunat. Cu toate că, în fond, știi, nu mă sinchisesc de nimic. Nu sunt decât un biet calic de care nu se mai interesează nimeni.

— Nici nevasta, nici fata d-tale?

— Ți-am mai spus: nu eram cununați... și nici fata recunoscută. Afară de asta, nu se sinchisesc de mine. Înțelegi dar că legalmente, nu sunt nimic pentru ele, cum nici ele nu sunt nimic pentru mine.

Tot continuând astfel să vorbească cei doi paznici văzură apărând aurora și apoi lumina zilei. La ora prescrisă sosind căruțașii și personalul de zi, Neagu și Jean se retrasără, revenind însă la unu după amiazi. Fostul artist prezentă în câtevă cuvinte pe falșul Lăzărescu șefului șanticrului.

— Un camarad vechiu, care-i în mizerie. Răspund de el ca de mine însumi, — afirmă cu tărie Neagu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, bine,— replică șeful, fără măcar să se uite la noul paznic.

Apoi se scotoci în vestă, scoase câtevà piese de argint și plătî pe cei doi oameni.

— Duceți-vă — încheiă el— și păziți-mi bine cărămizile.

Astfel se făcù că nefericitul Jean Veroneanu deveni paznic de noapte sub numele Lăzărescu, reușind, însfârșit, să-și câștige hrana și culcușul. Se obișnuià încet-încet cu Neagu, apreciindu-i firea fantastică, dar fundamental bună. Acesta, la rându-i, se bizuià pe Lăzărescu, a cărui exactitate, zel devotat și spirit limpede le admirase. Și existența păreà mai puțin tristă pentru cei doi declasați. Într'o seară, pe la opt, după cè bietul paznic termină cel dintâiu rond, împreună cu Neagu, acesta îl întrebă deodată, zâmbind:

— Ia spune, dragă Lăzărescule, te-ai supărà d-ta dacă ai stà singur, astă seară, două-trei ceasuri?

— Nu da' decè?

— Păi uite neuișorule, e rost de un chefuleț. Mă întâlnii azi cu un vechiu coleg, care, încântat că mă vede, m'a invitat să iuăm o bere aici în apropiere, astă seară, cu toate că nu sunt tocmai în gală. Se întoarce din turneu, are bișțar și trei zile de libertate, și știi, am rar prilejiuri de astea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

— Bine, am înțeles. Du-te, Neagule, stau cu singur, n'aveà grije.

— Și n'o să știe nimeni?

— Îți jur.

— Mersi, dragă Lăzărescule. La rându-mi, te-oiu servì și eu. La revedere dar. Nu zăbovesc mult.

Și fostul artist, făcând o săritură hazlie, plecă, fredonând...

...Ceasurile se scurseră în seara aceea foarte încet, cu deosebire grele și lugubre, fără ca Alexandru Neagu să se înapoieze. Jean începù să se neliniștească de această întârziere prea lungă. In cele din urmă, pe când sună două dinspre ziuă și trebuià de făcut rondul obișnuit, paznicul luă felinarul și revolverul și ieși, cu capul plecat. Nu pătrunse bine în cotiturile sombre ale șirurilor de materiale, când îi izbì urechea un glas de bețivan, care cântà de zor:

Cine bate noaptea 'n deal la Filaret?
Eu sunt, dragă Marioară, un băiat deștept...

Jean se întoarse, surprins. O siluetă omenească, fără contur precis în bezna nopții, coborà de vale pe malul mocirlos al gârlei „Trei Lulele", a cărei apă, turbure ca braga, curgeà iuțită, umflată de ploile recente. Omul veneà pe trei cărări, printre grămezile de materiale. Jean merse înaintea lui, cu intenția de a-i goni. Se oprì însă, înmărmurit. Alexandru Neagu se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md=1901-1932

întorceă complect beat, condus doar de o rămășiță de instinct spre locul obișnuit de lucru.

— Nenorocitul! — murmură Jean, scârbit, înaintând cu câțivă pași.

In momentul în care da să se apropie de fostul artist, acesta se oprì și începù să vocifereze, făcând gesturi largi.

— Inapoi... mișeilor !... Eu sunt.., Nea,,, Neagu...

Apoi izbucnì într'un râs idiot:

— Hihihi... m'am îmbătat... ca un porc...' Măi... da' i-am turnat numărù unu... Ce,.. vorbești?... Stai, neicuțule... că nu ne fuse vorba așà...

— Haide, Neagule, fii cuminte,— zise Jean, încercând să ia de braț pe bețiv spre a-l duce în baracă.

— La... lasă-mă! — urlă fostul artist, Adică cum.., crezi tu că nu sunt eu în stare să mă țiu pe picioare?... Uite,.. uite ici la mine!..

Și, în acelaș timp, încercă să facă o piruetă spre a dovedì că tot mai e stăpân pe oarecare echilibru. Se poticnì însă, învârtindu-se în jurul lui însuși și încercând în zadar să revie în poziție dreaptă. Apoi deodată căzù pe spate, se rostogolì pe povârnișu, tocmai până în gârlă, unde dispărù, într'o adâncătură. Inlemnit de acest teribil deznodământ nepreväzut, căruia, din cauza repeziciunii cu care se întâmplase, nu-i se putuse opune, Jean rămase câtevà secunnde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

locului ţintuit de groază. Apoi, îşi puse felinarul, jos, îşi lepădă în grabă vesta şi se repezi, dintr'o săritură, în undele reci ale apei turburi. Foarte dibaci înotător, ajunse, din câtevă opintiri, la locul unde pierise nefericitul Neagu şi scrută, cu o privire neliniştită şi ageră, împrejurimea. Văzù deodată, cam la trei metri, două mâini disperate luptându-se să se menţie deasupra apei, precum şi o faţă schimonosită de groază.

Un glas slab bolborosì:

— Ajutor!... Ajutor!...

Jean înotă din răsputeri spre nefericitul paznic, îl apucă de ceafă şi-l târî cu el, silindu-se să i ţie capul sus. In cele din urmă, ajunse la mal, îşi încărcă umerii cu trupul înţepenit şi îngheţat al nefericitului Neagu şi se întoarse în grabă în magazie. Acolo, îl culcă uşurel pe pământ, alergă să-şi caute felinarul şi se întoarse spre a examină pe nefericitu-i camarad. Nu murise. Pieptu-i săltà slab. Jean îi scoase macferlanul. îi dezvelì spinarea şi prinse să-l frieţioneze cu tărie. Avù în curând bucuria să-l vadă ridicând pleoapele.

— Neagule, tovarăşe, mă recunoşti?— întrebă el.

— Da... da... Lă... Lăzărescu..,

— Eu sunt. Ai căzut în gârla „Trei Luleie" şi am avut fericirea să te pot scoate la timp.

— Mersi... mersi...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mă duc acum să caut leacuri mai eficace decât ale mele. Siliește-te să respiri lung.

— Nu... nu...—imploră fostul artist — nu mă lăsa...

— Dar nu poți stă atâta fără îngrijiri speciale.

— Ba da... De prisos...

— Nu; dimpotrivă, necesare.

— De prisos... —repetă Neagu cu glas abiă distinct.

Apoi încercă să respire din toți plămânii și reluă, cu vocea întretăiată de sughițuri dureroase:

— Ascultă... apleacă-te...

Jean se supuse, ghemuindu-se lângă muribund.

— Zadarnic... să aduci un doctor! Simt că... s'a isprăvit... congestie... frigul... Nimic de făcut... Și apoi... la ce bun?... Nu e tocmai... plăcută... viața... Nimeni după mine... niciun regret!

— Sărmanul meu prieten, — zise Jean, adânc mișcat,— nu vorbi astfel...

— Nu... prea târziu... Mâna d-tale... Lăzărescule...

Jean luă ușor mâna care o căută mașinalicește pe a lui. Erà înghețată... aproape întepenită.

— Vai! — gemù muribundul, a cărui voce abiă de o mai auzeai,— mă ià... cu frig prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

oase... ochii mi se... împânzesc!... Lăzărescule... mă înăbuș... mă...

Și, deodată, trupul nefericitului paznic se răsucì într'un spasm oribil iar pleoapele se lăsară pe ochii-i sticloși.

— Neagule!... Neagule!— strigă Jean Veroneanu, ridicându-se, înspăimântat.

Apoi se aplecă din nou și puse mâna pe gura înecatului. O adiere ușoară, pe care aproape n'o mai simțeai, îi flutură pe epidermă. Își lipì urechea de pieptul muribundului. Bătăi slabe, rare, indicau un rest de existență. Ocnașul evadat se ridică, palid de tot, cu pleoapele umede de lacrimile reținute, adânc emoționnat. Zdrobit de neașteptata catastrofă, ale cărei consecinți puteau fi așà de dezastruoase pentru dânsul, rămase cu capul plecat, îngenunchiând înaintea corpului aceluia care-i erà aproape prieten. Incetul cu încetul, gânduri chinuitoare îi încătușară mintea. Sfârșitul trist al lui Neagu aveà să-l arunce din nou pradă tuturor amărăciunilor, în lupta-i teribilă împotriva societății. Insemnà, fără îndoială, să-l prindă, în scurt timp, poliția, urmând, fatal, înapoierea la ocnă sau moartea: consecință a mizeriei. In paroxismul descurajării, se întrebă dacă moartea imediată n'ar fi mai preferabilă unei vieți așà de triste. Nu erà ea sfârșitul tuturor suferințelor, veșnica uitare?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III.

Cupeul în care se află Zâna Viilor, răpită de Răduliade și Constantin Veroneanu, sosi, cu mare iuțeală, la Periș, unde vizitiul apucă spre maidanele unde se înălțau așà zisele „Ruini" și oprì la peste o sută de metri de poteca ce conducea la vechile deschizături, fiind imposibil a înaintà mai mult fără a nu riscà un accident. Cei doi oameni se coborîră imediat și, din exces de prudență, stinseră felinarele dela trăsură. Zâna Viilor stà țeapănă, palidă, rostooglită pe pernele din fundul cupeului. Înainte de a se ocupà de victimă, cei doi răpitori voiră să se asigure că n'au fost nici urmăriți, nici observați. Cât vedeai cu ochii, nu zăreai nimic, nicio siluetă omenească. Erà ceață și frig. Constantin se întoarse la trăsură și luă pe Zâna Viilor în brațe, apoi, încet-încet, umblând cu mare băgare de seamă, se coborîră în gangurile subterane ale „Ruinilor". Peste un sfert de oră se opriră, gâfâind, în dreptul ușii de stejar, în aparență roasă de viermi și de care, cu trei luni mai înainte, se împiedicaseră polițiștii trimiși în urmărirea lor. Întinseră pe Zâna Viilor pe un bolovan, apoi Răduliade ciocănì de trei ori, la intervale regulate. Răsună zgomotul sec al unui ghișeu, care se deschide și un glas năbușit întrebă:

— Cine-i acolo?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Maestrul! — replică Răduliade.
— Câți sunteți?
— Trei.
— Lozinca?
— Cinci.

Peste două secunde ușa veche de stejar se întoarse fără zgomot în țâțâne, unse cu untdelemn, și apărù fosta sală a Ruinilor, unde se fabricau odinioară monede falve, complect transformată. Nu mai vedeai nici masă de lucru, nici dulap, nici cuptor, ci un pat de fier, o masă de lemn de brad, pe care se află un lighean, iar sub ea o cană plină cu apă; însfârșit, două scaune de paie. In tavan ardeà o lampă mare de petrol, atârnată de capătul unei sfori. Găsiră pe Mitică Dihorul în acel decor de închisoare subterană.

— Haide, să ne ajuți să luăm pe prințesă,— porunci Răduliade.

Zâna Viilor fù adusă într'o clipă și culcată în pat, tot neînsuflețită. Erà palidă, de o frumusețe divină, de statue, la lumina brutală a lămpii.

— E nostimă de tot! — zise Dihorul, privind-o cu admirație.

— Da,— recunoscù Răduliade. Dar ți-amintești ce ți-am spus, Dihorule? Interzis absolut s'o atingi, cât de ușor.

— Drace! Nu cumvà ți-ai pus ochii pe ea, șefule?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dobitocule! — rânji fostul samsar. Creatura asta nu este pentru mine, ci constituie o garanție... o valoare, sau ostatic, după împrejurări... De altfel, n'avem vreme de pierdut. Îți amintești de instrucțiile mele?

— Da, s'o păzesc, să-i pândesc somnul, s'o fac să beà mai întâiu ceaiuri calde și apoi un lichid întăritor.

— Și dacă te iscodește, — întrebă Constantin Veroneanu,— cei- răspunzi?.

— O liniștesc, fără a compromite pe nimeni și fără a-i spune unde se află.

— Dealtminteri,— reluă Răduliade, — mă reintorc mâine seară; până atunci se trezește cu siguranță și voiu vedeà ce e de făcut cu privire la dânsa.

— Cât dar o să stau aici?— întrebă Dihorul. Aveți poftă să mucezesc?

— Nu, nu, n'ai să stai mult. O să pleci când vin eu. Tot mai dă izvorul apă?

— Da, nițeluș, așà: decât, de când cu înghețul, e mai greu de scos.

— Ai gaz destul?

— O, da, am un bidon plin.

— Perfect. Pe lângă asta,— adaogă Răduliade,— până în opt zile se va hotărî cu soarta frumoasei ăștei. Plecăm acuma, dragă amice. Deschide-ne, Dihorule!

— Care parte șefule?

— Trecătoarea circulară: închide cealaltă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Gravorul se grăbi numaidecât să împingă ușa de stejar, care rămăsese larg deschisă, aplicând pe dinapoi cercevelua vătuită.

— Apropo, uitai să întreb ceva,— zise, el. Te vezi mâine cu nevasta, privitor la chestia cu judecătorul și certificatul?

Răduliade încruntă sprâncenele și se uită la Dihorul.

— I-ai vorbit?— întrebă el răstit.

— Da, am iscodit-o.

— Și ce a răspuns?

— N'a înțeles tocmai bine ce voiam să-i spun și, după aia, a protestat cu energie c'ar fi făcut cei mai mic denunț. Și mai întâiu, nu cunoaște nici numele, nici adresa judecătorului în chestiune.

— N'are face; o s'o văd și eu, mâine sau poimâine. Și acu, deschide!

Gravorul apăsă pe resortul secret și trecătoarea subterană se deschise, făcând să se simtă o undă de aer umed, ghețos. Răduliade și Constantin Veroucanu se afundară imediat pe deschizătura strâmtă și sombră, apoi piatra se închise în urma lor. Dihorul rămase în picioare în fața Zânei Viilor, ca înmărmurit în contemplarea frumuseții ei. Peste zece minute cei doi bancheri complici apărură între zidurile prăbușite și pline de bălării. Prima lor aruncătură de ochi fu ca să se asigure dacă trăsura lor e încă la locul ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— Minunat, merge strună, — murmură Constantin cu un suspin de satisfacție.

— Să ne întoarcem repede la București!—zise Răduliade. Mă conduci la tine. Sper că amabila d-nă Veroneanu va fi așà de bună să-mi ofere o mică gustare. Îmi chiorăe mațele de foame.

— Ca și mie, dragă maestre.

In mai puțin de două ceasuri vehiculul se oprì în strada Doamnei. Pe drum Răduliade își lepădase peruca, barba și ochelarii albăstrui. Eliza Neagu, ajunsă d-na Veroneanu, așteptà cu nerăbdare sosirea celor doi asociați. Rugată cu amabilitate să servească o gustare rece, consimțì cu o grabă lăudabilă, dând ordinele cuvenite. Și, pe când un servitor punea în grabă tacâmurile, ea întrebă pe Răduliade:

— Ți-a reușit misiunea?

— Da, dragă Elizo.

In intimitate, fostul samsar tratà cu familiaritate pe aceea care-și datorà lui situația.

— A ajuns bine copila?— reluă ea.

— Desigur, și fără să aibă habar de cevà,— gângăvì Constantin. Dormeà buștean.

— Ei da, fiindcă erà tare obosită. — se grăbì să adaoge cu prudență Răduliade. De altfel, e internată acum la o excelentă familie...

Se întrerupse deodată, văzând pe asociat că se scoală și se uità cu atenție neliniștită, pe covorul gros din sufragerie, apoi se descheià la vestă, și, în cele din urmă, își scuturà hainele,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/anul-1901-1902

— Dar ce-ți cu tine, amice? Ce cauți?

— Acul meu de cravată.

— L-ai pierdut?

— Aproape sigur, fiindcă nu-l mai găsesc.

— Avea vreo valoare?

— Foarte mare. E o bijuterie de familie, împodobită cu un smaraid rar.

— Ca și acela care s'a găsit lângă Mincă pe când era în agonie?— zise Răduliade cu accent straniu și, în acelaș timp, aținând o privire pătrunzătoare asupra asociatului.

Acesta păli sub căutătura aceea închizitorială și apăsătoare și-și întoarse, fără voie, ochii.

— Da, — răspunse el în cele din urmă, — e chiar acelaș.

— Adevărat? Ie, asta-i! Știi că-i curios. Și cum a ajuns în mâna ta?

— După nenorocitul deznodământ al procesului pe care-l știi, corpul acela delict fu întâiu înapoiat mamei, iar dânsa mi l-a dăruit mie la nuntă.

— A, așa! Și-l purtai, cu toate amintirile triste ce trezește?

Cuvintele acestea fură însoțite de o nouă privire ascuțită a fostului samsar.

— Da... da... îl purtam.— îngână Constantin Veroneanu, turburat. Îl pusesem azi pentru întâia oară.

— E o bijuterie cu ghiulion, — îl zeflemisi Răduliade. Cade și se pierde de câte ori acela

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care o poartă e amestecat într'o operație delicată.

Această a doua aluzie la asasinarea lui Mincă și la încarcerarea recentă a Zânei Viilor izbì pe Constantin Veroneanu, care rămase un moment pe gânduri. El își luă locul la masă și stătù tăcut tot timpul, cu toată pălăvreala și glumele nevestei și tovarășului, care păreà prea limbut în seara aceea.

— Nu ești bine dispus astăzi, Costică,— observă d-na Veroneanu.

— Intr'adevăr, dragă, sunt foarte supărat de pierderea bijuteriei aceleia; țineam mult la ea și aș dà nu știu ce ca s'o găsesc.

— Poate c'o pierdușì... acolo?... — riscă Răduliade, nevoind să pomenească cuvântul „Ruini".

— Da, da, probabil... — bâlbâì bancherul. Imi erà prea cald și m'am descheiat la palton. Se vede că în clipa aceea o fi căzut acul. Dacă te-ai duce mâine... acolo... ți-aș fi recunoscător dacă l-ai găsì.

— Bizue-te pe mine, dragă,— făgăduì fostul samsar, sculându-se.

Apoi, schimbând deodată tonul, reluă:

— Aș aveà nevoie să-ți vorbesc fără întârziere de o afacere foarte importantă. Vrei să-mi acorzi încă vreo câtevà momente, cu toată ora înaintată, dacă, firește, amabila noastră gazdă nu vede vreun inconvenient?

— Niciunul, — zise d-na Veroneanu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvaneana.ro/mdrr1901-1932

— Mulțumesc, dragă prietenă. Trecem dar în cabinetul lui Costică, așa că d-ta te poți culca.

Și Rădulfiade, sărutând mâna ce i-o întinse soția bancherului, își urmă tovarășul, care continuă să fie tăcut, spre odaia menționată. Cum intrară acolo, fostul samsar împinse un mic zăvor, încuiând, astfel, ușa. Apoi veni de se înțepeni în fața lui Constantin Veroneanu, uitându-se la el lung, cu o privire închizitorială.

— Dragă,— începu el în cele din urmă,— doresc foarte mult să am cu tine o explicație foarte sinceră, mai ales din partea ta.

— În ce privință?

— E vorba de moartea lui Mincă.

— Dar cu ce scop vrei să-mi amintești de trecutul trist?

— Am absolută nevoie să cunosc adevărul, pe care, dealtminteri, îl bănuiesc de mult. Incidentul de astă seară m'a dumirit pe deplin.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Ascultă bine și vei înțelege imediat. Acul de cravată a cărui pierdere o plângi este același care a fost găsit în tragica seară când a fost asasinat tatăl tău vitreg, în cabinetul lui din strada Romană?

— Da, o spusei adineauri.

— Acul acela, pe care-l găsise sub o canapea doctorul care dăduse zadarnice îngrijiri lui Mincă, aparținuse, după afirmațiunile mamei tale, lui Jean Veroneanu?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Fără îndoială. De altfel, însuș acuzatul a confirmat afirmația aceasta.

— Bine. Un punct perfect stabilit. Așà dar, găsirea acelei bijuterii a servit ca argument în plus și foarte puternic împotriva lu' frat-tău.

— Erà, vai o dovadă.

— Așà a părut celui puțin, pretinzându-se, într'adevăr, că ucigașul a pierdut acul în lupta cu victima.

— Faptul părea vădit.

— Dar n'a fost așà, și asta-i principalul. In cursul procesului, ale cărui dezbateri le-am urmărit mai de aproape ca tine, fiindcă tu plecaseși brusc din Capitală, Jean Veroneanu afirmà într'una că acul nu mai erà de mult în posesia sa, susținând că i s'a furat de acasă cu câțivà ani mai înainte, dar cu toate astea n'a îndrăznit să învinovățească pe nimeni din cei cu cari veneà în contact, de teamă— spuneà el — să nu comită o eroare monstruoasă.

— Dece îmi amintești de faptele astea vechi? — întrebă Constantin, vădit turburat.

— Să'ți spun. Cunosc în parte povestea acului celuia, adică reușii să descoper, acum șase luni, în cursul unei anchete lungi, pe care am continuat-o cu răbdare în clipele mele libere, cine a fost înainte de crimă, posesorul lui, nu îndrăznesc să spun hoțul. Cu toate astea, dragă, în punctul la care se află convorbirea noastră,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

și între cameni ca noi, deghizarea termenilor îmi pare de prisos.

— Ce pretinzi deci? — ripostă Constantin, vânăt și cu ochii scăpărând fulgere.

— Sst! Sst! Mai încet! Ș'ar puteà să ne audă, și nu-i nevoie. Păstrează-ți calmul. Nu formulez niciun rechizitoriu împotriva ta, ci sunt simple constatări pe cari țiu să le verific.

— In ce scop?

— Pentru lămurirea mea, și atâta tot. Spun deci că-i dovedit că în seara în care Mincă a fost sugrumat în cabinetu-i de lucru, de mâini necunoscute, Constantin Veroneanu, fiul său vitreg, purtà încă, la șapte seara, un ac de cravată la fel cu acela care s'a găsit sub canapeaua victimei.

— Și ce ar dovedì asta?

— Că concluziile mele sunt juste, cum, dealtminteri, pare să le confirme obiecția ta, care constituie oarecum o mărturisire.

— Haida de! Te crezi prea deștept, dragă! —replică Constantin, vehement. Cine ți-a spus ție că în seara despre care vorbești purtam un ac de cravată la fel cu acela găsit la Mincă?

— Un servitor dela o casă din strada Izvor unde stăteai cu chirie, și obercheinerul dela o cafenea de lângă Palat, unde te duceai deobicei.

— Și oamenii ăștia n'au găsit să spuie nimic în cursul procesului lui frate-meu?

— Nu-l urmăreau, interesându-i prea puțin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

și recunoscându-te sub adevăratul tău nume. În strada Izvor îți ziceau pur și simplu „Domnul Constantin"; nu știau numele tău de familie.

— Însfârșit, ai aerul să mă acuzi.

— Nu; nu sunt judecător de instrucție: vreau doară să restabilesc adevărul, să constat fapte sigure. Eu știu că te-ai dus să vezi pe tatăl tău vitreg în aceeași zi cu fratele tău... dar înaintea lui. Pe vremea aceea erai lipsit de mijloace, avuși poate o discuție despre bani cu răposatul Mincă, discuție foarte vie fără îndoială, în cursul căreia ai făcut un gest... nenorocit.

— Ai mania deducțiilor! — zise Constantin, căutând să zeflemisească pe Rădulescu.

— În definitiv, gestul tău ale cărui consecințe au fost așa de teribile pentru Mincă și nefericitul tău frate, poate fi scuzat... mai ales de către mine, așa că mi l-ai putea mărturisi fără nici o frică.

— Mort-paramort! exclamă Constantin, uitând de orice prudență. După spusele tale, înseamnă că am jefuit înaintea pe fratele-meu și, în urmă, am asasinat pe părintele meu vitreg. Eu, eu... asasin!...

— Ci taci, nenorocitule,! — zise Rădulescu încet, repezindu-se, totdeodată, la tovarășu, cu mâna ridicată, ca spre a i astupă gura. N'ai auzit nimic?... (reluă el imediat, foarte neliniștit).

— Nu! Ce?— întrebă Constantin, palid și tremurând.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fostul samsar nu-i răspunse, ci merse la ușă în vârful picioarelor, trase înapoi, fără zgomot, zăvorul și, cu o mișcare repede, o deschise larg de tot.

— Stinge!— porunci el în acelaș timp.

Constantin răsuci imediat manipulatorul luminii. Ochii căprii ai Răduliade scrutau ageri întunericul galeriei ce ducea către odaia în care se află cu bancherul. Câteva scârțâituri ușoare de parchet, se auziră în capătul ei; o dungă de lumină se furișă deodată pe crăpătura unei uși care nu era prinsă în clanță. Fostul samsar făcu semn tovarășului să se apropie.

— A cui e camera aia? — întrebă el în șoaptă.

— A nevestei.

— Drace! Ar fi grav... Numai să nu fi auzit nimic!...

— Crezi că a ascultat?

— Mă tem că da... Insfrâșit, hai înăuntru... și aprinde iar!

Constantin se supuse, ca subjugat de accentul autoritar al complicelui. Răduliade închise ușa cu mare băgare de seamă și stătu de ascultă câtevă minute.

— Ei, tot mai perziști în a tăgădui gestul care pricinui accidentul de care a murit Mincă?— întrebă el, apropiindu-se iar de masă.

— Desigur că tăgăduiesc și încă cu ultima energie.

— Uită-te bine în ochii mei și repetă asta.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ia ascultă mă plictisești cu neroziile astea! — bombăni Constantin, întorcând capul.

— Dragă, pui în practică faimosul precept care ne învață să nu mărturisim niciodată. E excelent, dar faci rău că-l întrebuințezi și față de mine. Convingerea mea e bine stabilită și nimic n'ar puteà-o acum distruge.

— Convingerea nu înseamnă și siguranță. Și dacă ții să ne certăm, căutând pricină cu lumânarea, apoi spune-o verde!— ripostă bancherul, stăpânindu-și cu greutate mânia surdă ce-i clocotea în piept.

— Haide, zău, nu mă sfidà. E ridicul și dovedește lipsă de prevedere. O despărțire ți-ar stricà ție mai mult decât mie. Dacă trecutul meu nu e tocmai curat, cel puțin n'am pe conștiință niciun cadavru.

— Taci! Taci! — vociferă Constantin, scos din sărite.

Și, vânăt de turbare și spaimă, se sculă amenințător, cu pumnii crispați și ochii sombri și plini de ură. Cei doi tovarăși stătură un moment față în față, sfidându-se cu privirea. La paloarea și tremurul de mânnie al bancherului, fostul samsar opunea un obraz rece, nepăsător; doar ochii lui mici, căprii, ce sclipeau straniu.

— Ei, haide, — zise în cele din urmă Constantin, cedând cel dintâiu.— vreau să uit insultele tale, dar să nu mai îmi vorbești niciodată de trecutul ăsta blestemat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Așà, bravo, mai înțeleg și eu. Te-ai cuminți. Dar nu uità, puiule, că, dintre noi doi, eu sunt cel mai tare, fiind mai puțin compromis. Convingerile mele ascunse ar puteà deveni într'o zi, arme teribile împotriva ta; țineam s'o știi.

— Bine, să lăsăm asta... Crede ce poftești: eu îmi bat joc. Asta-i totul ce aveai a'mi spune?

— Cam atâta. Din nefericire, convorbirea a luat o întorsătură neplăcută. Voiam doar să-ți dau un avertisment salutar, să te îmboldesc la o prudență extremă, în momentul în care vom porni, poate definitiv lupta împotriva partidului lui Jean Veroneanu. Posesiunea milioanelor Mincuieștilor e o miză pentru care merită să nu neglijăm nicio precauțiune. Pierderea faimosului tău ac mi-a readus deodată în memorie atitudinea enigmatică a lui frate-tău privitor la acest subiect, când cu nenorocitul lui proces, precum și rezervele de neînțeles ale advocatului său.

— He, multă apă a curs de atunci pe gârlă.

— Nu luà lucrurile așà ușor. Ține seamă, că, întocmai cum am putut găsì eu oameni cari te-au văzut cu bijuteria aia înainte de accident, s'ar puteà ca alții să fie tot așà de fini și dibaci ca mine. Orice proces poate fi revizuit, în virtutea unui fapt nou. Un ultim sfat: nu mai pomeni nimănui de pierderea ce ai suferit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901_1932

Destul de rău, c'ai spus-o și nevestei. Dacă acul e... acolo, mă voiu sili să ți-l găsesc și ți l-oiu înapoiă cu condiția ca să nu-l mai porți niciodată. Și acum... bună seara!

Fostul samsar întinse mizerabiluiui său tovaraș mâna. Constantin o luă, încurat, fâstâcit, aproape ursuz.

— Fără supărare!— zise Răduliade.

Afară, își frecă mâinile, manifestând o satisfacție vădită.

— Acuma știe că-l am în mână— murmură el. Chiar dacă n'a mărturisit, atitudinea sa nu era mai puțin vrednică de plâns. Iată-mă bine înarmat pentru diferite eventualități.

Intr'adevăr, fostul samsar nu provocase fără motiv periculoasa explicație. In decursul drumului dela „Ruini" spre strada Doamnei, un plan nou, machiavelic încolțise în mintea-i de pehlivan. Pe deoparte îl amețise frumusețea Zânei Viilor, inspirându-i speranțe ridicule poate, dar, cu toate astea, realizabile. De altă parte, greutatea de a face pe judecătorul Zorovici să vadă în d-na Connstantin Veroneanu—respectiv Eliza Neagu — pe autentica Eliza Voinea nu numai că-l mirase, dar îl și turbase. Denunțarea anonimă privitoare la afacerea aceasta denotă existența unui inamic periculos. Așă stând lucrurile, câștigul de cinci milioane, amenință să rămâie în suspensie sau chiar să scape din mâna asociației, dacă judecătorul sta-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistafransiana.ro/mon_rom_1932

bileà dovada unei substituiri de persoană. Nu erà oare mai bine, în asemenea condițiuni, să învârtească astfel situația ca tot profitul să fie de partea lui?

Continuarea operațiunilor cu Constantin Veroneanu îl făceà să prevadă, pentru viitor, greutăți mari, pericole grave. El însă începuse să îmbătrânească, și, cum năzuià la odihnă, voià să dobândească siguranța unei bătrâneți cruțată de griji și greutăți, mai ales judiciare. A desface tovărășia la momentul psihologic, evitând să se compromită mai mult, a se retrage cu onorurile războiului și un beneficiu de trei milioane... nu erà oare cevà ingenios? Cu Eliza Neagu, recunoscută, puteà încasà două milioane, dar noul plan aveà să-i asigure poate trei. Posibilitatea aceasta strălucită îl ispiteà, îi preocupà mintea.

In seara aceea se culcă legănat de visuri de fericire liniștită, văzându-se milionar, respectat, la țară într'o curte veche boierească, înconjurată de un parc frumos, luminat de zâmbetul unei femei tinere și frumoase!... A doua zi făcù o vizită în strada Antim, d-nei Pădureanu, nevasta lui Mitică Dihorul. Rezultatul anchetei însă fù negativ și avù darul să-l întărească și mai mult în intențiunile sale. După cină, pe care o luă devreme, își făcù o toaletă foarte minuțioasă, îngrijindu-și îndeosebi coafura și obrazul, eù un cuvânt: silindu-se să-și deà o înfă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

țișare mai tinerească. Își trânti pe urmă pe umeri o blană scumpă, cu guler de Astrahan, merse la gara de Nord și luă trenul pentru Periș. Sosi acolo la șapte și jumătate seara și se îndreptă imediat spre „Ruini", după ce se convinse că nu e urmărit. Își lumină drumu-i subteran cu o lampă electrică de buzunar, înaintând foarte încet, cu ochii în jos, căutând bijuteria ce o pierduse tovarășul. Ajunse, în sfârșit, la ușa de stejar, unde ciocăni în felul convenit; apoi, după cuvintele de trecere schimbate cu Dihorul, pătrunse în sala boltită. Prima lui privire fu pentru Zâna Viilor. Văzând pe omul acela elegant intrând, frumoasa fată, care stă mereu întinsă în pat, se ridică în sus. Ochii ei mari, de un albastru închis, pironiți asupra noului sosit, exprimau cea mai vie mirare. Dihorul stă în picioare, surprins, și el de toaleta îngrijită a importantului său complice.

— Nimic nou? — îl întrebă Răduliade cu voce înceată.

— Nimic, adică nimic neprevăzut.

— Bine; încue ușa. S'a deșteptat de mult domnișoara?

— Azi dimineață, pe la unsprezece.

— Perfect. Patruzeci de ore de somn; nu e prea mult. Ce s'a întâmplat după aceea?

— He, fleacuri. Mai întâiu o serie de întrebări, apoi o scenă de insulte și amenințări; în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sfârșit, mica criză de disperare, adică tot ce trebuia să se întâmple.

Zâna Viilor ascultă cu atenție acest dialog cu voce înceată, încercând să-i prindă înțelesul. In cele din urmă, Răduliade veni la ea și-și scoase pălăria, cu politețe afectată.

— Ai dureri, domnișoară? — întrebă el.

— Da, — răspunse fata, — mă doare capul maicuseamă.

— Nu-i nimic; îți trece până mâine. Ți s'au dat băuturi calde?

— O, n'a mers tocmai ușor! — se amestecă Dihorul. A crezut la început că vreau s'o otrăvesc, ca și cum am fi bandiți. Îți place, mă rog! Ce obraznică!

— Vorbă mai puțină! — porunci Răduliade rece. A mâncat ceva d-șoara?

— Nu, nimic. I-am oferit totuș fripturi reci și un păhăruț de Coțnari.

— Ai făcut rău, copila mea, — dojeni fostul samsar, cu ton părintesc, pe frumoasa fată.

— Nu mi-e foame, — replică ea. De altfel, nici n'o să mănânc până nu-mi recapăt libertatea.

— Vrei dar să mori de bună voie?... Ar fi mare păcat, fiindcă ești tare frumoasă. Dar vom sta de vorbă și sper să-ți schimbi în curând părerea.

Fostul samsar se întoarse către Mitică Dihorul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— N'ai găsit nimic aci?— întrebă el.

— Nu. Ai pierdut ceva?

— Da, o bijuterie fără valoare comercială, dar la care țineam mult.

— N'am văzut nimic.

— Bine; poți plecă. Așteaptă-mă peste două ceasuri la gară.

— Bine, am înțeles... La revedere!...

— La revedere, amice. Nu luă drumul pietrei, ci ia-o pe ușă; o închid eu...

Răduliade încuiă ușa, fără grabă, merse apoi să caute un scaun și veni de se așeză aproape de patul pe care stă Zâna Viilor.

— Dragă copilă, — începù fostul samsar, trebuie să te mire tare mult prezența mea, nu mai puțin desigur ca și faptul de a te află în locuința aceasta misterioasă?.

— Într'adevăr, d-le, mă întreb zadarnic de azi dimineață cum am ajuns aci și pentru ce sunt ținută prizonieră.

— Să-ți explic. Ai fost adusă aci de un coleg al meu Pralea, care a avut bunăvoința, în urma rugăminții mele, să meargă să te aducă din Cerneți.

— Da, sub pretextul de a-mi dezvăluì taine importante cu privire la originea mea.

— Exact.

— Nu cred. Omul acela nu era decât un mizerabil. Mi-a întins o cursă, ca să puie stăpânire pe mine, nu știu în ce scop.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Ai să afli. Mai întâiu, d-l Pralea nu e un mizerabil, ci, dimpotrivă, om foarte cumsecade, dar a trebuit să execute ordinele primite.

— Cine i le-a dat?

— Eu.

— Da' cine ești d-ta?...

— Până la un nou ordin, sunt silit să-ți ascund numele meu și, crede-mă, cu mult regret.

— Un om cinstit își poate întotdeauna spune numele.

— Ești prea tânără ca să afirmi așă ceva. Dar ce importă! Ceeace-ți pot mărturisi în toată sinceritatea e admirațiunea ce port persoanei și adorabilei d-tale frumuseți. Te-am observat în dese rânduri la Cerneți, în hanul „La Zâna Viilor".

— Eu însă nu te-am văzut niciodată.

— Da, fiindcă eram întotdeauna deghizat. Dar amănuntul acesta n'are nici cea mai mică importanță. Abiă numai că te iubesc cu toată adâncimea pasiunii unui om de vârsta mea. Sînt pentru d-ta un fel de dragoste protectoare și, dacă vrei să consimți la aceea ce-ți voiu propune, îți voiu aduce poate, în dar, fericirea: nu numai cea morală, dar mai ales cea materială. Am putința să te îmbogățesc, să fac din d-ta femeie foarte invidiată și respectată.

— Îmi propui, vasăzică, un târg?

— Mai bine zis: o înțelegere. Dealtminteri, așă se tratează în viață toate lucrurile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Și ce ceri în schimbul fericirii ce pretinzi că mi-o poți procură?.

— Darul drăgălașei d-tale ființe.

— Ești nebun!

— Nu, nu, stai să mă lămuresc, copila mea. E un dar legal și cinstit ceeace-ți solicit.

— Vrei să mă iei de soție?

— Da; e dorința mea cea mai scumpă și mai fierbinte.

— Ești cam mâncăcios d-ta! — îl luă fața peste picior, zâmbind ironic și disprețuitor.

Ea se recules încetul cu încetul și, ca adevărată fiică a Evei, socoti că poate trage foloase din sentimentele ce inspirase, neștiind, în inocența și naivitatea ei, că are face cu o ființă mai tare și mult mai fină decât dânsa.

— Nu sunt un mâncăcios egoist cum poate ți-ai închipuit d-ta,— ripostă Rădulfade, zâmbind. Căci, dacă, însurându-mă cu d-ta, satisfac iubirea și dorințele mele, îți aduc d-tale, în schimb, o avere de cinci milioane.

— Cinci milioane! — exclamă Zâna Viilor, zăpăcită un moment de cifra aceasta.

— Să ne înțelegem bine,— reluă cu vioiciune fostul samsar,— cele cinci milioane nu vor fi toate ale d-tale.

— A, te vei împărtăși și d-ta din ele?

— Mai mult: pretind trei pentru mine, având de plătit, din suma aceasta, servicii importante ce mi s'au făcut, devotamente cari mi-au permis

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să stabilesc adevărata d-tale identitate, situația d-tale, însfârșit să ajung la d-ta. Să-ți rezum datele principale ale ofertelor mele. Acordă-mi întreaga atențiune.

— Te ascult, fiindcă n'am încotro.

— Nu fii răutăcioasă fără motiv... Dacă primești iubirea și protecțiunea mea și consimți să fii soția mea, îți asigur posesiunea a cinci milioane avere, din cari două îți vor rămâne d-tale personal. Celelalte trei vor formă obiectul unei donațiuni regulate a dumitale în favoarea mea. Cu toate astea, mă grăbesc să adaog că te vei bucurà, tot ca și mine, de veniturile ăstor trei milioane. Pe deasupra, îți voiu dezvălui originea d-tale, numele tatălui și misterul nașterii d-tale. Gândește-te că eu sunt singurul care posed aceste taine importante.

— Mai departe?

— Asta-i totul. Nu vom avea alta de făcut decât să trăim fericiți și bogați în orașul pe care-l vei alege d-ta însăți.

— Și dacă refuz propunerile d-tale?

— Vei rămâne acî închisă, la discreția mea.

— Ești un mizerabil!— strigă Zâna Viilor, tremurând de indignare.

— O, să nu întrebuințăm cuvinte de prisos, frumoasa mea copilă, fiindcă s'ar puteà să te căești mai târziu!— ripostă Rădăliade, sculându-se. Nu uità că sunt stăpân absolut pe situa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ția și soarta d-tale. Eu știu totul despre d-ta; d-ta însă habar n'ai cine sunt eu.

— Ești o canalie! — îl apostrofă Zâna Viilor, fulgerând pe fostul samsar cu o privire de dispreț zdrobitor.

— O, ce frumoasă ești în atitudinea asta! — exclamă acesta, continuând să admire pe drăgălașa făptură, fără a se sinchisi de injuriile ce-i aruncă în obraz.

— Da,— ripostă fata,— sunt tot pe atât de frumoasă pe cât ești d-ta de urât cu figura asta de potlogar și bandit! Îndrăznești să vii să-mi vorbești de dragoste, după ce m'ai smuls mișclește din sânul familiei mele spre a mă face să servesc de unealtă unor combinații necinstite. E murdar, e mârșav! Nu ești decât un mizerabil, un laș... Da... un laș!

In cele din urmă Răduliade se emoționă de aceste insulte repetate. Fața-i se învineți de mânie și ochii lui mici scăpărară scântei, sub ochelarii ce-i acopereau. Totuș, încercă să se mai stăpânească.

— Haide, fii cuminte și calmează-ți exaltarea, care-i absolut de prisos. Și, mai ales, nu mai fii obraznică, fiindcă s'ar putea să te coste scump atitudinea aceasta.

— Ai să mă omori poate?

— O, aș putea să te fac să pici fără măcar să mă ating de d-ta. Dacă nu e dat ca viața și persoana d-tale să se prindă în lanțul vieții

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mele, într'un viitor apropiat, ai devenì, poate ce e drept, cea mai stingheritoare piedică, de oarece ești Eliza Voinea!... Căci trebuie să afli că eu nu sunt omul care să șovăesc când e vorba să suprim piedicile ce-mi stau în cale.

— Ești dar neîndurător? N'ai inimă?

— Te iubesc; te vreau!

— Cu milioanele ce ți le pot procurà.

— Da, da, cu ele! — afirmă Răduliade cu glas aspru. Dar nu înțelegi oare continuă el, aprinzându-se la rându-i) că vreau să fac din d-ta, care nu ești actualmente decât o biată fată dela țară, femeie bogată, înconjurată de lux, bucurându-se de trai îmbelșugat.

— Nu vreau nimic, înțelegi d-ta? nimic...

— Vom vedeà. Ai să te răzgândești și vei consimți în cele din urmă. O să te plictisești să trăești în închisoarea asta subterană, unde nimeni nu-ți poate ajutà, fiindcă nimeni nu știe unde ești.

— Afară de omul care m'a păzit.

— Acela e un al doilea eu; să nu speri nici un ajutor dela dânsul.

— Am părinți, un logodnic.

— Habar n'au de soarta d-tale.

— Oh, ai prevăzut totul. Ce netrebnic!...

— He, vorbe de clacă! Plec. Te las să te gândești. Voiu mai veni din când în când, până-ți vei schimbà părerea.

— Nu mi-o voiu schimbà niciodată, niciodată!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Voiu hotărî dar eu de soarta d-tale.

După aceste vorbe amenințătoare, fostul samsar se îndreptă repede spre fundul sălii și, fără ca nefericita-i prizonieră să fi avut timpul să-l vadă cum procedează, puse în mișcare piatra care închidea trecătoarea secretă și se avântă în beznă. Zâna Viilor sări imediat la deschizătură. Piatra se învârtì fără zgomot pe axa-i nevăzută, închizând hermetic misterioasa trecătoare. Biata fată își vărsă tot focul pe bariera aceea ce nu puteà fi clintită din loc. lovind și ciocănind cu mânuțele-i delicate. O criză de disperare o zguduì toată; de pe buzele-i tremurătoare țâșnirà țipete nebune.

— Ajutor!... Ajutor!... Ajutor!...

Nefericita n'aveà cum să-și deà seamă de zădărnicia strigătelor ei. In cele din urmă, tăcù, istovită de excesul de deznădejde și sentimentul instinctiv al neputinței ei. Și, prăpădită, pradă unei frici de neînvins, se târî spre pat, pe care se trântì, cu obrajii scăldați în lacrimi. De astădată se simțeà pierdută, dacă nu consimțeà să se mărite cu ticălosul care o părăsise adineauri. Perspectiva aceasta respingătoare îi readuse deodată mintea, printr'un firesc proces psihologic. spre Petruș Veroneanu, scumpul și adoratul ei logodnic.

— Petruș, dragă Petruș!... — gemù ea,— dece m'ai părăsit?... Când te voiu revedeà?

După această explozie de durere, rămase câtva

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md/1901-1932

timp buimăcită, cu capul gol și privirea ţintuită în pământ, dar fără a vedeà nimic. Deodată lacrimile-i secară și o expresie de vie curiozitate îi se zugrăvì pe faţă. Un punct sclipitor, la doi metri de pat, din dosul uşii vătuite, îi atrase privirea. Ea se sculă încet și merse spre acel punct fără a-l pierde din vedere. In urmă se plecă și, cu mâna tremurătoare, ridică un ac de cravată: un smarald strălucitor, încadrat în aur. Se apropiă de lampa aţârnată și examină lung bijuteria. Ii părù foarte frumoasă, piatra mai ales, ale cărei scăpărări o orbeau. Deodată își aduse aminte de unele vorbe ale omului odios cu care vorbise mai adineauri. Fără îndoială că el pierduse acul, deoarece iscodise pe complice asupra acestui fapt, afirmând că ţine mult la bijuteria aceea de familie. Și atunci, fără a ști încă la ce i-ar puteà servì, Zâna Viilor se hotărî să ascunda obiectul găsit. Spre a fi sigură ca-l va luà cu ea, în ziua în care va reuși să iasă din închisoare, il înfipse cu mare grijă în interiorul modestei ei palării. Acest incident mărunt fù ca o variaţie binefăcătoare pentru mintea-i înfrigurată. Se gândeà că evenimente neprevăzute s'ar puteà ivì dela o zi la alta, aducându-i libertatea. Trebuià dar să fie gata spre a profità de ele. Și pentru asta trebuià să trăiască, să rămâe tare și rezistentă. Se îndreptă spre colţul sălii, unde se depozitaseră merindele destinate ei, și începù

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să mănânce cu poftă. Când isprăvì, simţì un fel de moleşală binefăcătoare năpădind-o şi, înapoindu-se spre pat, se aruncă pe el, aşà îmbrăcată cum erà, şi adormì curând, într'un somn greu, şi întăritor.

IV.

Plecând dela „Ruini" Răduliade o luă spre gară, unde trebuià să-l aştepte Dihorul. Împotrivirea îndârjită a Zânei Viilor îl surprinsese, stricându-i combinaţiile şi spulberându-i speranţele unui viitor liniştit, petrecut la ţară. Fata asta părea o fire statornică în idei şi nu tocmai uşoară de convins. Fostul samsar erà, la rându-i, om hotărît, şi nu aveà să lase baltă, dela cele dintâi greutăţi, executarea unui plan sortit, în minte-i, să-i asigure o bătrâneţe tihnită, trăită în belşug şi parfumată de bucuria deosebită de a posedà o femeie tânără şi frumoasă. Hotărîrea aceasta îi se înrădăcinase adânc în suflet când se întâlnì cu Dihorul în gară.

— Ei, — întrebă acesta, — eşti mulţumit, şefule?

— Da, fără îndoială, pentru moment, —replică Răduliade, silindu-se să-şi formeze o fizionomie de nepătruns.

— Mă pot deci înapoià acasă, la draga-mi nevestică?

— Da, până mâine. Dar să te întorci acì

pe la cinci după prânz, aducând fetei merinde proaspete.

— A!... Și rămân cu ea?

— Nu... Lași coșul și te duci.

— Numai să vreà fetica să steà nițeluș de vorbă. E frumoasă coz. Să nu mă fi oprit d-ta. o încântam cu migdale amare.

— Dobitocule! Te crezi tu băiat destul de drăguț ca să sucești mintea unei fete așà de frumoase?

— De! nu se știe. Femeile îs foarte ciudate!... Dar odată ce ți-ai rezervat prințesa pentru d-ta, nu-ți pun eu bețe în roate, șefule, nu te teme.

— Bine faci, dacă nu ții să te certi cu mine și Cei Cinci. Ii vei duce dar de mâncare din două în două zile, băgând de seamă să nu-i lipsească nimic. Iusfârșit, să te feresti cât mai mult să-i vorbești.

— Am înțeles, șefule. Și acum altceva...

— Ce mai?

— Aș vrea să umflu niște hârtiuțe albastre.

— Păi nu-ți dădui trei sutare acum opt zile?

— Nu mai am lescae.

— Ei cum asta?

— Nu-s eu vinovat. Drumurile, mâncările ce trebuie să aduc, timpul ce pierd ca să viu aci, de! costă scump toate astea.

— Ei bine, bine. Ai să primești din nou parale peste două trei zile. Și acum ne vedem

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fiecare de drum. Și vezi, ține-ți gura! Nu trăncăni nimănui de afacerile noastre.

După sfaturile acestea, Răduliade ieșì pe peron, urmat la distanță di Mitică Dihorul. Dela scena din strada Polonă, când fostul samsar și tovarășul îl biruiseră, bietul gravor păreà să fi renunțat la orice intenție de revoltă. Cu toate astea, nutreà într'însul o pizmă surdă împotriva lor, găsind că nu se împărtășește îndeajuns din profiturile lor, și orgoliul său umilit sufereà de superioritatea lor prea vădită. La rându-i, Răduliade simțeà că gravorul îi devine din ce în ce mai antipatic, mai ales din cauza curiozității lui nestinse, și se temeà grozav de trădări viitoare din parte-i. A doua zi dimineață fostul samsar se duse devreme la Constantin Veroneanu, căruia-i făcù o dare de seamă fantastică a întrevederii lui cu Zâna Viilor.

— Voiam —zise el— s'o fac să renunțe la toate drepturile ei în favoarea noastră, în schimbul unei zestre de o sută de mii de lei ce i-am fi înmânat imediat ce ne-ar fi dat iscălitura.

— Și a refuzat?

— Da. Cu toate astea, am făcut-o să priceapă bine că fără noi nu va intrà niciodată în posesiunea averii ce-i s'a lăsat. Firește, habar n'are de izvorul testamentului.

— Și tot a rezistat?

— Da, ne e superioară prin dezinteresarea ei.

— Dar dacă obțineai renunțarea de care-mi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901 1932

vorbești, cum ai fi putut face să aibă valoare în ochii judecătorului.

— Nu știu încă; aș fi căutat un mijloc practic. Ar fi fost poate unul, și anume acela de a convinge fata să iscălească un testament, prin care ne instituie legatari universali.

— E majoră?

— Va fi foarte în curând.

— Dar termenul prevăzut în testamentul lui Mincă nu expiră el peste câtevă zile?

— Din nefericire, da.

— Și încă ceva: dacă această adevărată Eliza Voinea ar puteà fi identificată chiar înainte de expirarea acestui termen, și admițând capacitatea ei testamentară, n'ar aveà aceasta ca urmare desmoștenirea Elizei Neagu, astăzi Veroneanu?

— Ba da.

— In cazul acesta, problema îmi pare foarte dificilă de rezolvat... mai aies în favoarea noastră.

— Intr'adevăr, suntem închiși într'un cerc vițios,— replică Răduliade, îngrijorat.

O clipă de tăcere penibilă se întinse între cei doi bandiți, cari își vedeau planurile zădărnicite de simpla împotrivire a unei fete modeste.

— Am înghebat prost afacerea,— reluă Răduliade. Prea ne-am pripit cu căsătoria ta. Ce e drept însă, ne zoreà termenul ăla fatal.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Și, cu toate astea, tot suntem amenințați să scăpăm din mâini milioanele.

— Nu încă; mai bine zis, rămân în suspensie. Tot meșteșugul e ca să ni le însușim cu dibăcie. Soluția cea mai practică spre a împiedică orice contestație asupra persoanei Elizei Neagu, devenită Eliza Voinea, ar fi suprimarea imediată a Zânei Viilor, adevărata moștenitoare a lui Mincă.

— Prin ce mijloc? — întrebă Constantin, turburat.

— Un accident e în totdeauna posibil. Sau și altfel. Bunăoară, ce e mai ușor decât s'o lăsăm să lâncezească colo în Ruini? Ne mai având cu ce hrăni, se va prăpădi dela sine, fără violență... fără nicio crimă.

— Aș, nu-i tocmai potrivit mijlocul ăsta. — obiectă bancherul, îngrijat.

— Dece?

— Fiindcă e la mijloc Dihorul. Individul ăsta știe prea multe și s'ar puteà să vorbească mai târziu.

— Firește, de nu ne-om cotorosì noi mai întâiu de el.

— Nu; vezi tu, Jorji, sunt contra acestui sistem. E preà periculos.

— De! poate ești mai în măsură ca mine să-ți dai seamă și vei fi având dreptate... pentru moment cel puțin. Dealtminteri, chibzuind bine și dacă ne e frică să nu împingem lucrurile preà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md=1901-1932

departe, n'avem decât să ne resemnăm, să nu mai facem nimic și să punem pe Zâna Viilor în libertate. Peste câtevă zile cei zece ani hotărîți de Mincă pentru regăsirea fiicei lui nelegitime se vor fi scurs.

— Din nefericire.

— Cele cinci milioane în chestiune vor reveni, deci, d-nei Mincă și mai târziu celor doi fii ai ei. In modul acesta, dragă Costică n'ai să pierzi totul și nici eu. Tot vom încasă fiecare câte două milioane cinci sute de mii de lei.

— Dar vai, peste câți ani! — suspină bancherul.

— De! taina soartei. D-na Mincă s'ar puteà să mai trăiască mult.

— Și în vremea asta noi vom dà faliment, de n'o vreà să mă ajute. Nu, nu. Trebuie de făcut cevà cu Zâna Viilor. Trebuie să i se zmulgă milioanele tatălui meu vitreg.

— Bine, o să încerc,— replică Răduliade cu ton enigmatic. Am să încep prin a o izolà moralmente de ai săi, lipsind-o de orice ajutor posibil cu s'o silesc să se supuie dorințelor noastre. Destul pentru astăzi! Iau eu măsurile cuvenite.

După aceea Răduliade plecă. Ajungând acasă, trimise această scrisoare scurtă familiei Stoica:

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Domnule Stoica,

E absolută nevoie ca ședereа epitropisitei d-tale Eliza, zisă Zâna Viilor, la București să fie prelungită, spre a se face câtevà formalități necesare pentru stabilirea adevăratei ei personalități.

Fii deci pe deplin liniștit: e sănătoasă și nu se plictisește deloc aci.

Pralea, advocat.

Timp de câtevà zile, se feri să meargă la „Ruini", în speranța că izolarea în care avea să se găsească Zâna Viilor o va hotărî să-și plece capul. Cercetă doară dacă Dihorul își îndeplinește conștiincios datoria de furnizor. Știu dela el că frumoasa prizonieră nu se prea lasă pradă disperării, de vreme ce consumă toate alimentele aduse. Mai află că, într'o zi ceruse hârtie de scrisoare, plic și creion.

— Cui voià să scrie?— întrebă Răduliade, surprins.

— Familiei la Cerneți,— răspunse gravorul. Mi-a promis o răsplată dacă-i dau ce mi-a cerut și-i pun scrisoarea la cutie.

— Și tu ai refuzat?— iscodì fostul samsar bănuitor.

— Eh, că doar nu erà eu să te trădez pentru atâta fleac.

— Bine. Asta însemnează că primeai dacă-ți oferea o sumă mai însemnată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniaro/mdm1901 1932

— Nu, nu, șefule,— se îndreptă repede gravorul. Așà vine vorba.

— La urma urmelor, — conchise filozoficeşte Răduliade, — ce ar fi putut spune părinților? Nu ne cunoaşte şi nici nu ştie locul unde e închisă. Mă însărcinez să scriu eu însumi interesantei ei familii. Ba mai mult: o să fac cât de curând o vizită frumoasei fete.

In aceeaş seară chiar se duse la „Ruini". După ce puse câteva întrebări banale Zânei Viilor, care abiă îi răspundeà, îi întinse o foaie de hârtie albă şi creion, rugând-o să-şi scrie numele, pronumele şi adresa exactă a lui moş Stoica.

— Voiesc să liniştesc eu însumi pe unchiul şi mătuşa d-tale asupra soartei d-tale, unde-ți manifestaşi intenția de a le trimite ştiri,— îi zise el.

Zâna Viilor scrise fără cea mai mică bănuială ceeace-i cereà interlocutorul.

— Iți mulțumesc, frumoasă copilă; ştiu să n'ai nimic a-mi imputà în viitor, la caz că vei primì, în cele din urmă propunerile mele avantagioàse.

— Niciodată!— ripostă Zâna Viilor.

— Ei nu, zău, dece nu judeci cuminte? Cine crezi că te-ar puteà sustrage puterii mele?

— Nu ştiu şi, cu toate astea, nădăjduiesc că-mi va veni ajutorul dorit. Nu-i cu putință ca o fată cinstită ca mine să ajungă pradă unor ticăloşi de teapa d-tale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Iar vorbe late! Îți faci iluzii zadarnice. La revedere, frumoasa mea, la revedere! Nu uita că te iubesc.

Și Răduliade plecă, cu un zâmbet de ironie triumfătoare pe buze. Cu toate astea, se înapoiă la București foarte încîntat. Împotrivirea dârză a gingașei fete îi ațâță și mai mult dorința de a o posedă. În aceeași măsură ca și setea de câștig. Cele cinci milioane lăsate sărmanei bastarde a lui Mincă îi jucau pe dinaintea ochilor o horă nebună. Pe de altă parte, afacerea falșei Eliza Voinea— de fapt Eliza Neagu — nu înaintă nici cu un pas. Judecătorul Zorovici, a cărui anchetă personală nu dăduse, totuș, decât rezultate negative, cu privire la descoperirea adevăratei moștenitoare, păreă, cu toate acestea, hotărît să se opună ca nevasta lui Constantin Veroneanu să fie pusă în posesiunea moștenirii. Răduliade se putù convinge, de această stare de spirit a magistratului în decursul întrevederii ce avù cu el chiar a doua zi după vizita dela „Ruini".

— Adevărat — zise Zorovici — că până în prezent cercetările mele privitoare la adevărata Eliza Voinea au rămas infructuoase. Cu toate astea, am aproape siguranța că d-șoara Eliza Neagu, astăzi, d-na Veroneanu, nu e fiica lui Mincă.

— De unde aveți această siguranță? — întrebă Răduliade, turburat.

— Asta e taina mea. Vreau, totuș, să cred

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu, nu, șefule,— se îndreptă repede gravorul. Așà vine vorba.

— La urma urmelor, — conchise filozoficește Răduliade, — ce ar fi putut spune părinților? Nu ne cunoaște și nici nu știe locul unde e închisă. Mă însărcinez să scriu eu însumi interesantei ei familii. Ba mai mult: o să fac cât de curând o vizită frumoasei fete.

In aceeaș seară chiar se duse la „Ruini". După ce puse câtevà întrebări banale Zânei Viilor, carc abià îi răspundeà, îi întinse o foaie de hârtie albă și creion, rugând-o să-și scrie numele, pronumele și adresa exactă a lui moș Stoica.

— Voiesc să liniștesc eu însumi pe unchiul și mătușa d-tale asupra soartei d-tale, unde-ți manifestași intenția de-a le trimite știri,— îi zise el.

Zâna Viilor scrise fără cea mai mică bănuială ceeace-i cereà interlocutorul.

— Iți mulțumesc, frumoasă copilă; știu să n'ai nimic a-mi imputà în viitor, la caz că vei primì, în cele din urmă propunerile mele avantagioàse.

— Niciodată!— ripostă Zâna Viilor.

— Ei nu, zău, dece nu judeci cuminte? Cine crezi că te-ar puteà sustrage puterii mele?

— Nu știu și, cu toate astea, nădăjduiesc că-mi va veni ajutorul dorit. Nu-i cu putință ca o fată cinstită ca mine să ajungă pradă unor ticăloși de teapa d-tale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Iar vorbe late! Îți faci iluzii zadarnice. La revedere, frumoasa mea, la revedere! Nu uita că te iubesc.

Și Răduliade plecă, cu un zâmbet de ironie triumfătoare pe buze. Cu toate astea, se înapoiă la București foarte îngândurat. Împotrivirea dârză a gingașei fete îi aținâ și mai mult dorința de a o posedă. În aceeaș măsură ca și setea de câștig. Cele cinci milioane lăsate sărmanei bastarde a lui Mincă îi jucau pe dinaintea ochilor o horă nebună. Pe de altă parte, afacerea falșei Eliza Voinea— de fapt Eliza Neagu — nu înaintă nici cu un pas. Judecătorul Zorovici, a cărui anchetă personală nu dăduse, totuș, decât rezultate negative, cu privire la descoperirea adevăratei moștenitoare, părea, cu toate acestea, hotărît să se opună ca nevasta lui Constantin Veroneanu să fie pusă în posesiunea moștenirii. Răduliade se putu convinge, de această stare de spirit a magistratului în decursul întrevederii ce avù cu el chiar a doua zi după vizita dela „Ruini".

— Adevărat — zise Zorovici — că până în prezent cercetările mele privitoare la adevărata Eliza Voinea au rămas infructuoase. Cu toate astea, am aproape siguranța că d-șoara Eliza Neagu, astăzi, d-na Veroneanu, nu e fiica lui Mincă.

— De unde aveți această siguranță? — întrebă Răduliade, turburat.

— Asta e taina mea. Vreau, totuș, să cred

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că tânără femeie e, de fapt, nevinovată, din moment ce mi-ați afirmat că d-voastră singur ați căutat-o

— Perfect exact. După cum v'am mai spus, defunctul îmi făcuse destăinuiri cu câtevă ceasuri înaintea morții sale tragice, încredințându-mi sfânta misiune de a căută pe fiica-i nelegitimă. Și, pe temeiul acelor informațiuni confidențiale, am reușit s'o găsesc sau, cel puțin, am crezut că am găsit-o. Dacă ar trebui cineva făcut vinovat, în viitor, de o greșeală așà de gravă, acela aș fi eu și nimeni altul. D-nul Constantin Veroneanu și fata cu care s'a însurat ar fi, în cazul acesta, două victime ale lipsei mele de pătrundere.

Această atitudine foarte îndemânatică a lui Răduliade, și dealtminteri cu două tăișuri, făcù oarecum impresie favorabilă asupra judecătorului.

— O sunt absolut convins de perfecta onorabilitate a persoanelor despre cari vorbiți,— zise el. Cu toate astea, nu pot procedà într'altfel, dacă țiu să nu mă asociez de bună voie unei substituiri posibile.

— Fără îndoială și grija demnității și onoarei mele mă obligă, ca să zic astfel, să vă secondez întru găsirea adevărului.

— Foarte lăudabil.

— Pe de altă parte, nu trebuie să uitați că termenul fixat de răposat pentru recunoașterea fiicei sale nelegitime expiră peste câtevă zile,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ro.straniskiwiki.ro/wiki/1901-1937

— Din nefericire așà e. Suntem astăzi în 26 Decembrie: peste cincisprezece zile deci, cei zece ani pe cari îi fixează testamentul vor fi complect împliniți.

— Nu s'ar puteà obține, judiciarmente, o prelungire a acestui termen, fiind date cercecetările în curs? Ar fi tot în interesul moștenitoarei Mincă, oricare ar fi ea.

— Aveți perfectă dreptate,— răspunse Zorovici, găsind foarte întemeiată observația aceasta.

— Vă mulțumesc,— zise Răduliade, sculându-se să plece. Voiu încercà, ca și d-voastră fără îndoială, să întrebuințez acest timp în folosul exclusiv al Elizei Voinea.

După această ultimă frază, al cărei înțeles tainic judecătorul nu-l puteà ghici, fostul samsar se retrase, încântat. Nu căpătase oare timp, adică putința de a zmulge Zânei Viilor consimțimântul ce-l doreà atât de fierbinte? Dacă reușeà, se mai puteà ca cele cinci milioane ale bastardei să-i revie lui singur. Și evenimentele i-ar permite o ruptură îndemânatică cu Constantin Veroneanu. Liniștit puțin în direcția aceasta, se hotărî să se prepare pentru săvârșirea unui nou proiect, conceput în taină în ajun, și se întoarse acasă, unde se închise... Peste șase zile, adică la Anul Nou, pe un timp frumos de iarnă uscată și foarte sănătoasă, lumea începù să umple cârciuma dela hanul „La Zâna Viilor" încă de dimineață, ca deobicei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Dar bietul moș Stoica și nevasta-sa nu primeau tocmai cu mare bucurie pe toți acei mușterii și răspundeau vag la întrebările stăruitoare ale tineretului zgomotos, care țipă să vie frumoasa zână a localului. Dar vai, Zâna Viilor nu mai era acolo. Se dusese departe, foarte departe, în Bucureștii-ul mare și misterios, unde se îneacă atâtea speranțe, atâtea existențe, și nu se știă când se va întoarce. Mușteriii, decepționați, o ștergeau unul câte unul. Moș Stoica și nevastă-sa se simțiră atunci mai stingheri ca oricând. Se priveau mereu cu coada ochiului și ochii lor înlăcrămați conțineau aceeaș întrebare mută, tot așà de dureroasă pe cât era de simplă:

— Unde e?... Dece nu se întoarce?

Deodată ușa localului se deschise larg și un glas tânăr, sonor, răsună în cârciumă, în care intrase ca vântul un drumeț, bine îmbrăcat.

— Eu sunt!... Trăiască Zâna Viilor!

— Petruș, domnu' Petruș!— exclamară în acelaș timp hangiul și nevasta, înmărmuriți.

— Da, eu sunt.

— Singur?

— Negreșit.

— Păi nu vii din București?

— Ba chiar de acolo.

— O văzuși atunci; ne aduci desigur vești.

— Vești? Dela cine?

— Dela Zâna Viilor... Dela Lizica.

— Cum? ce vreți să spuneți?— întrebă Pe-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

truș, buimăcit. Pentru ce mă întrebați dacă aduc știri?...

— Hei, fiindcă le așteptăm cu nerăbdare.

— Dela Lizica?

— Desigur.

— Da' unde-i?

— La București.

— La București! — exclamă tânărul, uluit. Pentru ce?

— Pentru... afaceri.

— Și când a plecat?

— Acum trei săptămâni.

— Eu n'am văzut-o. Cum de nu mi-a scris? Nu s'a arătat de loc.

— Vaszică, nu știi nimic? — se amestecă fața Stoica, surprinsă și totdeodată devenind și mai neliniștită.

— Nu, nimic; dimpotrivă, mă miram de ce nu primesc de aci nicio știre. Șefii acordându-mi acum trei zile concediu, am profitat de ele ca să mă reped încoace. Și... ea nu e aci!... O, Dumnezeule, ce dezamăgire! Și eram așa de fericit venind încoace! Îi aduceam știri așa de bune. Mi s'a urcat salariul și ne-am fi putut căsători în curând, realizându-ne însfârșit visul.

— Eh, că doar nu s'a pierdut, — obiectă moș Stoica, silindu-se să se îmbărbătezze singur.

— Dar mă rog — reluă Petruș.— cum s'a dus la București? Pentru ce?... Cine a hotărît-o la această căsătorie?...

— Să-ți spun eu, d-le Petruș.— vorbi iar țața Stoica. Acum trei săptămâni veni aci, într'o seară, un bătrân care păreà foarte detreabă: erà advocat la București.

— Ah!... Și cum îl chiamă?!

— Pralea.

— Bine. Și?

— A duoa zi stătù mult de vorbă cu noi toți, spunându-ne c'a venit din București într'adins pentru fata noastră... adică nepoțica noastră. și după aia că nu e adevărata noastră nepoată. ci numai epitropisită. Și în urmă că n'o chiamă Eliza Stoica, ci Eliza Voinea.

— Eh, asta-i! — exclamă Petruș. surprins și intrigat.

— In scurt. — luă din nou cuvântul hangiul, — omul ăla știà tot trecutul Elizei mai abitir decât d-ta și mine și chiar decât ea însăși. Spuneà că are nevoie s'o ducă la București, ca s'o prezinte unui alt advocat, din strada Smârdan, care trebuià să-i spue numele lu' tat-său. După aia urmà să fie recunoscută și să i se deà o avere. dar numai după ce o iscăli niște hârttii.

— O avere!... Elizei!... Cum e cu putință?

— Cum îți spuneam, d-le Petruș, — întări țața Stoica, îmi pare că e vorba de bani mulți. de sute de mii de lei. Și dacă am văzut că-i așà, a plecat cu bătrânul, care ne-a promis să vegheze asupra ei, găzduind-o la dânsul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Și ați primit ceva dela dânsa de atunci? — întrebă Petruș.

— Da, dar nu dela ea.

— Păi dece?

— Nu știm, dragă; tocmai de aia, când te văzurăm că vii, am crezut că ne aduci d-ta.

— Da' nici n'a fost să mă vadă.— ripostă Petruș.

După o scurtă pauză, reluă:

— Dar, însfârșit, cine v'a scris în numele ei?

— Păi, advocatul, cine altul?

— Și ce spune?

— Că Lizica trebuie să mai steà acolo, peste timpul cât i-am înnăduit, că-i sănătoasă și că nu se plictisește deloc la București. Stai, să ți-o aduc, s'o vezi și d-ta și ai să fii mai sigur.

Și hangiul se urcă în primul etaj spre a luà scurta scrisoare ce-o primise cu zece zile mai înainte dela Răduliade.

— Da, așà este, — zise Petruș, după ce o citise cu atenție. Nu înțeleg de fel cum de n'a venit să mă vadă...

— Poate că n'a avut timp,— obiectă țața Stoica.

— Ceeace mai mă miră — adaogă Petruș,— e că Zâna Viilor nu v'a scris nici măcar odată, mai ales acum, de Anul Nou.

— Da, e de mirare! Să nu ne felicite ea de Anul Nou! — zise bătrâna.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eh, cine știe!— își dădu cu gândul Iancu. Poate că Lizica vrea să ne facă o surpriză și să vie chiar dânsa azi-mâine.

— Să sperăm, — murmură Petruș, fără convingere însă. Dar, oricum ar fi, eu sunt neliniștit și nu-mi pare tocmai lucru curat. E la mijloc ceva ce noi nu știm.

— Ei lasă, nu te mai speria așa pe degeaba! —căută moș Stoica să-l liniștească. Așă-i tinerețea: e mereu cu mințea aiurea, zăpăcită... Aibi răbdare.

— Ușor de spus. O iubesc așa de mult, moș Stoica. De ai ști!.. Uite, vezi d-ta, dacă ar fi să n'o mai văd, aș muri de supărare. Zâna Viilor formează totul pentru mine: iubirea, speranțele mele de fericire, de viitor, totul. I-am dat inima mea întreagă; numai pe ea singură o am pe lume, fiindcă sunt orfan sau aproape orfan.

— Ei cum, tot nu găsișî pe mama?

— Vai, nu! Și, cu toate astea, cât am căutat-o, și o caut încă, v'o jur. Dar nimic: nici o urmă, nici cel mai mic indiciu. Pe calea Rahovei nu-și amintește nimeni de ea.

Convorbirea încetă o clipă, după aceste vorbe triste. Petruș se așeză lângă tejghea și căzu pradă unor gânduri dureroase.

— Stai la noi până mâine seară? — îl întrebă deodată fata Stoica.

— Da, dacă nu vă supăr.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaneia.ro/mdrr1901-1932

— Dimpotrivă, ne face chiar plăcere... Mă duc să-ți pregătesc chiar acum odaia.

Petruș și hangiul, rămași singuri, stătură tăcuți, cufundați amândoi în reflexiuni amare... Doi-trei mușterii intrară în prăvălie, întrerupând, pentru câtevă momente, cu izbucnirile glasurilor lor zgomotoase, atmosfera de melancolie și posomoreală. Printre ei se află și un grădinar dela curtea Minculeștilor.

— Ei, Sandule, ce se mai aude pe la voi? — îl iscodì moș Stoica.

— Păi, nu prea cine știe ce!— răspunse omul. Imi pare că cucoana nu e tocmai sănătoasă. Ci-că o rod niște supărări ascunse.

— Da! — exclamă hangiul cu vioiciune. Și cam ce o fi?

— De, știu și eu. Se tot șoptește că-i vorba de băiatu' dumneaci, ăl de s'a însurat.

— A, da, d-l Constantin Veroneanu, ăl mai mic.

— Chiar el. Ci-că e cevà la mijloc cu nora cucoanei.

— Eh, asta-i! — zise moș Stoica, din ce în ce mai interesat și aruncând lui Petruș o privire expresivă.

Tânărul nu pierduse niciun cuvânt din ce spusese grădinarul; își aminteà totodată de ultima scrisoare ce Zâna Viilor îi adresase, când cu cununia oficială la Cerneți. Fata îi pomenise de cununia aceea, semnalându-i extraordinara

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

coincidență, că pe nevasta unchiului o cheamă Eliza Voinea. In vremea asta, grădinarul își continuă palavrele.

— Ci-că coniția are greutăți la tribunal cu zestrea dumneaei. Nu mai auzi vorbindu-se decât de milioane, cum aș vorbì eu de cinci parale, nu, zău.

Grădinarul plecă împreună cu prietenul care-l adusese. Ceilalți mușterii făcură curând la fel, și Petruș rămase din nou singur cu moș Stoica.

— Ei, înțelesa-i, dragă Petruș? —începù acesta. Bunica d-tale e bolnavă. Eu, în locul d-tale, m'aș duce s'o văd... E foarte ușor, odată ce ești acì.

— La ce bun, când știu că n'o să mă primească?

— Da' de unde ești așà de sigur?

— N'a voit niciodată să știe de mine. Și n'o să merg cu tocmai acum, când mi-e inima așà de întristată, să mă expun la noui umilinți.

— Mă rog, cum crezi... Cu toate astea, se poate foarte bine ca d-na Mincă să-și fi schimbat ideile. Ehe, s'au mai întâmplat de astea.

— Nu cred.

— Dar la București căutași să te vezi cu unchiu-tău, Constantin Veroneanu?

— Nu.

— Eu l-am văzut acì cu fata cu care s'a însurat.

— Da?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Păi nu ți-a scris și Zâna Viilor? Dar văd eu bine că nu ești deloc dispus să-i cunoști pe boierii ăștia.

— Da, așà e, moș Stoica, nici nu mă gândesc măcar... Am și eu poate motivele mele. De-altminteri, sper să izbândesc și fără ei. Mi-ar fi mai drag să găsesc pe scumpa mea mamă, la care mă gândesc în toate zilele și de care-mi amintesc așà de bine. Dac'așĭ aveà această fericire, precum și aceea de a mă însurà cu iubita mea Zână, aș fi pe deplin fericit.

— Or veni toate, aibi răbdare, dragă băiete.

Ziua se scurse încet, monoton, pentru soții Stoica și Petruș, ale căror gânduri rătăceau departe, către București-ul, mare, unde Zâna Viilor, era, desigur, tot așà de necăjită că nu poate să plece la Cerneți, spre a-și îmbrățișà părinții adoptivi. A doua zi dimineață factorul aduse hangiului o scrisoare din București. Moș Stoica recunoscù imediat scrisul epitropisitei.

— E dela dânsa!— exclamă el vesel, grăbindu-se să-și cheme nevasta.

Și, cum prăvălia era tocmai goală în acel moment, se adunară toți trei la gura sobei spre a luà cunoștință de cele scrise.

Citește-ne tu tare, Petruș! — zise moș Stoica, întinzând tânărului scrisoarea deschisă.

Acesta, în picioare între cei doi bătrâni, începù încet:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

București, 1 Ianuarie 189...

Scumpii mei părinți,

O să vă cam mâhnesc, acum, de Anul Nou, și regret mult. Dar trebuie, totuș, să vă spun adevărul, pe care mă sfiesc încă de cincisprezece zile să vi-l aduc la cunoștință. Nu mă mai pot întoarce la Cerneți, la voi, deoarece am găsit acì situația la care râvneam de mult. Advocatul care a fost de m'a luat, lucră pe seama unui om foarte bogat, care mă iubcà de mult și voià să mă facă fericită...

— Ce face! Ce spune? — întrerupse fața Stoica, turburată.

— Adevărul, desigur,— îngăimă Petruș cu glasul sugrumat de adâncă emoție. Uite, moș Stoica, citește d-ta mai departe; eu nu mai pot.

Hangiul luă hârtia între degetele'i mari, tremurătoare, și citì, la rnâdu-i:

N'o să vă povestesc pe larg tot ce s'a petrecut de când am sosit acì; e deajuns să vă spun principalul. N'am avut putere să mai rezist stăruințelor persoanei care-mi voià atâta bine și care, mărturisesc sincer, nu-mi displace. Afară de aceasta, în dărnicia sa, m'a încărcat imediat de tot felul de daruri. Locuesc acum într'un apartament frumos... Am toalete splendide, bi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

interii și bani cât vreau. Într'un cuvânt, sunt foarte fericită...

— Ah, mizerabila! — exclamă Petruș, umplându-i-se ochii de lacrimi.

— Da, vai de capul ei! — completă țața Stoica, plângând și ea.

Hangiul, cu toată emoția covârșitoare ce-l sugrumă, ținu totuș să isprăvească cititul și reluă cu vocea sfârâmată:

Da, m'am simțit foarte fericită că sunt iarăș în București, pe care-l cunoșteam și unde voiu gusta însfârșit toate plăcerile pe cari le visam adesea și despre cari am auzit vorbindu-se atâta. La țară e așa de trist... și munca atât de aspră!... Mai târziu... când voiu avea un moment liber... la primăvară poate... o să viu să vă văd, dacă, bine înțeles, nu sunteți supărați pe mine. Ce voiți! Fiecare își aranjează viața cum poate... și după împrejurări... La caz că scriți fostului meu logodnic, vă rog să-i explicați cât mai cruțător noua mea situație... și să-i spuneți să nu-mi poarte pizmă.

— Oh, răutăcioasa!... perversa!— plânse Petruș.

Nu tăgăduesc, aveam pentru el oarecare afecțiune... dar sunt prea tânără... prea frumoasă... ca să mă resemnez să fiu nevasta unui funcțio-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitalromanesc.ro/mdr1901-1932

năraș... fără avere. Dealtminteri, și el e tânăr... și o să mă uite ușor.

Vă îmbrățișez cu drag.

ELIZA
zisă Lizica Modista.

Când isprăvì, moș Stoica mototolì hârtia în mâinile-i crispate de mânie și indignare.

— Ticăloasa... nemernica!— strigă el. Nu vreau s'o mai văd... niciodată... niciodată!...

Se întrerupse, la un semn al nevestei, care-i arătă pe Petruș căzut pe scaun, cu coatele pe o masă și ținându-și fruntea între mâinile-i zgârcite de disperare. Plângea cu sughițuri, pradă unei dureri de nedescris.

— Da, da, — bodogănì hangiul,— ai dreptate, nevastă, să nu mai vorbim.

— Bietu' băiat!... E mai nenorocit ca noi!...

— Să-l lăsăm să plângă! — gemù țața Stoica, retrăgându-se fără zgomot, cu obrazul scăldat în lacrimi.

Moș Stoica se așeză după tejghea, lăsându-se pradă supărării. Timp de un ceas niciun zgomot nu venì să turbure reculegerea lugubră a sărmanelor ființi deznădăjduite. In cele din urmă, Petruș se sculă. Era palid; trăsăturile-i descompuse de suferință, îi dădeau un aer sălbatic. Lacrimile îi secaseră, iar ochii, rătăciți străluceau ca în friguri. Fără a rostì un singur cuvânt, trecù în sălița din fund, se urcă la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

etaj, își făcù din două mișcări bagajul, și, cu geamantănașulî în mână, se coborî, tot tăcut, aproape inspirându-ți frică. Moș Stoica și nevasta stăteau triști în prăvălie, vorbind încet.

— Ce, pleci, Petruș? — se miră ța̧ța Stoica.

— Da, — replică tânărul cu accent hotărît. Am venit să-mi iau rămas bun... Mă lași să te sărut?

— Nici vorbă, dragul meu copil, din toată inima.

Și blânda femeie, cu un gest pornit, luă de gât pe tânăr și-l sărută lung pe frunte, ca o mamă.

— Iart'o! — îi șoptì ea, implorător.

— Niciodată!

Veni apoi rândul hangiului.

— Să ne vedem cu bine, dragă Petruș. Poți să vii oricând acì. Locul tău ți-l păstrăm nedins.

— De prisos. Plec pentru totdeauna.

— Da' unde?

— Nu știu nici eu... Departe... foarte departe... u bine!

Și, cu pieptul zguduit de hohote de plâns, etruș Veroneanu ieși ca o bombă din han, spărând pe ulița pustie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

V.

Chiar în dimineața zilei în care Petruș Veroneanu plecă, disperat, dela hanul „La Zâna Viilor" doi muncitori, purtând niște cojocele scurte, treceau pașnic pe cheiul Dâmboviței, fumând din lulele pline până în vârf de tutun, când observară un obiect voluminos plutind pe râu.

— Eh, ia te uită, Ionel, ce dracu o fi aia?— zise unul.

— Păi de, știu și eu!... O fi vreun disperat care n'a găsit cevà mai bun decât să facă o baie rece pe vremea asta... Ia dă încoà bățul tău.

Și, acela întinzându-i obiectul cerut, omul scoase șișul cu care erà prevăzut bățul și coborîndu-se pe mal, îi înfipse cu multă dibăcie vârful în obiectul care le atrăsese atenția și care nu pluteà departe de margine. Erà un corp omenesc, umflat ca un balon, ce și căpătase o culoare verzue, dovadă lugubră a unei crime sau sinucideri.

— E bărbat! — zise unul dintre cei doi muncitori. Nu cred să fie numai de eri în apă; a și început să putrezească.

— Hai să-l întindem ici jos și să vestim poliția.

Peste douăzeci de minute un subcomisar și un gardist, înconjurați de o ceată de curioși pro-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cedară la examinarea sumară a lugubrului trup. Erà un om destul de înalt cu părul castaniu ce începuse a încărunți, și păreà să aibă ca la cincizeci de ani. Cu toată umflătura obrajilor, întrezăreai încă trăsături fine, iar mâinile nu erau bătătorite, cum observi în genere la muncitorii manuali. Totuș, hainele-i învechite, cârpite în mai multe locuri, cămașa-i de flanelă de bumbac, ghetele-i grosolane, și rupte, erau o vie mărturie de sărăcie. Cei doi oameni ai poliției, foarte intrigați, îi scotociră hainele în căutarea oarecăror obiecte ce ar puteà servì ca indicii folositoare.

— O tabacherà! — exclamă deodată subcomisarul.

Descoperise sub vestă o tabacherà de tinichea, aninată de gâtul cadavrului cu o șfoară de cânepă. Tăiară repede sfoara și deschiseră tabacherea. O foaie de hârtie albă, puțin umezită, se găsià înăuntru, înfășurată ca un sul. Subcomisarul o desfăcù cu mare băgare de seamă și citì cu glas tare rândurile următoare scrise cu creionul:

Să nu se învinovățească nimeni de moartea mea. În neputință de a trăì, din cauza situației mele infamante, mă lepăd de povara prea grea a unei vieți oribile.

Semnat: Ioan Veroneanu, ocnaș, evadat din Ocnele Mari de opt luni.

București, 20 Decembrie 19...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cuvantarisimanaforo.mdr 1901 1932

— Un ocnaș! — exclamă subcomisarul, înmărmurit, uitându-se lung la cadavru.

Un tâlhar mai puțin! — bombăni gardistul.

— Ia te uită, nene, — zise unul făcând pe glumețul,— ăsta nu stă de eri în zeamă, ci tocmai de pe la Ignat. Dela 20 Decembrie până azi 2 Ianuarie, îs tocmai treisprezece zile în cap.

Peste două ceasuri corpul sinuciusului fu transportat la Morgă, unde fu pus într'un aparat frigorific spre a înlesni constatările judiciare definitive. A doua zi dimineață, gazetele înregistrau, cu lux de amănunte retrospective, sinuciderea pușcăriașului a cărui evadare o anunțaseră, precum și apariția lui în județul Mehedinți cu câteva săptămâni mai înainte. După amiazi, doi oameni foarte eleganți se prezintară la Morgă, cerând să vadă pe d-l grefier. Primiți numaidecât, își declinară numele și calitatea:

— Constantin Veroncanu, banchier, și Rădulescu, asociat.

— A, foarte bine, domnilor,— zise grefierul, izbit imediat de numele financiarului. Veniți, desigur, să vedeți corpul nefericitului găsit eri în Dâmbovița?

— Da, domnule.

— Fiți bun și însoțiți-mă.

Și conducând el însuși pe vizitatori, funcționarul îi introduse într'o încăpere specială unde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

se fac recunoașterile și unde fură puși față în față cu cadavrul pescuit în ajun. Constantin examină lung rămășițele lugubre pământești, aplecându-se de câtevă ori, ca spre a se convinge de anumite amănunte deosebite. De câte ori se ridică își pironeă ochii pe tovarășul său cu o expresie enigmatică, stranie, ca și cum n'ar fi știut ce să spună.

— Ei, ce spuneți, d-le? — întrebă grefierul, surprins de lunga tăcere a celui interesat. Recunoașteți cadavrul?

— Da, da... desigur,— răspunse bancherul, cu un accent, totuș, lipsit de orice convingere.

— Eu cred că nu e posibilă nicio îndoială, — se grăbi să adauge Rădulăade, aplecându-se la rându-i, ca spre a examină mai bine pe mort.

— Într'adevăr, niciuna, nici cea mai mică îndoială,— reluă Constantin cu glas ferm.

Și, întorcându-se spre grefier, adăogă:

— Scuzați, d-le, ezitarea ce am manifestat-o. Dar adânca surpriză, emoția dureroasă de a găsi aci... în condițiuni așă de triste... corpul nefericitului meu frate...

— O, da, înțeleg durerea d-voastră legitimă.

— Da, d-le, — întări Rădulăade,— sunt' în viață clipe foarte crude.

— Desigur. Vă rog, d-lor, poftiți în cabinetul meu. Trebuie să vă cer câtevă lămuriri relative la redactarea actului de deces.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.1901-1932

Și, luând-o înaintea vizitatorilor, funcționarul părăsì sinistra sală de expunere. La spate, Răduliade aruncă tovarășului o privire foarte expresivă, spre a-i recomandà siguranța și sângele rece ce păreà că-i lipsesc. In cabinetul grefierului. Constantin dădù indicațiunile necesare pentru stabilirea identității cadavrului.

— Doriți să se transporte corpul la d-voastră, pentru înmormântare?— îl întrebă grefierul.

— Nu, nu, d-le; e de prisos. Nevastă-mea e foarte nervoasă și mă tem să n'o impresioneze preà puternic.

— Foarte bine. Cortegiul va pornì dar de acì. Familia d-voastră are cavou special?

— Nu, d-le.

— Corpul va fi atunci dus direct la Belu.

— Afară numai de n'o fi nevoie să-l transport în provincie, dacă așà va fi dorința mamei, căreia îi voiu telegrafià astăzi.

— Bine. In cazul acesta, luați asupra d-voastră cheltuelile de înmormântare.

— Fără discuție.

— Perfect, d-le. Veți fi așà de bun să-mi aduceți dela primărie autorizația de înmormântare de îndată ce vă voiu eliberà actul de deces.

— Ne-am înțeles.

Și Constantin se sculă, foarte demn, cu o aparență de tristețe minunat de bine jucată.

— Pardon, d-le, încă două cuvinte,— reluă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu vioiciune grefierul,— câtevà deslușiri de ordin pur informativ. Erà însurat defunctul?

— Da,

— Aveà copii?

— Un băiat numai.

— Mi-ați puteà dà adresa văduvei și a fiului lui Jean Veroneanu?

— Accea a sărmanei mele cumnate v'o pot dà ușor. Cât despre fiul său, a dispărut de zece ani.

— A, da?... Vasăzică, unde stă d-na Veroneanu?...

— Strada Cameliei 11, sub numele de madam Cristescu.

— Vă mulțumesc.

Cei doi bancheri se retraseră gravi, așà cum se cuvenià în împrejurările acelea triste, și ieșiră în stradă, fără a-și spune o vorbă. Constantin se îndreptă spre podul Șerban-Vodă, unde se urcă în tramvai, urmat de Răduliade, care nu-l întrebă deocamdată nimic, tăcând din prudență. Se coborîră în colțul unde azi se înalță hotelul Princiar, apucară pe intrarea Zalomit și intrară în grădina Cișmigiu, foarte puțin impresionați de admirabilul peisaj de iarnă ce li se prezentà înaintea ochilor. Bancherul explorà, dintr'o privire, aleele pustii, apucă pe una din ele, și, într'un loc unde se credeà neobservat, se oprì brusc și se întoarse către complice.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indiv1901-1932

— Ce-i cu tine? — întrebă acesta, din ce în ce mai intrigat de atitudinea misterioasă a lui Constantin.

— Nu ghicești?

— Ba da, puțin așà, dar, însfârșit, vorbește!

— Știi ceva, dragă? Eu nu sunt sigur că mortul e Jean.

— Aha! Bănuiam eu. Vasăzică, nu l-ai recunoscut?

— Nu.

— De ce ai afirmat atunci că-i el?

— Păi fiindcă am chibzuit că-i mai bine așà, mai ales în urma îndemnului tău. De fapt, eu nu l-am văzut de peste zece ani, așà că s'o fi schimbat mult.

— Firește, mai cu seamă după vilegiatura ce a făcut-o la ocnă, ca pensionar al guvernului.

— Nu face glume de astea.

— Eh, nu te supăra și tu, odată ce nu-i el.

— Drept să spun, n'aș îndrăzni s'o afirm cu siguranță. După atâta lipsă și în fața acelui chip umflat, a cărnurilor acelea aproape descompuse, e foarte ușor să te înșeli.

— Nici vorbă. Cu atât mai mult cu cât ai înțeles pe deplin rostul observației mele mute și a semnului ce ți-am făcut din ochiu.

— Da, da, ai dreptate. Trebuie să fie cadavrul lui Jean, mai ales că și nefericitul a declarat-o el însuși prin rândurile ce a lăsat.

— Bravo, ai prins perfect situația. Moartea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aceasta, constatată în toată regula, distruge orice posibilitate a unui proces de revizuire; îți slujește pe deplin interesele.

— Da, în momentul de față e absolută nevoie să nu existe nicio îndoială asupra acestui punct.

— Nici vorbă. Ai dreptate amice. Jean Veroneanu e mort... cel puțin legalmente... și frate-său, Costică Veroneanu, scumpul meu prieten și asociat, va deveni singurul moștenitor al milioanelor d-nei Mincă.

— Dacă, firește, nu se găsește Petruș Veroneanu, fiul răposatului.

— Ceeace e foarte probabil.

— In orice caz, moartea ocnașului, pomenită de toate ziarele, ne poate fi de mare folos chiar acum.

— Ei cum?

— Dacă fiul lui Jean există, și mai ales dacă e în România, fără îndoială că va află în gazete de moartea tatălui său. Așà fiind, e aproape sigur că va ieși curând la iveală, căci nu se poate să nu cunoască situația familiei.

— Concluzia asta e foarte justă.

— Prin urmare, vom ști unde să găsim pe acest moștenitor și om vedeà ce soartă trebuie să-i rezervăm. Gândește-te că, dacă n'ar mai există el, toate milioanele lui Mincă ți-ar revenì ție... adică nouă.

— Fără îndoială, toate se înlănțuc în mod logic; e ceva providențial. O să mă ocup dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdrr1901-1932

cu înmormântarea cuviincioasă a bietului meu frate, evitând totuș să dau publicității ceremonia asta penibilă.

— Perfect, — aprobă Rădulescu. Ocupă-te de amănuntele astea, dragă, în calitate de șef al familiei.

Apoi, întinzând mâna tovarășului, fostul samsar, zâmbind ironic, se îndreptă spre ieșirea dinspre piața Valter Mărăcineanu.

— Ei drace!— exclamă el, oprindu-se deodată și lovindu-se pe frunte.

— Ce-i? — întrebă Constantin, apropiindu-se

— Uite, mă gândesc că ceeace s'a întâmplat nu e tocmai așă de providențial cum credem, ba dimpotrivă.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Uite: dacă înecatul care ni s'a prezentat drept Jean Veroneanu nu e în realitate fratetău, însemnează că sunt oameni cari au interes să ne facă s'o credem.

— Așă este, — murmură Constantin, izbit de observația aceasta.

— Prin urmare, Jean Veroneanu trebuie să existe și e cineva care știe unde este.

— Ei drăcia dracului!.

— Faptul acesta tinde să dovedească în mod indiscutabil formarea partidului despre care-ți vorbeam acum câtevă săptămâni.

— Da, e foarte posibil.

— Observă că, în cazul de față, e o însce-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nare pregătită cu dibăcie și poate cu scopul de a ne induce special pe noi în eroare. Cadavrul ăsta, având asupră-i o tabacheră care conține declarația scrisă a lui Jean Veroneanu că s'a sinucis, semnată foarte citeț și menționând trista-i calitate de ocnaș evadat, nu-mi miroase a lucru curat.

— Mă sperii! — zise Constantin Veroneanu, îngrijat.

— E și dece... Mă gândesc acum dacă e bine să ne lăsăm prinși în cursă ce ni se întinde sau să retractăm cele afirmate grefierului Morgci?

— De! e cam bucluc! — răspunse Constantin, a cărui turburare creștea vădit, Dacă e adevărat că sinuciderea fratelui meu e simulată, ea nu poate fi decât în profitul lu' nepotumeu Petruș, fiul lui.

— Ce zici: cumnată-ta, faimoasa madam Cristescu, n'o fi în curent cu chestia asta?— insinuă Răduliade.

— Nu cred. Mâhnirea că nu și-a văzut de atâta vreme băiatul și nu-l poate regăsi mi s'a părut prea sinceră.

— N'are afacel la caută de cercetează de nu cumvà are vreun amestec în farsa asta lugubră, căreia i-am puteà cădeà victimă.

— O să întreb.

— Dar vezi, fii prudent și dibaci. Și acum, să luăm o hotărîre fermă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— In ce sens?

— Rămânem la prima afirmare, adică lăsăm să se creadă că mortul e frate-tău, sau, dimpotrivă; mergem să ne dezmințim?

— Eu cred că prima soluție e preferabilă, adică indicația c'am recunoscut cadavrul.

— Dece?

— Fiindcă asta înlătură legalmente pe Jean și nu mai îmi lasă ca concurent la moștenirea milioanelor lui Minică decât pe junele Petruș. E unul mai puțin.

— Socoteală ușoară, dar știi că adesea socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg.

— Cevă mai mult: înștiințez telegrafic pe mama de moartea fiului ei mai mare. Nenorocirea aceasta poate să-i schimbe gândurile cu privire la mine, îmboldind-o, de astădată, să-mi verse o sumă mare, din moment ce rămân unicul ei fiu.

— Cam așă e, — fu de parere Rădăuiade. Vom vedeà mai târziu dacă evenimentele îți dau dreptate. Și acum, că ne-am hotărît, să mergem. Trage al dracului aici: mai te alegi și cu un guturai. La revedere pe astă seară!

Și Rădăuiade ieșì din grădină, depărtându-se cu pași grăbiți, dornic par'că de a se încălzì în mers. Sau avea poate alte motive tainice de se grăbeà așà?... La rându-i, Constantin se duse la Poștă, unde redactă o depeșă lungă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

d-nei Mincă, informând-o de sinuciderea lui Jean Veroneanu și cerându-i respectuos instrucțiuni. Apoi apucă pe strada Belvedere, unde voiă să-și vadă cumnata. Cu fizionomia tristă, așà cum cereau împrejurările, cu accent grav, îi făcù cunoscut doliul ce o loveà. Durerea nefericitei femei fu îngrozitoare. Sinuciderea sărmânului ei bărbat îi distrugeà toate speranțele. Constantin, care o observà cu atenție, căpătă convingerea că sinceritatea ce ea o manifestà în durere excludeà orice complicitate în lugubra comedie ce o presupuneau el și Răduliade. Biata femeie hotărî imediat să meargă la Morgă spre a vedeà pentru ultima oară pe nefericitul pe care continuase să-l înbeasçă cu înflăcărare în tot timpul scurs. Ea lăsă la tutungerie pe omul care o serveà, grăbindu-se să meargă la funebrul adăpost al celui pierit. La aceiași oră doi oameni îmbrăcați corect, se îndreptau și ei către sombrul azil spre a vedeà cadavrul lui Jean Veroneanu. Îi primì grefierul, invitându-i mai întâiu să-și decline numele și calitățile.

— Domnule — zise unul dintr'înșii, întinzând o cartă de vizită în colțul căreia figurà o stemă, — mă recomand contele Geza Bakory, supus ungur, rentier. Locuesc în România de mai multă vreme, în strada Batiștei.

Apoi, arătând pe cel care-l însoțeà:

— D-l Andreescu, secretarul meu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.ro/mdrr1901-1932

— Sunteți rudă sau vă cunoașteți cu familia Veroneanu? — întrebă funcționarul.

— Nici una, nici alta, — răspunse contele. Familia aceasta nici nu mă cunoaște, afară numai de d-na Mincă, mama fraților Veroneanu. Sunt vechiu prieten personal al nefericitului care s'a sinucis. L-am cunoscut odinioară când avea casă de bancă pe strada Smârdan și, nenorocirile lui interesându-mă, m'au izbit relațiunile date de ziare azi dimineață.

— Ați voi să-l vedeți pentru ultima oară?

— Da, d-le, doresc mult.

— Aveți memoria inimii?

— Desigur.

— Iată un sentiment destul de rar în epoca noastră,— murmură grefierul, surprins. Poftiți cu mine, d-lor.

Nicu Velniță — pseudo-contele Bakoryi — îl urmă, întovărășit de Deșelatu, care jucă, actualmente, de minune rolul de secretar. Cei doi prieteni, se simțeau dinainte adânc mișcați: unul de afecțiunea pentru fostul camarad de captivitate, amicul sincer și devotat, care dispăruse în mod tragic după atâtea luni; celalt prin acțiune reflexă și fiindcă cunoștea sentimentele intime ale lui Nicu. Fură aduși în prezența cadavrului pescuit în Dâmbovița.

— Săracul...— murmură la început contele Bakoryi, stăpânit de o emoție violentă și ștergându-și pe furiș o lacrimă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-193

Dar, pe măsură ce se uită mai cu atenție la înecat, expresia fizionomiei sale se schimbă. Ea oglindeă surpriză, mirare adâncă și mai puțin durere. Nicu se dete înapoi cu doi-trei pași privi țintă pe Deșelatu, apoi pe grefier și murmură:

— Să fie o greșală?

— Nu-l recunoașteți? — întrebă funcționarul uimit de atitudinea vizitatorului.

— Drept să vă spun, nu; dece aș minți? Nu, nu recunosc de loc că-i Jean Veroneanu.

— De mult nu l-ați văzut?

— Eu?... De mult?

O, desigur, — se grăbi să spue Deșelatu, temându-se de o imprudență a lui Nicu. Sunt cel puțin zece ani de când d-l conte n'a văzut pe Veroneanu.

— Eh, zece ani, mai ales anii de suferinți și mizerie, schimbă mult pe cineva, — observă grefierul.

— Așà e, — aprobă contele, vădit turburat.

— Dealtminteri, — reluă funcționarul, — nu poate încăpeà îndoială din moment ce d-l Constantin Veroneanu, care a fost chiar azi dimineață, a recunoscut perfect pe frate-său.

— A, d-l Veroneanu l'a recunoscut? — zise contele, silindu-se să se reculeagă.

— Da, d-le, formal.

— Curios; după atâta vreme?...

Pseudo-contele Bakoryi se întrerupse deodată,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

simțindu-se ușor atins în spate. Se întoarse și văzù pe Deșelatu uitându-se țintă la el cu o căutătură așà de expresivă că ghicì ceva neobișnuit.

Grefierul reluă;

— De altfel, domnilor, vă e foarte ușor să vă convingeți; poftiți în biroul meu.

Cei doi prieteni pătrunseră din nou în cabinetul funcționarului. Acesta luă o hârtie de pe masă.

— Cunoașteți scrisul lui Jean Veronceanu?— — întrebă el.

— Fără îndoială.

— Poftim, examinați rândurile astea.

Pseudo-contele Bakoryi se uită lung la biletul ce se găsise în tabacherea atârnată de gâtul cadavrului.

— Da, — murmură el,— e scrisul lui Jean.

— V'ați convins dar?

— Cam... cu...

Un nou avertisment discret al lui Deșelatu întrerupse pe conte.

— Da, da. — afirmă el,— sunt convins. Vă mulțumesc. Nu mai am decât să vă cer un serviciu foarte mic.

— Anume?

— Să nu vorbiți de vizita mea acì d-lui Constantin Veronceanu. Am fost odată în corespondență cu casa d-sale de bancă și am întâmpinat oarecari dificultăți în chestiuni de ordin bănesc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— N'aveți nicio grijă, d-le; discreția e una din datoriile mele profesionale.

— Vă mulțumesc înc'odată.

Și, foarte liniștit în aparență, dar în realitate grozav de nedumerit, pseudo-contele Bakoryi se retrase, împreună cu secretarul.

— Am să-ți spun ceva foarte important, — îi șoptì Deșelatu la ureche, coborînd treptele din față ale funebrei clădiri. Să mergem puțin...

Și o luară înainte, pe chei. Deodată, contele Bakoryi se oprì încremenit, cu privirea rătăcită, țintuit locului de o intensă înmărmurire.

— Ea e! Ea! gâfâì el, arătând prietenului o femee îmbrăcată în negru, care venea pe splai tocmai în direcția lor.

— Madam Cristescu! — exclamă Deșelatu, nu mai puțin mirat ca amicul său. Ce-o fi căutând pe acì?...

— Tocmai. Intrebarea asta mi-am pus-o și eu imediat.

— Pare foarte grăbită.

— Așa este. Ce treabă o fi având prin mahalaua asta?— murmură Nicu Velniță, bănuitor.

Dar în acelaș moment Deșelatu îl luă și-l târî repede după o poartă.

— Vino iute încoà! Să stăm acì!— sfătuì el. Nu e bine să ne vadă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ba dimpotrivă, eu vreau să știu unde merge.

— Ești gelos, dragă... O iubești vasăzică mult?...

— Poate... S'o urmărim...

Și, cum madam Cristescu, foarte cufundată în gânduri, trecù de poartă, fără să-i vadă, ei se luară după ea la oarecare distanță. Dar se opriră din nou, pradă aceleiași uimiri, văzând-o că intră în grabă la Morga.

— S'o așteptăm. Poate c'om află. Să ne plimbăm pe acì și să n'o pierdem din vedere când o ieși.

Cei doi prieteni prinseră a se plimbă în sus și în jos pe trotuarul din dosul templului spaniol, nevorbindu-și la început nimic. Apoi contele rupse tăcerea:

— Dece mă trăseși de mânecă adineauri când eram la grefier?

— Mi-a fost un moment teamă să nu te dai de gol.

— Eram foarte turburat.

— Și apoi, îmi venise o idee subită, care după cum ai să judeci și tu — îmi pare foarte importantă.

— E vorba desigur de Jean?

— Da. Iți amintești de amănuntele reportajului publicat în gazete cu privire la pescuirea nenorocitului pe care-l văzurăm?

— Da, punct cu punct.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ci-că la gâtul înecatului eră aninată o tabacheră care conținea un bilet prin care sinucigașul anunță că și-a răpus singur zilele și indică cine e.

— Adevărat. Asta a și permis să i se constate imediat identitatea.

— Cu toate astea, tu nu-l recunoscuși, deși-l cunoșteai mai bine ca oricine.

— Nu, deloc.

— Ei, bine, o presupunere: Dacă e adevărat că cel înecat nu e Jean Veroneanu, ci un individ oarecare, cine ar avea interesul să facă a se trece cadavrul drept acela al prietenului tău?

— Nu ghicesc. Adică... frate-său poate, cu scopul de a rămâne singurul moștenitor al mamei lui...

— Cu neputință, deoarece Jean Veroneanu avea un fiu care, în cazul în discuție, ar lua locul tatălui său.

— E adevărat... Nu știu atunci unde vrei să ajungi cu deducțiile.

— Ce ai zice tu dacă Jean Veroneanu însuși, spre a scăpa definitiv de cercetările justiției, a găsit acest mijloc ingenios spre a se șterge din numărul celor vii?

— Ar fi cevă iscusit, dar greu de admis. Ar trebui de presupus o crimă, și Jean nu e în stare...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Cine-ți vorbește de crimă? Sunt atâtea alte mijloace.

— Dar tabachera, biletul iscălit de sinucigaș? Am recunoscut scrisul, semnătura lui Jean.

— Ei și? E oare imposibil ca Veroneanu, dând peste cadavrul cine știe cărui calic, să fi avut ideia genială de a-i legă de gât tabacherea în chestiune, apoi să azvârle pe om în apă, după, ce, firește, i-a luat tot ce ar fi putut servì la recunoașterea lui?

— De! cam greu de crezut.

— Da, ca atâtea lucruri cari par neadevărate, și, cu toate astea, există. In orice caz, e în interesul prietenului tău să-l lași să treacă drept mort. Iar dacă e în realitate mort, cu atât mai mult n'are ce-să-i strice.

— Fără îndoială.

— Dacă însă trăește, asta îl poate scăpà.

— Așà este, ai perfectă dreptate,— aprobă Nicu Velniță, izbit de argumentația amicului. Comiteam dar o prostie susținând că nu recunosc corpul?

— Sigur, și încă una de clasa întâia. Cu atât mai mult c'au trecut opt-nouă luni de când nu l-ai mai văzut. Așà fiind, mizeria, suferințele, se poate să-l fi schimbat puțin. Cevà mai mult: o ședere de două săptămâni în apă te cam desfigurează. Cărnurile se umflă, trăsăturile se schimonosesc...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, da... judeci foarte bine. După tine dar, să lăsăm lucrurile să-și urmeze cursul?

— Nici vorbă. E de sine înțeles.

— Și dacă, mai târziu, regăsesc pe nevasta lui Jean... și pe fiu-său?...

In momentul în care pseudo-contele Bakoryi emiteă această ultimă reflexie, madam Cristescu ieșeă dela Morgă. Deșelatu o zări cel dintâiu.

— Atenție! — exclamă el. Uite prietena noastră... adică mai mult a ta.

Sărmana femeie își țineă o batistă la ochi și păreă că plânge.

— Hai repede la ea! — stăruì pseudo-contele, cu pieptul zvâcnind.

Și, avântându-se înainte, fu, din câțivă pași, lângă tutungioaică.

— Madam Cristescu!... Acì... la Morgă!....

Femeia se oprì tremurând, țintuită locului de o surpriză din cele mai intense.

— A, d-ta ești! — îngână ea, printre lacrimi.

— Da' ce-i cu d-ta?... Dece plângi?

— Vai, da, da, plâng... sunt foarte amărîtă... Dac'ai ști...

— Ce ți s'a întâmplat?... Ai pierdut pe cineva... o rudă... o prietenă?

— Vai, mult mai grav!...

Și, nemaiavând puterea de a păstrà teribila taină, sărmana femeie adăogă, cu un sughiț dureros:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bărbatul meu... scumpul meu bărbat!... Nicu Veluță și Deșelatu, în neputință de a înțelege adevăratul sens al acestor vorbe, se priviră uimiți.

— Haideți, haideți iute,— reluă madam Cristescu pradă unui fel de exaltare. Haideți la mine acasă; vă voiu spune totul.

— Să luăm o birjă!— propuse Deșelatu. Ajungem mai repede. Și apoi, nici nu poți merge pe stradă în halul ăsta!...

Și, fără zăbavă, ininosul prieten chemă un birjar. Parcurseră drumul în tăcere. Birja se oprì în strada Camelici, numărul 11. Cei trei se coborîră, dar, când să intre la domiciliul tutungioaicei, Deșelatu declară că pleacă, având niște treabă în oraș. Sîntcă bine că prezența sa în acele momente la nefericita femeie ar fi stingherit-o mult. Pseudo-contele Bakoryi intră singur în sumila locuință. Madam Cristescu își lepădă în grabă pălăria și mantila și, după o pauză scurtă, începù cu voce sfărâmată:

— Ai ghicit, nu-i așa, ce ireparabilă nenorocire m'a lovit și, totodată, taina cruda a vieții mele?

— Da, îmi pare că înțeleg totul. Ești soția nefericitului sinucigaș a cărui tristă odisee au povestit-o gazetele azi dimineață.

— Da, da, sunt d-na Veroneanu.

— Și recunoscut-ai într'adevăr pe bărbatul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/micri1901-1932

— Atât cât poate cineva recunoaște pe o ființă scumpă pe care n'a mai văzut-o de zece ani. Vai, cât o fi suferit!

— Da, mult, desigur.

— Lâncezeà de zece ani în ocnă, când izbuti să evadeze acum nouă-zece luni. Prin câte încercări teribile n'o fi trecut, prin câte pericole, și ce de mizerii n'o fi îndurat! Bietul meu Jean! Dragu' de el!

— Îl iubeai încă?

— Îl adoram și speram în totdeauna să ne vedem iar. Vai, mi s'au spulberat acum ultimele mele speranțe! A murit... nu-l voiu mai vedeà niciodată... niciodată...

— Uiți prietenia mea? — îi impută blând pseudo-contele, mai emoționat decât voià să pară.

— Nu, nu tăgăduesc bunăvoința de neînțeles și mângâetoare ,ce mi-ai arătat-o de când un accident ne-a adus față în față.

— Mi-ai devenit imediat simpatică.

— Mersi... dar bunăvoința asta poate încetà dela o zi la alta, s'o pierd ca tot ce am avut. Căci traiul meu trist a fost țesut din deziluzii, nenorociri și desnădejdi!... Vai, nu cunoști încă întreaga mărime a nenorocirii mele, nici adevărata poveste a dureroasei mele existenți.

— O ghicesc în parte.

— Cu toate astea, n'o vei ști niciodată, căci d-tale? — întrebă contele, fără emoție aparentă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdrr/1901-1932

acum, când ai suprins taina rușinii de neșters ce mă apasă, nu ne vom mai vedea.

— Da' dece?

— Nu sunt eu văduvă de ocnaș?

— Ei și! Nu ești oare făptura cea mai cinstită, cea mai blândă și mai sinceră pe care am cunoscut-o cândvà?

— Te rog...

— O, lasă-mă să-ți vorbesc așà cum sunt, să-mi deschid inima, fiindcă se prezintă dela sine rpilejul, oricât de crud e.

Și pseudo-contele, apropiindu-se de femeie, îi luă mâna, care ardea, și-i vorbi blând, cu un glas ce tremură puțin:

— Te implor, nu desperà de viață. Îți poți întemeià o existență nouă, având ca sprijin o afecțiune trainică, o inimă care-ți aparține cu totul.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Te iubesc, scumpo, te iubesc din tot sufletul, cu o dragoste adâncă, întreagă, respectuoasă, nesfârșită. O depun la picioarele d-tale, împreună cu întreg devotamentul meu, și-ți cer în genunchi, în clipa aceasta sombră, dar hotărîtoare, poate, să ai deplină încredere în mine, să nu respingi sprijinul meu.

— Îți mulțumesc pentru oferta aceasta așà de mărinimoasă. Mă mișcă până în adâncul sufletului și n'o voiu respinge, îți făgăduesc. Îți repet, totuș mai înainte de a te lăsà să contrac-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tezi, ca să zic așă, angajamente morale față de mine, că e absolută nevoie să-mi cunoști exact trecutul.

— Îl cunosc. E deajuns singur numele d-tale ca să mă lumineze.

— Numele meu?... Cum ai puteà ști d-ta ceeace n'am spus nimănui?

— Acela care nu mai e mi-a destăinuit totul.

— D-tale? — exclamă femeiă, holbând ochii, încremenită.

— Da, mie... mie singur poate.

— L'ai cunoscut vasăzică?

— I-am fost cel mai bun prieten. Și de aceea te-am întrebat, la începutul acestei convorbiri, dacă ești sigură de tot că ai văzut la Morgă pe Jean Veroneanu.

— E adevărat: întrebarea și stăruința d-tale m'au mirat.

— Cauza e că eu fusesem înaintea d-tale să văd cadavrul sinucigașului și nu-l recunoscusem. Cu toate astea, afirmația d-tale s'ar puteà să mă convingă.

— Da' cine ești d-ta?

Pseudo-contele se sculă și, mai mult îngânând, răspunse:

— Eu sunt Nicu Velniță, ocnaș, evadat dela Ocnele-Mari împreună cu Jean Veroneanu.

— D-ta... ești și d-ta... ocnaș!

— Sssț! Vorbește încet, te rog...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Și, Virginia Veroneanu stând nemișcată, mută de înmărmurire, el urmă:

— Nu te sperià, scumpa mea, ci fii bună și mă ascultă cu toată atenția. Mă numesc Nicu Velniță; tata e om bogat. Am fost osândit la ocnă pentrucă am omorît, într'un acces de gelozie nenorocită, pe o femeie pe care o adoram și care mă înșelà mișelește. La ocnă mă împrietenii cu Jean Veroneanu, care, pot să ți-o afirm, erà nevinovat.

— Eram sigură; inima mea a refuzat în totdeauna să-l creadă culpabil.

— Jean mi-a povestit toată viața sa. Te adorà Virginio și-l înțeleg mai mult ca oricând. Jelea deasemeni pe iubitul său fiu, acel Petruș despre care nu-mi vorbiși niciodată și pe care, totuș, trebuie să-l caut, cum vroiam să te găsesc și pe d-ta.

— A, da, Petruș al meu... fiul meu!... Dacă l-aș aveà acum, ce mângâiere ar fi pentru mine!

— Il vom căutà împreună, bizue-te pe mine. Dar lasă-mă să termin pe scurt destăinuirile mele. Jean evadă împreună cu mine, deschizându-ne, unul altuia, sufletele, ca doi frați. Eu îl rugai să meargă să vadă pe tata în cazul când ar izbutì numai el să ajungă la București, iar dânsul îmi încredință misiunea secretă de a-l înlocuì pe lângă d-ta și Petruș, dacă soarta l-ar doborî în drum. Providența a hărăzit să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdir1901-1932

te iubesc fără a cunoaște, totuș, adevărata d-tale personalitate. Și iată că astăzi te găsesc și aflu cine ești tocmai în momentul în care nenorocirea pare să justifice teribilele presimțiri ale bietului nostru Jean. Inima mea, meritele d-tale și însești dorințele aceluia care nu mai este par a vroi să sancționeze fericita întâmplare a întâlnirii noastre.

— Da.— murmură Virginia Veroneanu, adânc turburată, — ceeace e scris trebuie să se întâmple.

— Nu te îndoi nicio clipă, Virginio, Să rămânem deci, de acum înainte, prieteni, legați prin afecțiunea noastră mutuală. Viitorul va hotărî mai târziu de soarta definitivă a vieților noastre. Dar, înainte de toate, să fim leali, demni și generoși, cum se cuvine unor firi ca ale noastre. Nu suntem încă liberi nici unul, nici celalt, de oarece am presimțirea că mortul dela Morgă nu e Jean Veroneanu.

— Ar trebui atunci să înștiințăm parchetul, să împiedicăm redactarea actului de deces cu numele lui...

— Fugi de-acolo! Din moment ce suntem în îndoială, e mai bine să tăcem din gură, cu atât mai mult cu cât, nespunând nimic, scăpăm poate pe Jean, dacă e încă în viață.

— Cum asta?— se miră Virginia, ale cărei lacrămi secau încetul cu încetul, sub încolțirea a noi speranțe.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdr1901-1432

— Păi, judecă și d-ta: scumpul d-tale soț fiind mort pentru toată lumea, nimic nu-l va împiedică, dacă trăiește — după cum e cu putință — să reapară într'o bună zi sub un nume împrumutat, nemaiavând a se teme de poliție. Toate ecrcetările orânduite cu privire la el vor înceta îndată.

— Așă e.

—N'am devenit cu însumi contele Bakoryi, mulțumită actelor ce le-a lăsat odinioară la tata un străin care a dispărut? Dealtminteri, Jean Veroneanu a fost recunoscut formal, chiar azi dimineață, de frate-său, bancherul din strada Doamnei.

— A, știi?...

— Am aflat la Morgă. Să lăsăm dar lucrurile în voia lor. Afară de asta, vom pune în aplicare, cu bunăvoință d-tale, oarecari proiecte pe cari le-am conceput cu privire la traiul și independența d-tale.

— Ce vrei să faci pentru mine?

— Nu mă întrebă acum: am nevoie să mă mai gândesc. Află numai că ai în mine, de acum înainte pe prietenul cel mai sigur, cel mai devotat, cel mai afectuos. Ține în seamă că inima și sufletul meu îți aparțin în totul. Socotește-mă de acum ca frate. E singurul titlu la care râvnesc, atât timp cât ne va rămâne o cât de slabă speranță că Jean trăiește.

— Lealitatea d-tale mă atinge mai mult de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cât aș puteà-o spune. Voiu fi ceeace dorești... voiu fi duioasa d-tale soră.

— Vom căutà împreună pe fiul d-tale.

— Și eu te voiu binecuvântà.

— Permite-mi să te sărut, Virginio, ca să pecetluim acest pact de prietenie curată și trainică.

Tânăra femeie, foarte emoționată, cu genele clipind peste ochii ei negri, îi întinse fruntea palidă, și Nicu Velniță depuse pe ea o sărutare lungă, pioasă, ca și cum s'ar fi atins de un idol.

VI

In vila-i dela Minculești, învăluită toată în tăcerea mohorită a iernii, d-na Mincă stă pierdută într'un fotoliu, tremurând, cu mâinile crispate pe genuchi și privirea stinsă, ca țintuită pe covorul din fața ei, fără însă să vadă nimic. Intreaga ei atitudine trădă adâncă descurajare. La picioarele ei căzuse un ziar motololit cu totul. Pe chipul palid și zbârcit de bătrânețe al bogătașei șiruiau încet lacrimi amare, cari săpau pe fața ei slăbită brazde de suferință. Cu toată căldura ce împrăștiau enormele buturugi ce pâlpâiau în soba mare, de zid, pe d-na Mincă o treceau fiori de ghiață.

— E' mort... a murit! — repetă ea cu glas stins și jalnic. A murit fără să fi putut desigur vedeà pe ai lui... pe nefericita-i nevastă... pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramaniaro/mdr1901 1932

fiu-său... aceste două ființe inocente pe cari le-am respins cu atâta cruzime, nevoind să știu nimic de ele... A murit fără ca nici cu măcar să-l mai fi putut vedeà, fără a-i fi deschis inima mea de mamă... cu care voiam să umilesc la picioarele lui orgoliul meu absurd, prejudițiile mele crude, greșala cumplită ce o săvârșii atunci!... Jean scumpul meu Jean!... copilul meu drag!

Se întrerupse deodată. Cineva bătuse de câteva ori în ușă, discret. Cu toate astea, d-na Mincă nu răspunse, rușinată par'că la gândul de a fi surprinsă în dureroasa-i slăbiciune. Cel de afară bătu din nou, de astădată mai tare. În cele din urmă, ușa se învârti în țâțâni. Dumitru, omul devotat și de încredere al bătrânei, făcù doi pași înainte, apoi rămase locului, într'o atitudine respectuoasă. Pe fizionomia lui se zugrăvì deodată o expresie de neliniște compătimitoare.

— Ce este, cucoană?— exclamă el. Eram îngrijat că nu mă sunați. Vă e mai rău?... Vai, plângeți?...

— O, Dumitre, primii o lovitură teribilă.

— Cum!... Ce voiți să spuneți?

— O știre dezastroasă îngrozitoare..

— Unde?... Prin cine?

Cu un gest de extremă oboseală, d-na Mincă îi arătă gazeta pe covor. Omul de încredere ridică cu vioiciune foaia și parcurse titlurile cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o privire ageră, care se opri deodată într'un loc. Și, în neștire par'ca citi cu jumătate glas reportajul care relată sinuciderea ocnașului evadat Jean Veroneanu.

— O, Dumnezeule, — murmură el emoționat, — ce nenorocire îngrozitoare!... S'a omorît...

— S'a ispășit de acu, — gemù bătrâna. O, Dumitre, ce crudă pedeapsă din partea dreptății cerești! Sărmanul meu fiu!... Un martir!... Și ai lui: nevastă-sa... copilul!... victime și ele! Da, victimele străsniciei mele neînduplecate, neroadei mele mândrii de neam! Cum să îndrept aceste nedreptăți ce li le-am făcut? Unde să-i găsesc?

— Ii vom căutà, cucoană. Cu bani săvârșești minuni.

— Așà se spune. Cu toate acestea, sunt multe lucruri foarte grele. Nu există un prieten devotat al bietului meu Jean, care caută de mult ființele părăsite despre cari îți pomenii.

— Știu... contele Bakonyi.

— Da. E bogat și el, căci tatăl său nu-i refuză nimic. Ba mai mult: e harnic, inteligent și totuș n'a putut descoperi încă nicium indiciu. Și apoi, Dumitre, chiar de aș cheltuì toată averea mea, n'aș puteà redà viață nenorocitului nevinovat care a sfârșit așà de tragic. Nu se mai poate îndreptà greșala din trecut. Unde pui ori-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bila durere ce-mi pricinuește gândul că eu sunt în parte cauza morții copilului meu?

— O, cucoană, exagerați. Vă rog, liniștiți-vă. E adevărat, știrea e foarte dureroasă; totuș, nu trebuie să vă acuzați mai mult pe d-voastră decât fatalitatea.

— Nu, nu, eu singură sunt vinovată!... Cu toate astea, trăgeam nădejde să-l mai văd, să obțin iertarea lui. Crezusem în această supremă mângâiere a bătrâneților mele, întru odihnirea sufletului meu înainte de sfârșitul apropiat. Căci a venit... eră aci aproape de mine... îți amintești, Dumitre?

— Da, cucoană, mi-amintesc totul. Nenorocitul care vă scrisese, dându-vă întâlnire pe ulița Cerneți-ului... eră domnu' Jean.

— O, da! Mi-o spuneau toate fibrele mele de mamă și mă duceam la el cu tot sufletul... Acum s'a isprăvit totul... a murit, a murit... copilul meu... bietul meu copil!...

Aceste din urmă cuvinte ale bătrânei se terminară într'o nouă explozie de plânsete sfâșietoare și convulsive. Distinsa femeie, odinioară așă de mândră, așă de trufașă, nu se mai gândeà să-și ascundă în ochii servitorului ei devotat slăbiciunea de femeie, nici obida. Nu mai eră decât o biată femeie cu inima frântă de durere, o mamă încovoiată sub povara zdrobitoare a remușcărilor grozave. Dumitru stă mut, nemișcat, cu capul plecat în fața durerii nespuse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

de mamă, ce se manifestă liberă, fără mască. Cineva bătu ușor în ușă. Omul de încredere o întredeschise cu precauțiune, luă o depeșă din mâinile vechilului și închise la loc, fără zgomot.

— Ce-i — întrebă bătrâna.

— O telegramă din București.

— Deschide-o tu, Dumitre, și citește-o tare. Servitorul se grăbi să rupă cotorul și citi:

Eveniment trist: Jean sinucis; recunoscut corpul lui la Morgă. Aștept instrucțiuni pentru ceremonia lui funebră. Înștiințează dacă dorești fie înmormântat Mineulești.

Constantin Veroneanu.

— O, da, e adevărat, — îngăimă bătrâna cu voce pierdută,— trebuie să ne gândim și la aceste formalități triste. Ce-i de făcut, Dumnezeule... ce să fac de așă de departe?...

— Imi dați mie voie, cucoană, să mă ocup cu aceste amănunte dureroase?— întrebă Dumitru.

— Da, da, fă tu tot ce trebuie. Pleacă imediat la București și adu-mi rămășițele nefericitului meu copil.

— Bine, cucoană. Plec peste un ceas. Mai aveți să-mi dați și alte ordine pentru ceremonia ce se va săvârși acî?

— Nu, Dumitre, nu știu nici eu... Mi-e mintea zăpăcită. Ia tu toate măsurile ce crezi de cuviință. Mă încred în devotamentul tău.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista transilvană, anul 1901-1932

— Foarte bine, cucoană, bizuiți-vă pe mine.

Și omul de încredere, înclinându-se cu respect ieși din odaie în vârful picioarelor. După plecarea lui, bătrâna stătu mult singură, cufundată în nespusa'i amărăciune, nesinchisându-se de nimic din jurul ei, nepăsându-i de scurgerea neîndouplecată a vremii. Când, însfârșit, sună pe fată 'n casă, fu' doar ca să se culce. Sănătatea'i, destul de zdruncinată de vreo opt zile, primise o lovitură funestă. Se prăpădeă sub povara imensei dureri.

Dumitru ajunse încă în aceeaș zi la București și merse deadreptul în strada Doamnei, la Constantin Veroneanu. Bancherul îl primi binevoitor, cu o tristeță perfect de bine jucată. În realitate, erâ neliniștit, dar se feriă să se observe ceva. Amândoi luară, de comun acord, dispozițiile relative la transportarea rămășițelor pământești ale lui Jean Veroneanu la T.-Severin. Un dric special urmă să vie la gara de acolo să ia corpul mortului și să-l conducă direct la biserica Sf. Nicolae din Cerneți, al cărei preot și fusese înștiințat. A doua zi dimineața Dumitru merse la Morgă, unde i se păru și lui că recunoaște cadavrul lui Jean Veroneanu. Firește, Constantin Veroneanu, care-l însoțeă, nu-i pomeni, nici un cuvânt, de legăturile lui cu madam Cristescu, văduva sinucigașului. Dealtminteri, sărmana femeie, cu care se chibzuise în ajun, îi declarase că nu poate să asiste la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

rădicarea corpului și transportarea lui la T.-Severin. Procedă astfel în urma sfaturilor tainice ale pseudo-contelui Bakoryi — respectiv Nicu Velniță. — aducând mai întâiu ca motive neputința materială de a-și lăsă tutungeria câtevă zile pe mâini streine și, apoi, dorința de a nu-și trădă adevărata personalitate. Bancherul încântat de această hotărîre cinstită, nu mai stărui.

A doua zi se oficiă în vechea biserică Sf. Nicolae din Cerneți prohodul, la care voi și d-na Mincă să asiste, cu toate că abiă se ținea pe picioare; ceremonie strict privată, în vederea situației sociale a răposatului și împrejurărilor deosebite ale morții lui. Apoi Jean Veroneanu fu înmormântat în cavoul familiei Mincă. In după-amiaza acelei zile triste, Constantin Veroneanu avù cu mamă-sa o convorbire foarte importantă. Bancherul, stăruitor și iacom, reveni asupra greutăților întâmpinate din partea lui Zorovici relativ la prădarea succesiunii lui Mincă, pe care o cerè necunoscutul Eliza Neagu, actualmente d-na Veroneanu.

— Totul e în starea cea veche, — afirmă prefăcutul. Zorovici n'a descoperit nicio urmă a altei Eliza Voinea. Pe de altă parte, nimic n'a venit să dovedească presupunerea că scumpa mea soție n'ar fi adevărata moștenitoare a regretatului meu socru.

— Cu toate astea, — replică d-na Mincă cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tărie, — e imposibil a se predà moștenirea cât timp misterul nu e încă luminat.

— Regret amarnic, căci ceeace, poate, nu e decât rezultatul unei uneltiri odioase, îndreptată împotriva mea și a nevestei, ne pricinuește o pagubă enormă. Aduce atingere foarte gravă intereselor mele financiare și poate chiar să compromită fără leac situația casei mele de bancă.

— Ce vrei să zici cu asta?

— Să 'ți explic, mamă, cu toate că tristețea momentului nu e potrivită unor discuțiuni de asemenea natură. Dar mă vei scuză, având în vedere urgența. Sunt la doi pași de lichidare, adică de ruină.

— Tu? Cum? Pentru ce?

— Fiindcă îmi lipsește zestrea nevestei, de care am neapărată nevoie.

— Dar ce legătură are averea aceea cu situația casei tale de bancă?

— Legătură foarte ușor de stabilit. Când căsătoria mea deveni fapt hotărît, sigur adică, scontai, după cum era firesc, capitalul important pe care speram să-l capăt.

— Ce imprudență!

— Ba deloc, căci nu știi că nevasta a consimțit, prin act în regulă, să plaseze trei milioane din zestre, în afacerile mele financiare, sub formă de donație. Bizuindu-mă pe suma aceasta mare, înjghebai combinații foarte importante, al că-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ror venit urma să fie sigur și splendid într'un viitor apropiat cu condiția, însă, ca să subscriu sume mari și la scadențe nu prea depărtate. Astfel prima subscripție e de un milion și trebuie să-l depun până în opt zile.

— Și dacă n'o să poți face față?

— E ruina, cum îți spuneam adineaori... precum și dezonoarea.

— Nu poți obține o amânare?— întrebă d-na Mincă, speriată pe drept cuvânt.

— Cu neputință. Aș fi obligat să revând acțiunile cu preț scăzut și aș pierde, din cauza aceasta, aproape tot ce posed actualmente.

— Îți repet că prea te-ai încurcat fără socotință.

— De unde să prevăd eu ce piedici îmi va pune judecătorul și chiar tu, întemeindu-vă doară pe un denunț anonim? M'ați adus, astfel, într'o situație din care nu văd nicio scăpare. Sunt disperat.

Și ipocritul își prinse fruntea în mâinile-i crispate.

— Ce-i de făcut? — murmură d-na Mincă, înduioșată de această comedie nerușinată.

— Să mă scapi, mamă: numai tu singură o mai poți face. Căci, de-oiu vedeà că-i absolut cu neputință să fac față iscăliturii mele, nu voiu supraviețuì acestei rușini.

— Da' ce vrei să faci, Titi?

— Mă omor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/ro/rdm1901-1932

— Și tu... și tu!— îngână bătrâna, îngrozită.

— Da, mamă, sunt foarte hotărît, mai ales după evenimentele ce s'au întâmplat și cari au readus în memoria oamenilor pasa ce mânjește numele nostru.

— Nu vreau! Nu, nu vreau să pierd astfel dintr'odată pe amândoi copiii mei! — exclamă d-na Mincă, turburată.

— Scapă-mă atunci tu, dragă mamă, scapă-mă te implor!.

Și Constantin Veroneanu se aruncă la genuchii bătrânei, căutându-i rugător în ochi și luându-i mâinile zbârcite și tremurătoare, ce se întindeau spre el.

— Te rog, — gemù el, — ajută-mă!

— Cât îți trebuie? — întrebă d-na Mincă, cutremurându-se și câștigată de pe acum.

— Avansează-mi cele trei milioane ce mi-ai promis la nuntă.

— E mult dragul meu.

— Fie-ți milă, mamă!...

— Ei haide, ai să le ai. Nu vreau să mori pătat. E destul o victimă...

— Mersi, mamă, mersi!— exclamă bancherul cu accent de nesfârșită recunoștință.

— Voiu luà chiar azi măsurile cuvenite.

— Îți mulțumesc încă odată, dragă mamă. Iată-mă salvat, datorită ție...

Și bancherul, aplecându-se, sărută cucernic mâna bătrânei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1952

— Plec mâine dimineață — reluă el mai liniștit — cu speranța că sănătatea ta, așă de zdruncinată, se va restabili curând și că toate neînțelegerile noastre se vor risipi.

După aceste urări fățarnice, cinicul comedian ieși. A doua zi, înainte de amiazi, luă, în gara din T.-Severin, trenul spre București. In întreaga-i înfățișare, în expresia trufașă a fizionomiei lui, respirà orgoliul triumfului repurtat asupra naivității, cinstei și dragostei bătrânei lui mame.

In decursul acelei'aș dimineți în care bancherul storsese, în modul descris, trei milioane, un om îmbrăcat ca lucrător, foarte curat, veneà dinspre Bragadiru, pe strada Uranus, din Dealul Spirei. Mergeà agale, oprindu-se îndeosebi la cârciumile-birturi, ca și cum ar fi căutat una din ele. In cele din urmă se înțepeni în dreptul unui restaurant cu aspect modest, dar îngrijit, și examinà dela fereastră întocmirea interioară a localului. După aceea intrà, se îndreptà spre fundul birtului și se așeză la o masă, comandând două porții modeste. Pe când mâncà, se uità într'una la birtaș, cu atenție încordată. Birtașul, preocupat să-și servească mușterii, alergà de colo până colo, fără să observe că e obiectul acestui examen. Deodată, pe când trecea pe lângă necunoscut, acesta îl oprì cu o frază politicoasă:

— Scuză-mă, d-le, aș vreà să te rog cevà.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcm1901-1932

Ești bun d-ta să-mi dai o mică lămurire? Nu cumvà ai printre mușterii d-tale un tânăr Petruș?

— Petruș!... Asta e numai nume de botez. După familie cum îi zice?

— Nu știu.

— Păi vezi că am mulți mușterii pe cari îi cheamă Petre, Petruș, Petrică...

— Tânărul despre care-ți vorbesc e înalt, oacheș, cu ochi frumoși, negri, și are mustață mică, după cât îmi amintesc.

— Stai, îmi pare că știu. Nu lucrează el la fabrica metalúrgică Șolea, fostă Velniță, din strada 13 Septembrie?

— Velniță? — repetă necunoscutul, năbușindu-și cu greutate o tresărítură. Da, da...

— Eh, acuma știu pe cine crezi: un băiat bun și frumos, foarte detreabă și cinstit.

— La ce oră vine să ià masa?

— Nu mai vine.

— A!...

Aruncând această simplă exclamare, necunoscutul consumator părù foarte deziluzionat. Fața îi se îngălbenì și pleoapele îi clipirà, ca și cum l-ar fi podidit lacrimile. Birtașul, ocupat cu nevoile serviciului, îl părăsise, socotind, cu ultimul răspuns, convorbirea terminată.

— Nu mai vine... — murmurà necunoscutul, amărît. S'a isprăvit vasăzică... N'o să mai știu nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Apoi, continuă să mănânce distrat, cufundat în reflexiunile-i penibile. Deodată, își înălță capul, părând oarecum înseninat, se grăbi să-și termine masa, plăti consumația și se duse. El apucă grăbit pe strada 13 Septembrie, dar imediat ce trecù de cazarma regimentului Mihaiu-Viteazul, își micșoră pasul căutând din ochi o anumită clădire. Citì însfârșit pe un zid imens următoarea inscripție:

IOAN ȘOLEA & Co.

Fabrică metalurgică

După o scurtă ezitare, omul pătrunse în fabrică și se adresă politicos portarului:

— Cu cine aș puteà vorbì ca să capăt o mică lămurire personală?

— In ce privință?

— Asupra unui funcționar.

— Păi, uite, întreabă și d-ta de domnu' subdirector, în curte, pe stânga. Ai să vezi scris pe ușă: „Birourile fabricii". Intrì acolo.

— Mulțumesc!

Peste trei minute necunoscutul se află într'un vast cabinet de lucru, în fața subdirectorului, căruia își expuse cererea.

— E adevărat c'am avut un funcționar Petruș,— răspunse acesta.— dar ne-a părăsit subit.

— De mult?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Sunt peste cincisprezece zile... Erà la 3 Ianuarie, când s'a înapoiat din concediu.

— Și nu știți unde s'a dus?

— Nu. Ne-a spus doară că e hotărît să plece pentru totdeauna din țară.

— Ce vârstă avea?

— Douăzeci de ani.

— Da, el trebuie să fie — murmură vizitatorul.

Și reluă dornic:

— Care erà numele lui de familie?

— Drept să-ți spun, nu știu. Sau, ca să fiu exact, îmi pare că n'avea niciunul. Ziceà că e orfan sau cam așà ceva. Tat-său a murit de mult, așà cel puțin spuneà el; în ce privește pe mama sa, a dispărut în urma unei nenorociri ireparabile.

— Când a intrat la d-voastră, de unde veneà?

— Din T.-Severin.

— Din T.-Severin? — repetă vizitatorul, părând foarte emoționat.

După o tăcere scurtă, continuă:

— Scuzați-mă, d-le, că insist atâta, dar pun mare importanță pe descoperirea acestui tânăr. După cum îmi indicà informațiunile ce mi-ați dat, ar fi o rudă pe care sunt însărcinat s'o caut. Nu știți, vasăzică, nimic despre familia lui? N'a făcut niciodată aluzie la ea?

— Cum ți-am mai spus, știm prea puțin despre asta. Cu toate astea, o singură dată, i-au

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

scăpat câtevà cuvinte prin cari căță să facă să se creadă că are o bunică foarte bogată.

— A... Și unde?

— La Mehedinți, prin împrejurimile orașului T.-Severin. Dar îmi pare că nu se duceà pe la dânsa din cauza unor neînțelegeri familiare foarte grave și vechi.

— Bietu' băiat! — suspină vizitatorul, a cărui emoțiune părea să fi atins culmea. Vasăzică el trebuie să fie, el mititelu... Petruș!... Și... a plecat... departe... poate...

Și tremurând, cu fața galbenă, ca sub impresia unei puternice îngrijorări, salută, îngăimând:

— Vă mulțumesc, d-le: amabilitatea d-voastră m'a mișcat adânc. Din nefericire, am venit prea târziu.

Și deschise ușa cabinetului cu un gest sacadat, grăbit par'că să plece.

— Pardon, d-le — îi oprì subdirectorul, — s'ar puteà ca fostul nostru funcționar să ne scrie într'o zi și, atunci, noi i-am aduce la cunoștință cercetările d-tale, dacă dorești. Dacă vrei, lasă-mi aci numele d-tale.

— Alexandru Neagu.

— Mersi. Dlte, însemnez aci și, când o veni, îi spunem.

Apoi străinul vizitator părăsì cabinetul subdirectorului și ieși din fabrică cu pas șovăitor, pradă unei slăbiciuni grozave. Făcù câțivà pași pe trotuar, dar fu nevoit să se oprească cu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

rând, clătinându-se și rezemându-se de zid. Pe trăsăturile lui citeai o crudă decepție; inima-i bătea să se rupă, picioarele-i tremurau.

— El! — murmură dânsul. El era! Vasăzică, dacă n'aveam frică de poliție, fără spaima ridiculă și rușinea mea exagerată, l-aș fi putut vedeà și găsì acum cincisprezece zile... Și am fi azi împreună. Acum e prea târziu... A plecat, nu se știe unde... O, Petruș, dragul meu copil!

Aceste din urmă vorbe, murmurate cu glas slab, se terminară în hohote de plâns. Încetul cu încetul însă se reculese, își șterse ochii și porni, iar, îngânând dezolat:

— Ce mă fac acum? O, de aș aveà parale să plec la Turnu-Severin, aș puteà, fără îndoială, vedeà pe mama. Poate că știe ea ce s'a făcut Virginia, scumpa mea soție, pe care o iubeam atâta. Trebuie să muncesc acum cu hărnicie și să fac economii spre a strânge banii ce-mi trebuie ca să cumpăr bilet de tren, de-ar trebuì chiar să nu mănânc decât pâine goală timp de câtevà săptămâni.

Omul merse înainte, luând-o în jos, pe strada Cazărmii. Nenorocitul acesta era Jean Veroneanu, presupusul sinucigaș pescuit în Dâmbovița și îngropat în ajun în cavoul familiei Minculești. În noaptea aceea tragică în care, după ce scăpase pe Alexandru Neagu, rămăsese neputincios în fața muribundului, se apucase, pe când afară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mijeà de ziuă, să-și croiască o nouă personalitate. Cu toate sforțările și îngrijirile ce dăduse fostului artist, **acesta murise sub** ochii lui, lăsându-l plin de groază în fața cadavrului.

— Ce fac eu acum cu nenorocitul ăsta? — cugetă numitul Lăzărescu, nehotărît și deznădăjduit.

Deodată își înălță fruntea, ca năpădit de o idee genială. Cu toate că era din cele mai macabre, ideia aceasta îi se împlântă în creer. După oarecare zbucium și, învingându-și sila, nefericitul ocnaș evadat se hotărî s'o ducă la îndeplinire. Ridică corpul, încă cald, al lui Neagu și se sili să-l dezbrace de o parte din haine. Izbuti să-i dea jos macferlanul și și-l îmbrăcă dânsul; mai mult: merse de-i luă șapca, ce căzuse pe malul apei. Apoi își scoase vesta și îmbrăcă cu ea pe mort. Scotoci și buzunările celui înecat, luându-i cheile și portofoliul, ce conținea câtivă lei. Mai găsi într'un buzunar al macferlanului o tabacheră, precum și o cutie, pe care Neagu o cumpărase în urma sfatului său și din care scoase diferitele acte ce conținea: livretul militar, carta de alegător, ultimele contracte teatrale și cele câtevă scrisori de felicitare cu cari nefericitul artist se mândrea cu atâta naivitate. Își însușî totul, apoi, la lumina nehotărîtă a felinarului roșu, așternù pe o hârtie câtevă rânduri prin cari se acuză el

Muzeul Digital al Romanului Românesc
digitalarchive.statransilvaniaforo/mdrr1901-1932

însuși de sinucidere. Puse biletul în tabacheră, o închise și o legă zdravăn de gâtul lui Neagu, dându-i drumul sub cămașă. După aceea, umplù un sac cu cărămizi, îl atârnă de corpul celui înecat cu o sfoară nu prea groasă, spre a nu rezistà mult, și, luând cadavrul în brațe, apucă pe cheiul Dâmboviței și-l împinse ușor în râu. Când se ridică, era galben ca ceara. trăsăturile-i descompuse, o sudoare rece îi muiă fruntea și mâinile-i tremurau.

— Scăpat... sunt scăpat... — murmură el. De acum sunt Alexandru Neagu.

Mai rămăsese câtevă nopți în slujba de păzitor la șantierul de cărămizi, schimbându-și, însă, gazda. Apoi, într'o bună zi se hotărî să se lase de slujba asta. Faima de om tăcut ce-și câștigase Neagu îl scutì de săcâițeli cu privire la această hotărîre. Rugat, totuș, să deà motivul plecării lui subite, răspunse, înțepat, că vreà să se înapoieze în orașu-i natal Dorohoi. Își schimbă de atunci, profesiunea și găsì, după oarecare alergătură, un loc de subcontabil la o papetărie angro. Nu stătù însă mult în slujba asta nouă, dorind să facă a se-pierde cu desăvârșire urmele lui Neagu printr'o serie de schimbări continue.

Peste zece zile citì în gazetele reportajului care relată sinuciderea lui, ceeace-l liniștì complect asupra reușitei macabrei lui stratageme Și comedia funebră, al cărei prim act se jucase

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai întâiu la Morgă, se termină peste trei zile la curtea Minculeștilor, suprimând pentru totdeauna pe ocnașul evadat: Jean Veroneanu. Scăpat înfiărșit de temeriile ce-l rodeau, pseudo-Neagu își puse în gând să caute cu zel pe acela pe care o presimțire tainică îi spunea că-i fiul său. Merse dar la fabrica metalurgică Ioan Șolea și Co. din Dealul Spirei, unde bănuielile îi se adeveriră. Decepția crudă însă ce încercă, aflând de plecarea tânărului în străinătate, îi zdrobi din nou. Văzu spulberându-i-se definitiv speranța de a-și mai revedea copilul, tocmai în momentul când îl găsise. E ușor de ghicit imboldul căruia-i se supusese Petruș Veroneanu, rupând, astfel, bruse legăturile slabe ce-l legau de țară. Scrisoarea perfidă ce venise ca din partea Zânei Viilor și prin care ea mărturisea cinic părinților săi adoptivi bucuria de a-și fi cucerit cu frumusețea sa, o situație tot așa de strălucită pe cât de rușinoasă, sfâșie inima bietului tânăr.

...Și plecase, dispărând tocmai în momentul în care nefericitu-i părinte găsise primele lui urme. Fatalitatea crudă aduse pe Jean Veroneanu la disperarea cea mai cumplită. Cu toate astea, nenorocitul izbuti să se reculeagă încetul cu încetul, concentrându-și tot gândul asupra bătrânei sale mame și a icoanei scumpei sale soții. Speranța că Virginia trăiește îi insuflă pe loc noi puteri. Porni dar iar în căutare de lucru,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdr/1901-1932

prezentându-se la diferite case comerciale unde se cereau funcționari sau oameni de serviciu. Il refuzau însă peste tot din lipsă de certificate, referințe precise sau, mai exact, fiindcă declară cu prea multă sinceritate că n'are profesie hotărîtă. Fu în curând nevoit să figureze seara în câte o trupă de teatru de a zecea mână, făcând parte din gloata aceea care se cheamă „popor, mateloți, soldați, etc". Dar cum s'o duci cu câțivă gologani pe zi, chiar dacă acei gologani reprezintă un total de un franc? Bruma de economii ce o putuse face cu prețul celor mai amare lipsuri pierea văzând cu ochii, topindu-se cu o repeziciune înspăimântătoare. Cunoscù din nou mizeria cea mai oribilă. Ne mai având cu ce plătì chiria, se văzù iar pe drumuri, murind de foame și având drept culcuș caldarâmul Bucureștilului. In deznădejdea-i nebună, începù să-l muncească ideia sinuciderii.

Intr'o seară, pe la opt, cum nu mâncase nimic din ajun, o porni spre apa „Trei Lulele", cu gândul de a o isprăvì cu viața asta. Se așeză pe o moviliță de pământ galben și, luându-și fruntea în mâini, evocă, într'o vedenie supremă, tot trecutul trist care-l adusese acì, la moarte, ca la singura soluție posibilă. Apoi, înălțându-și spre cerul înstelat ochii umezi de lacrimi, se apropiă de mal. Deodată se dete înapoi, ca sub puterea unei noui hotărîri su-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bite. Și, cu un pas sacadat, apucă înapoi spre oraș.

— Da, da, chiar așă,— își spuneà el,— asta-i scăparea!... Cum de nu m'am gândit mai înainte? Odată ce sunt acum Neagu, n'am oare dreptul să revendic foloasele acestei situațiuni? E o nedelicateță?... Poate... dacă, bine înțeles, un om care moare de foame mai poate stà să-și aleagă mijloacele de trai.

Tot continuând să discute, ca să zicem astfel, cu el însuși, mergeà cu pași mari, în direcția bulevardului. Intreaga și strania poveste a nefericitului comedian căruia-i luase locul îi se perindà prin minte. Zâmbì chiar la gândul că, devenind Alexandru Neagu, erà, prin urmare, socrul fratelui său, Constantin Veroneanu. Hotărîrea lui erà să încerce a trage profit tocmai din situația asta bizară, înăbușind ultimele scrupule ale conștiinței sale nobile. Inspectându-și buzunările, nu mai găsì în ele decât două monede de câte cinci parale. Intrà într'o tutungerie, cumpără o hârtie de scrisoare cu un plic și, așezându-se în colț, la o mescioară pe care erà un toc și cerneală, scrise— de astădată fără șovăire— următorul bilet, silindu-se să imite scrisul și limbajul hazliu al răposatului Neagu:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

DOAMNEI VERONEANU

născută Neagu

Fiica mea.

Dacă strălucita ta situație ți-a ucis în inima ta orice amintire și orice sentiment de milă, n'ai să refuzi desigur să vii în ajutorul nefericitului autor al zilelor tale, victimă a nerecunoștinței contimporanilor săi. Mă aflu în cea mai adâncă mizerie, redus să cerșesc ca să trăiesc. Dacă refuzi să mă scapi, cine știe la ce scandal voiu fi silit să recurg. Am imediată nevoie de o sută de lei, ca să plec în Bulgaria, unde mă așteaptă un angajament strălucit. Predă suma aceasta adăcătorului, în plic vei săvârși astfel o faptă bună, pentru tatăl tău, căruia, de altfel, îi datorezi aceasta, și totdeodată, vei evită scene carl nu ți-ar conveni delocl, bu chiar ți-ar putea fi primejdioase.

P. S. — Ca să-ți dovedesc autenticitatea iscăliturii mele, îți adăugez alăturea carta de alegător, pe care vei binevoi să mi-o înapoiezi cu sutarul, pe care-l aștept cu nerăbdare.

ALEXANDRU NEAGU

Tragedian

Terminând de scris aceste rânduri îndrăznețe, Jean Veroneanu luă, din hârtiile ce le purtă în totdeauna cu dânsul, carta de alegător a ră-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

posatului Neagu și o vări în plic, pe care-l lipi cu multă grijă. Apoi se îndreptă spre strada Doamnei, unde găsi fără greutate imobilul ocupat de frate-său. Rămânea de transmis scrisoarea pseudo-fiicei lui... Trebuia să găsească, pentru asta, pe un comisionar deștept. Un ucenic, cu fața vioaie, tocmai trecea, căscând gura pe la prăvălii. Pretinsul tragedian îl întrebă:

— Ia ascultă, piciule, vrei tu să-mi faci un mic serviciu? Îți dau un bacșiș bun.

— Mai vezi de alții!— ripostă strengarul, uitându-se cu dispreț la bietul om, a cărui înfățișare de calic nu-i inspiră niciun respect.

— Te rog, mult. Îți dau un franc, dacă-mi faci treabă.

— N'am vreme.

— Îți dau doi.

Oferta aceasta deșteptă lăcomia copilului, prea puțin obișnuit cu asemenea bacșișuri.

— Și ce trebuie să fac? — întrebă el, de astădată mai serios.

— Să duci scrisoarea asta unde ici, sus, la persoana a cărei adresă e pe plic.

— Are răspuns?

— Da, negreșit. Te aștept jos... la poartă.

— Bine; dă 'ncoă răvașul.

Și băiatul citi adresa.

— „Vezi de nu te încurcă în vorbă cu vreo slugă!— îl sfătui Jean.

— Las' pe mine! La ce etaj stă cucoana asta?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://romansilvania.ro/mdrr1901-1932

— Păi... îmi pare că la întâiul. Sună și tu colea, la caz că nu zărești nicio cartă de vizită. De n'o fi la etajul întâiu, apoi e la al doilea.

— Înțeles!

Și, cu mină hotărîtă, strengarul pătrunse în somptuosul imobil, lunecând ca un țipar pe scara cea largă. Peste trei minute înmână scrisoarea unui fecior cu figura disprețuitoare, care-i porunci răstit, să aștepte afară. Eliza Neagu era singură, în scara aceea, în salonașul luxosului ei apartament, când primi straniul bilet.

— El, tata!... — bombăni ea, indispusă. Ce-i de făcut?... De-l refuz, risc să-l văd făcându-și acî apariția. Mersi! N'am nevoie! Cu toate astea... nu e pentru mine nimic... legalmente. In realitate eu mă numesc Teodoriu, nu Neagu... Da, dar Teodoriu nu mai e Voinea... Și tata știe bine toate astea. Dealtminteri, văd că vorbește de scandaluri...

Această ultimă reflexie o hotărî brusc. Deschise un sertar dela o masă ce-i serveà numai ei, scoase o hârtie de o sută, o vârî într'un plic, alăturând și carta de alegător a actorului, și sună pe fata'n casă.

— Dă răspunsul ăsta persoanei care așteaptă.

Ucenicul, cum se văzù în mână cu plicul, coborî scara, sărind din patru în patru trepte. Găsì pe Jean Veroneanu la poartă, dârdâind

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de frig. Nenorocitul cât pe ací să leșine de bucurie când pipăi biletul de bancă.

— Insfârșit, — îngână el,— am de acum cu ce trăi...

Și, înfrigurat, târî spre cea mai apropiată tutungerie pe strengarul care-l servise așà de bine, cumpără câtevà mărci, ca să poată schimbà prețioasa hârtie, și răsplăti cu dărnicie pe curagiosu-i comisionar. Apoi, cum rămase singur, porni în căutarea unui birt mai economicos, unde-și putù însfârșit, sàturà stomacul flămând. A treia zi dimineață, îmbrăcat cu haine curate, pe cari le cumpărase în ajun cu 30 de lei la un hăinar din strada Șelari, ducând în mână un geamantănaș ce conținea puținà rufărie, o porni spre T.-Severin. De astădată aveà intenția să meargă deadreptul la vila Minculeștilor, unde să se prezinte sub numele de Neagu, spre a revedeà astfel pe bătrâna-i mamă și a obține, fără îndoială, dela dânsa ajutoarele necesare spre a-și întemeià un nou trai.

VII

Nevasta lui Constantin Veroneanu rămase foarte afectată de scrisoarea părintelui ei. Recitì pentru a doua oară straniile rânduri când deodată, un scârțâit al parchetului o făcù să-și ridice capul. In aceeași clipă ușa salonașului se deschise și Constantin Veroneanu apărù în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

prag. Surprinsă și adânc turburată, tânăra femeie mototoli hârtia cu un gest nervos, voind s'o furișeze repede în corsaj. Dar mișcarea aceasta stângace nu scăpă ochiului de inchizitor al bancherului.

— Da' ce ascunzi acolo, dragă Lizico? — întrebă el, zâmbind, cu o bunătate aparentă.

— O, nimic, dragă, nimic. O notă dela modistă... atâta tot.

— Adevărat? Și asta te turbură în așă grad că-ți tremură mâinile și te-ai îngălbenit par'c'ai fi' bolnavă?

— Dragă Titi, ești de o indiscrețiune ce nu merită iertare.— ripostă femeia, încercând să facă pe îndrăzneața.

— Se poate, dar în orice caz, legitima, și neapărat necesară. Imi place să știu totul.

— Chiar și ce nu te privește.

— Aici mă interesează orice. — replică bancherul, cu accent autoritar. Haide, dă-mi să văd și eu, nota modistei.

— Ești gelos? — întrebă Eliza Neagu alintându-se.

— Poate.

— Ehe, asta mă măgulește. Cu toate astea, fii pe pace. Hârtia asta, îți repet, nu prezintă nicium interes pentru tine.

— Chiar așă și tot țin s'o văd : — declară verde bancherul. Dealtminteri, renunță la subterfugii. Află, scumpa mea, că, atunci când vreau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cevă, o vreau cu tot dinadinsul și trebue s'o obțin.

Și, rostind aceste vorbe cu accent tăios, Constantin se apropiă de nevastă-sa. Ochii lui căprii aveau o expresie de asprime ce ea n'o observase încă la dânsul.

— Haide, hârtia!— porunci din nou bancherul.

Și, în acelaș timp, întinse mâna spre corsaj. Eliza Neagu încercă c'un gest la fel să-l depărteze. Atunci el o apucă brutal de mână și, strângând-o cu putere de să i-o frângă, reluă, cu glas aspru, răstit:

— N'ai înțeles?... O vreau!

Durerea smulse un gemăt slab femeii, incapabilă de a se împotrivi.

— Ești brutal, — zise ea — și voiu ține minte.

— Mă rog, cum poftești.

— Lasă-mă! Îți dau hârtia.

El îi dădù drumul și făcù un pas înapoi. Eliza Neagu, cu ochii plini de lacrimi, revoltată de mojicia lui bărbatu-său, îi întinse scrisoarea mototolită. El o citi în câtevă secunde și fizionomia-i se transformă pe dată. Expresia de mânie dispăru, făcând loc unei mari neliniști.

— Tat-tău? — murmură dânsul.

— Da, e dela el.

— Îți știe, vasăzică, adresa?

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Așà cred, odată ce mi-a trimis biletul ăsta.

— Și ce ai răspuns?

— I-am da suta de lei ce-mi cerea.

— Ai făcut rău.

— Dece?

— Fiindcă ai creat, astfel, un precedent supărător. Mizerabilul ăla o să se socoată îndreptățit să vie mereu cu noi pretențiuni.

— Mizerabilul ăla e tatăl meu! — exclamă Eliza Neagu, indignată.

— Sunt unele rudenii pe cari le renegi! — riposta bancherul, disprețuitor.

— Ba să mă ierți. Nu reneg nimic ce nu e necinstit.

— Depinde de punctul de vedere al situației sociale ce ocupă ruda. Adică ți-ar conveni ca bețivanul ăsta de Neagu să vie aci, să spue la toată lumea ce e el cu tine?

— Un bețiv nu e și om necinstit. Și, deși n'aș dorì să văd apărând aci pe acela care, în definitiv, mi-a dat viață, tot mai mult mi-ar plăceà să-l văd pe el decât să-mi dau coatele cu diferiți aventurieri.

— Ce vrei să zici cu asta?— întrebă Constantin, vag neliniștit de riposta asta neașteptată.

— Nimic deocamdată. Află numai, la rândul tău, că, dacă eu pot aveà oarecari mici taine

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fără importanță, eu nu-ți cer ție să-mi spui pe ale tale.

Acest nou răspuns în doi peri readuse deodată în mintea lui Constantin seara aceea penibilă în care asociatul său, acuzându-l aproape de asasinarea lui Mincă, crezuse că i-a surprins Eliza.

— Să ne oprim aci,— zise el, schimbând deodată atitudinea și tonul. Discuția asta dintre noi e, într'adevăr, prea penibilă.

— Dece ai provocat-o?

— Am făcut rău, recunosc. M'a târît firea mea prea iute și mărturisesc că te-am nedreptățit. Fii bună și-mi scuză brutalitatea, datorită unui moment nechibzuit de gelozie. Dealtminteri, asta îți dovedește că țin cu adevărat la tine.

Protestarea aceasta ipocrită îmblânzi femeia, cel puțin în aparență, căci, de acum înainte, se născù într'însa o oarecare ciudă pe bărbatu-său.

— Să ne împăcăm, dragă Lizico. De azi înainte îți voiu respectà micile secrete familiare.

— Îți mulțumesc de concesie.

— Să vorbim, totuș, puțin despre incidentul care a pricinuit explicația noastră cam amară.

— Te ascult.

— Socot, cum îți spuneam adineauri, că nu ții tocmai mult să vezi aci pe tatăl tău?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/md/r1901-1932

— Negreșit; o doresc tot așà de puțin ca și tine.

— Cu toate astea, după concepția ta generoasă și foarte dreaptă, ți-e tată, există între voi legături de sânge, și, ca atare, admit să-l scapi din mizerie. Ar fi, într'adevăr, neuman să procedăm altfel.

— Mersi!

— Uite dar ce te sfătuiesc să faci. E în afară de orice îndoială că Neagu cunoaște nu numai adresa ta, ci și situația ta aparentă de femeie bogată, ba poate chiar o parte a combinației mulțumită căreia ai ajuns d-na Veroneanu. Pentru toate aceste motive, se poate să revie.

— Foarte posibil.

— Dacă revine, o va face cu intenția unui mic șantaj părintesc, care ar deveni curând, pentru tine, un jug penibil, costisitor mai ales, iar pentru el un izvor de profituri grase.

— Da, de asta mă tem și eu.

— Dacă ai încercà să te opui pretențiunilor lui, o să te amenințe. Căci, odată prins în horă și ghicind fără greutate întreaga importanță a unor amănunte mai complecte, va voi să știe cum și pentru ce te-ai transformat în Eliza Voinea. Va căutà, cleiciul situației și va aflà repede de piedicile ce întâmpinăm din partea judecătorului Zorevici. Înțelegi bine, de acì, ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

serie de consecințe dezastroase ar puteà rezultà din amestecul lui în afacerea noastră.

— Da pricep foarte bine, — murmură Eliza Neagu.

— Nu s'ar puteà oare bănui că el e autorul scrisoarei misterioase pe care se sprijine Zorovici spre a suspendà intrarea ta în posesia moștenirii Mincă?

— Crezi?

— E o presupunere, dragă, care pare foarte probabil să corespundă adevărului.

— Ar fi dar totul pierdut? Niciodată nu-mi va aparține averea ce mi-ai promis în schimbul gentileței sau, mai bine zis, al complicității mele?

— Mai întâiu, scumpo, nu întrebuința termeni așà de urîți... Zi simplu: colaborarea mea. E mai bine. Al doilea, ajută-mi să depărtez pericolul ce-l reprezintă tatăl tău.

— Ce e de făcut?

— Nu e decât un mijloc; să-i dăm o sumă oarecare ca să tacă și să dispară pentru totdeauna.

— Ar trebuì atunci să mai vie odată.

— O, vine el, fii sigură, și încă în scurt timp. Ii vei cere adresa. Dacă refuză să ți-o deà, pui pe cinevà să-l urmărească, spre a o aflà.

— După aia?

— Restul mă privește. Mă duc eu la el și-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1932

fac din partea ta propuneri menite să-l scape pentru totdeauna de sărăcie, cu condiția însă de a se face nevăzut plecând din țară. Ne-am înțeles, da?

— Sunt de acord.

In aceeași seară când se ținea convorbirea de mai sus, o birjă care venea din T.-Severin se opreà în Cerneți, la hanul „La Zâna Viilor". Erà aproape de nouă și localul pustiu erà slab luminat. Un pasager, îmbrăcat luxos, coborî din vehicul, cu un geamantănaș elegant de piele galbenă, și intră în prăvălie, în care cei doi soți Stoica stăteau singuri, la gura sobei, într'o atitudine de oameni prăpădiți. La intrarea bruscă a pasagerului, hangiul se sculă, surprins, mergând, totuș, grăbit întru întâmpinarea lui.

— Ce dorește domnu'? — întrebă el cu voce stinsă.

— O odaie, pentru noaptea asta.

Tața Stoica se sculă și ca și măsură lung pe pasager; îmbrăcămintea lui cochetă avù aerul s'o liniștească.

— O să-mi dați nițeluș răgaz să v'o pregătesc, — zise ea în cele din urmă.

— Desigur, femeie. Cu atât mai mult cu cât, dacă mi-ați puteà servì cevà răcituri, v'aș fi îndatorat.

— Vă vom oferì tot ce avem,— răspunse moș Stoica. Dar, știți, nu e tocmai de soi. Del

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

iarna și mai ales în mijlocul săptămânii... cam greu.

— Bine, bine, mă mulțumesc cu orice. Nu sunt pretențios.

Moș Stoica așternù în grabă un tacâm și aduse vin, friptură rece și niște brânză. Necunoscutul prinse a mâncà cu poftă. Hangiul își reluase locul la sobă, unde veni în curând și nevastă-sa. Amândoi stăteau tăcuți, cu capul 'n jos munciți de gânduri triste.

— Nu prea vă sunt boii acasă, — observă pasagerul izbit de atitudinea lor.

— De, d-le, viața nu e în totdeauna veselă! — răspunse cu tristețe țața Stoica.

— Nu vă merg treburile?

— O, nu numai asta... Deși ne pasă prea puțin astăzi.

— Dece?

— Păi ne lăsăm de afacere,— zise, la rându'i, moș Stoica, făcând o sforțare spre a se sculà. Inchid acù; nu mai e mult până la zece și mă persecută jandarmii de când mi s'a întâmplat o boroboață urîtă.

Și, fără să vreà să spue mai mult, bietul om se duse de puse oblonul și apoi veni să își reià locul.

— Vasăzicà, lăsați hanul?— întrebă pasagerul.

— De nevoie, d-le. Nu știți d-voastră? In comunele astea mărunte e vai și amar când ți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistafalnica.ro/mdr1901-1932

se întâmplă o nenorocire. Toată lumea te huleşte.

— Face rău, eu aş fi crezut contrariul.

— Eh, sunt feldefel de nenorociri, ştiţi d-voastră. Dar atunci când tinereţea o ia razna...

— Desigur că vorbiţi de vreo fată a voastră?

—. Vai, da! — suspină ţaţa Stoica. Nu erà chiar a noastră, dar ca şi a noastră. O fată pe care o crescusem după moartea cumnată-mi. Ne erà ca un fel de nepoată, cu toate că mă-sa nu erà de un neam cu noi.

— Ce-i tot povesteşti domnului fleacurile astea! — intervenì moş Stoica. Ai să-l plictiseşti.

— Ba dimpotrivă, — ripostă pasagerul. Mă interesează mult.

— Erà aşà de frumoasă! — continuă ţaţa Stoica, — frumoasă şi drăguţă, şi o iubeam mult de tot.

— Ei şi ce s'a făcut cu ea?

— A plecat la Bucureşti cu un bătrân ticălos care venise s'o ia, amăgind-o că vreà să-i predeà o moştenire.

— O moştenire?... Are, vasăzică, neamuri acolo?

— Nu, nu!— se grăbì să răspundă hangiul. Şi cuprins deodată de o poftă nebună de vorbă, ca şi nevastă-sa dealtminteri, în nevoia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

firească de a-și vărsà cuivà necazul ce-i rodeà de câtevà săptămâni, continuà:

— Să vedeți, d-le, e o chestie întreagă. Tot nu sunteți d-voastră de acì, așà că pot să v'o povestesc, nu-i așà? Ne mai ușurăm și noi puțin. Închipuiți-vă, nepoțica noastră ci-că ar fi fata nelegitimă a unui om foarte bogat, care a murit acum zece ani.

— A, da! copilul unei greșeli?

— Cam așà cevà. Decât, știți, nu e tocmai sigur. Scurt și cuprinzător, a venit s'o ia, ci-că s'o pue în posesia unei averi. Dar erà mincinună, fiindcă, cum a ajuns la București, mititica ne-a scris că nu se mai întoarce.

— Și dece?

— A găsit acolo un om bogat, care a dus-o în București ca să-i fie țiitoare.

— Cum se poate?— exclamà pasagerul, încordându-și atenția.

— O, ne-a mirat și pe noi, d-le!— reluà, la rându-i, țața Stoica. Mai întâiu, Eliza erà fată de-treabă, bunà și inimoasă, și, uite, zău, nu știà ea de lucruri rele, s'o fi tăiat bucățele. Și, afarà de asta, erà logodità și-și iubeà sincer logodnicul. Și iacà așà, pe neașteptate, ne-a scris că bietul băiat s'o uite, că-i prea sărac și câte și mai câte.

— Ciudat! Și pe fata asta o cheamà Eliza?

— Da. Aici îi ziceà Eliza Stoica, din cauza noastră, precum și Zâna Viilor.

— Frumos nume!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivania.ro/mdrr1901-1932

— Dar n'a fost cu noroc pentru noi, — observă trist moș Stoica. Și, mai întâiu, numele ăsta nici nu e al ei, fiindcă nu ne e rudă.

— Așă e.

— După mă-sa, ar fi trebuit s'o cheme Eliza Voinea.

— Eliza Voinea! — exclamă pasagerul, pradă unei imense înmărmuriri.

Și, timp de câtevă secunde, părù agitat de o emoție puternică, cu neputință de înăbușit. In cele din urmă, reușì să se reculeagă și, cu accent straniu, ca și cum povestea nepoatei soților Stoica îl interesă cu deosebire, întrebă:

— Care-i adresa epitropisitei d-tale la Bucureşti?

— Vai, n'o cunosc, d-le. S'a iscălit pe scrisoare cu un nume foarte curios, de care nu știam până azi.

— Da?... Ei cum?

— Lizica Modista... La început am crezut că l-o fi chemat așă pe tat-său, da' de unde! In urmă m'am dumirit că-și zice așă unde erà mă-sa modistă.

Naivitatea aceasta descreți ca prin farmec fizionomia îngrijorată a pasagerului. El reluă după o pauză scurtă:

— Dar omul care a venit s'o iă nu v'a spus cine e, nu v'a dat nicio garanție?

— Ba da. E unu... Pralea, advocat, și stă pe strada 11 Iunie. Ne-a arătat feldefel de acte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— Eh, or fi fost de contrabandă,— insinuă ața Stoica.

— Se prea poate,— zise pasagerul, gândi-or, Eliza Voinea (murmură el apoi, vorbin-u-și par'că sieși), ce coincidență!... Insfârșit, i'oiu interesà mai de aproape.

Și reluă cu glas tare:

— Și din pricina acestui eveniment trist reți să plecați din partea locului?

— N'avem încotro,— răspunse hangiul. Nu mai pot răbdà răutățile oamenilor. Și, mai în-âiu, nu mai vne nimeni la noi și nu ne mai dă nimeni bunăziua... Toți se uită la noi chio-râș și-și râd de bătrânețele noastre...

— Dar logodnicul nefericitei voastre fete v'a părăsit și el?

— O, bietù' băiat! El e și mai de plâns ca noi. Când a aflat de purtarea rușinoasă a Li-zichii, a plecat de aici ca un nebun, spunând că nu se mai întoarce niciodată. Erà disperat.

— Și nu știți un' s'a dus?

— Ehe, o fi departe acù. Mai alaltăeri ne scrise din Predeal, trimițându-ne ultimele lui salutări și vestindu-ne că trece hotarul.

— Bietu' Petruș!— suspină ața Stoica.

— Cum spuseși? Petruș!... — exclamă pa-sagerul, pradă unei noui emoții subite, mai intensă decât cea dintâiu.

— Da, d-le.

— Și, dupà familie, cum îi zice?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu știm. E o taină pe care a păstrat-o până și față de noi.

— A, e o taină?

— Da. Bietu' băiat a avut niște nenorociri în familie... Familie mare... foarte bogată. Bunică-sa stă aproape de acî, la via dumneaei.

— Bunică-sa!... Vie!... Petruș!...— repetă pasagerul, sculându-se, turburat, Nu cumvà e vorba de via Minculeștilor?

— Ba chiar de ea.

— Vă rog, spuneți-mi repede tot ce știți în chestia asta.

— Sunteți foarte mișcat, d-le,— observă hangiul. Nu cumvà îi cunoașteți pe oamenii ăia?

— Nu, nu, nu-i cunosc personal. Am auzit numai vorbindu-se de ei... odată... pe niște prieteni.

— Uite, nene, eu, văzându-vă așà aprins, am crezut că... de! sunteți și d-voastră rudă...

— O, nicidecum... nici idee! Aminti-i doară...

Și, pe când tăgăduià astfel, pasagerul făceà sforțări energice ca să-și învingă turburarea și să se reculeagă complect.

— Vasăzică, v'a scris nepotica?

— Da.

— Și tânărul v'a scris și el?

— Da, câtevà zile după aia.

— Nu credeți că s'ar fi înțeles amândoi, mai dinainte încă, să fugă împreună?

— O, nu, nu!— protestă fața Stoica,— nici

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

că-i de vorbit. Domnu' Petruș era băiat cumsecade și umblà cu gândul cinstit să se însoare cu Lizica.

— Uite, să vă arăt scrisorile,— propuse moș Stoica, căpătând deodată mare încredere în străin. D-voastră, care sunteți om învățat, poate veți găsi acolo lucruri pe cari niște oameni de rând ca noi nu le putem vedeà.

Și hangiul, sculându-se, se duse, cu pas de om obosit, de luă din tejghea două plicuri.

— Uite, citiți-le! — zise el, aducându-le străinului. Vedeți și d-voastră că nu mințim.

Necunoscutul luă mai întâiu scrisoarea venită din Predeal și o desfăcù încet. Apoi o citì cu extremă atențiune, cu trăsăturile contractate ca de o emoție tainică. Petruș spuneà într'însa că pleacă din țară pradă celei mai cumplite disperări și că e hotărît să moară pe pământ străin.

— Săracu'! — murmură pasagerul, înapoind lui moș Stoica trista înștiințare.

Mâinile îi tremurau; două lacrimi pe cari nu și le mai putù reține, șiruiră de sub pleoapele-i plecate. După aceea, examină scrisoarea Elizei Stoica.

— O, — exclamă el, izbit imediat de un amănunt caracteristic,— ce scris regulat la o fată dela țară!

— Păi, vedeți d-voastră, eră priceputà la scris,— zise țața Stoica, manifestând un orgo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/mdr1901_1832

liu naiv. A învățat la București până la paisprezece ani. E fată cu carte și are creștere bună.

— Da, — apreciă pasagerul,— e un scris curat și o siguranță extraordinară a mâinii. Ai crede că a scris-o un bărbat.

— O, nu, în privința asta nu încape nicio îndoială,— replică hangiul. E scrisul mititichii.

Între acestea, necunoscutul prinse a citi cu jumătate glas, mirându-se în sinea lui de construcția frazelor, cari păreau căutate, iar nicidecum așternute în avântul firesc al ideii. Totuș, nu făcù nici o reflexie asupra acestui subiect, păstrând pentru dânsul impresiile. Înapoiă în curând hangiului scrisoarea și încheiă, silindu-se să pară nepăsător:

— Da, mare nenorocire pentru d-voastră. Biata copilă a fost sedusă de ispita luxului, cochetăria, plăcerile... Banii sunt un corupător teribil!... Eh, la urma urmelor, tot o să vă vedeți cu ea împreună odată și odată... Mai târziu, după ce se va fi săturat de viața pe care a dus-o, vindecată de ideile deșarte în vârtejul cărora a fost prinsă...

— O, nu, nu, — bombăni hangiul cu glas sombru,— nu vrem s'o mai vedem pe nerecunoscătoarea aia...

— Vai, cât rău ne-a făcut!— adăogă fața Stoica, plângând. N'o aveam decât pe ea și purtarea ei ne-a sfâșiat inima. D-voastră nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mom1901-1932

știți, d-le... sunt unele lucruri ce nu se mai dreg niciodată.

Explozia asta de mâhnire făcù pe pasager să înțeleagă ce crud ar fi să stăruie asupra acestor evenimente dureroase. Dealtminteri, el însuși se simțeà penibil afectat, din motive tainice, și aveà nevoie să se izoleze spre a reflectà.

— E gata odaia mea?— întrebă el, sculându-se.

— Da, d-le.

— Bine; mă duc să mă culc, că's cam trudit.

— Mâine la prânz mâncați aci?— întrebă moș Stoica.

— Mai mult ca sigur că da.

— Bine; vom îngriji atunci de ale mâncării.

Și, după făgăduința aceasta, hangiul aprinse o lumânare, și, luând într'o mână geamantânașul, care fusese depus pe o masă, conduse pe pasager spre odaia ce i se pregătise.

A doua zi dimineața, pe la nouă, străinul plecă dela han, după ce-și făcuse o toaletă îngrijită, și porni cu pas sigur spre coasta pe care erà situată via Minculeștilor. Ajunse curând la intrarea aripilor din dos. Văzând poarta deschisă, intră hotărît, făcù câțivà pași și, adresându-se politicos unui grădinar, îl întrebă:

— Pot vizita grădina?

Și, omul ezitând să-i răspundă, străinul îi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

alunecă discret în mâna i bătătorită o piesă de doi lei.

— Ei, haide, fie, poftim!— zise grădinarul, scoțându-și șapca. Cu toate că nu e momentul.

— A! Da' dece?

— Păi e bolnavă cucoana.

Necunoscutul își năbuși o tresăritură.

— Nu-i nimic,— zise el, reculegându-se,— fii pe pace! Nu turbur eu pe nimeni.

Apoi se depărtă, cu pas mărunt, ca de preumblător, părând că examinează cu interes legumele. Incetul cu încetul, însă se strecură în parc, dispărând după siufișii deși de copăcei de iarnă. Șigur de acù că n'o să mai fie văzut se grăbì, mergând direct spre clădirea din față. Cotì, venì în dreptul fațadei și urcă hotărît treptele ce duceau la cerdac. Ajuns sus, sună ușor de tot. Un fecior apărù, cu figură mohorîtă.

— Fii bun și du carta mea d-nei Mincă,— îi cerù pasagerul, întinzându-i o cartă de vizită cu stemă într'un colț.

— Cucoana nu primește pe nimeni; e foarte bolnavă.

— Știu. Dă-i, totuș, carta asta; viu pentru afaceri extrem de urgente.

Feciorul citì pe carton:

Contele Geza Bakoryi

El se înclină și se urcă la etaj. Peste zece

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

minute pseudo-contele ungur, adică Nicu Velniță, era introdus în camera stăpânei. Sărmana femeie era de nerecunoscut. Sub păru-i rar, alb, cu șuvițe scurte, fața-i părea tare slăbită de suferință. Pielița-i galbenă, obrajii scofâlciți, cearcănele din jurul ochilor, atestau prea vădit bătrânețea și istovirea desăvârșită a organismului. Ședeà în pat, rezemându-se cu spatele de un morman de perne. La căpătâiu stăteà în picioare Dumitru, omu-i de încredere.

— A, d-ta dragă contel— zise ea cu glas slab, uitându-se la vizitator cu simpatie vădită. Aproape te așteptam. Aveam presimțirea c'o să vii. Dar mă găsești rău de tot.

— Intr'adevăr, d-nă, și o regret foarte sincer. Vă doresc însă din inimă să vă restabiliți cât mai curând.

— Să nu vorbim de asta. Sunt prea bătrână acum... și prea bolnavă ca să mă legăn în speranța c'o să mai trăiesc mult maicuseamă după lovitura teribilă ce m'a izbit.

— Tocmai chestia aceasta tristă m'a adus aci, d-nă. Doresc să vă întrețin asupra acestui sfârșit pretimpuriu și poate să vă aduc oarecare mângâiere.

— O, nu, scumpe amice, nu mai există mângâiere pentru mine... Remușcările mă ucid, fiindcă eu sunt cauza oribilei morți a bietului fiu.

— Nu vă grăbiți cu învinuirile și vă rog

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de pe acum să mă scuzați de oboseala la care o să vă expun prin urgența unei convorbiri importante.

Și contele Bakoryi aruncă o ochire expresivă spre omul de încredere. Acesta o surprinse și se sculă, gata să plece.

— Stai, Dumitre, stai aici!— zise cu vioiciune bolnava.

Și continuă, adresându-se vizitatorului:

— Dumitru e în curent cu toate tainele noastre dureroase și doresc ca nici acum să nu i se ascunză nimic. Dacă mi-e scris să pier curând... țiu ca să te poată secondă, la nevoie, întru săvârșirea misiunii sfinte cu care te-ai însărcinat.

— Mulțumesc, cucoană, — zise simplu omul de încredere, mișcat până'n adâncul sufletului.

— D-nă,— reluă atunci contele Bakoryi, — vă vorbeam adineari de oarecari mângâieri.

— O, mi-e greu să cred!

— Să vorbim mai întâiu de moartea lui Jean.

— La ce bun?

— Nu e absolut sigură moartea aceasta.

— Ce vorbești! Ce sunt astea?

— Ceeace eu cred că-i realitate.

— Ei cum: n'a văzut Dumitru cadavrul nefericitului meu fiu la Morgă la București?

— L-am văzut și eu, și încă înaintea lui, și nu l-am recunoscut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrm1901-1932

— E cu neputință. A uzurpat atunci cineva numele lui?

— Nu-i asta. Ar fi mai degrabă contrariul.

— Ce vrei să zici?...

— Mă explic imediat. Eu m'am despărțit de Jean de opt luni numai, atunci când s'a anunțat evadarea lui, pe când acei cari au crezut că-l recunosc nu l-au văzut de zece ani.

— Presupui dar că s'au înșelat?

— Aproape cu siguranță.

— Ce însemnează vorbele astea?—se miră bătrâna, neliniștită.

— Nu vreau să maschez nicĭuna din aprecierile mele, oricât de penibile ar fi pentru inima d-voastră de mamă. Datoria îmi ordonă cea mai mare sinceritate. Pretind dar că d-l Constantin Veroneanu a recunoscut corpul celui sinucis la Morgă ca acel al fratelui său fiindcă așà-i dictă interesul.

— Cu ce scop?

— Nu e greu de înțeles. Cu scopul infam de a rămâne singurul d-voastră fiu.

— Dar n'ar puteà fi în vederea moștenirii ce aș lăsa-o eu, de vreme ce Jean aveà un fiu care poate există încă.

— Și care există într'adevăr, deoarece am găsit urmele lui acum de curând, mulțumită unui concurs de împrejurări providențiale de care vă voiu vorbì imediat. Fiul acesta a dispărut de mult și unchiu-său poate nădăjduì c'a mu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistamuseiaria.ro/mdr1901_1932

rit. Dar, înainte de a merge mai departe, să admitem mai întâiu că și Jean Veroneanu există.

— Cu neputință. — obiectă bătrâna. S'a găsit la sinucigaș un bilet scris de mâna lui și prin care își stabilecă identitatea.!

— Asta nu dovedește nimic; dimpotrivă. Declarațiunea ce conținea hârtia aceea ar puteà fi o scenă de macabră comedie. un ingenios și sinistru mijloc întrebuințat de Jean însuș spre a se sustrage definitiv de sub urmăririle justiției. Gândiți-vă la situația-i blestemată de ocnaș evadat. Erà un nenorocit paria, hărțuit din toate părțile, trăind veșnic în spaimă oribilă. Redus astfel la neputință, omul n'are decât o dorință, un gând: să se lepede de personalitatea lui prin orice mijloc, procurându-și alta, ca să poată respirà în voie.

— Atunci. acela care doarme somnul de veci acì, în cavoul familiei noastre, e străin?— întrebă d-na Mincă, gâfâind de emoție. O, ar fi o profanare teribilă!

— Pe care trebuie s'o admiteți în interesul lui Jean, dacă trăiește încă, după cum o cred cu tărie. Gândiți-vă că cea mai mică indiscreție asupra acestui subiect ar puteà pierde pe fiul d-voastră, readucându-l în ocnă, de unde, de astădată, n'ar mai ieși.

— Cu toate astea, dacă el există, dece n'a venit acì? L-aș fi protejat, scăpat...

— Nu cunoaște încă schimbarea fericită ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc

s'a produs în părerile d-voastră cu privire la dânsul, și orgoliul, teama, îl opresc. Se poate, pe de altă parte, să fie prea sărac ca să-și plătească drumul până aci. Bănuesc, totuș că nu va trece mult și-și va face apariția.

— Ah, să vie, să vie dacă trăiește! — exclamă bolnava, exaltându-se încetul cu încetul. Să vie, ca să gust bucuria supremă de a-l mai vedea înainte de a părăsi acest pământ de dureri și infamii! Aș vrea atât de mult să-l aud asigurându-mă că e nevinovat, iar eu să-i cer iertare și să simt sărutul lui filial.

— Speraţi, d-nă, speraţi cu nestrămutare. Dacă ceeace bănuiesc e adevărat, el va veni. Îl cunosc de mult curajul și energia și desigur că va face și imposibilul ca să vie aci.

— Numai să nu fie prea târziu,— zise bătrâna, cu accent descurajat.

— Am și alte noutăți a vă spune,— reluă pseudo-contele Bakoryi. Am putut reuși, multumită oarbei întâmplări, să îndeplinesc o parte a misiunii sfinte ce mi-a încredințat Jean.

— Ai găsit pe careva dintr'ai lui?

— Da, am avut fericirea neașteptată de a găsi pe d-na Veroneanu.

— Pe Virginia?... Da!...

Și, scoțând această exclamare, bolnava se înăbușeă de emoție; fața-i se învinețise, iar respirația-i se prefăcuse într'un șuerat.

— Da, o cunoșteam de un timp, sub alt

Muzeul Digital al Romanului Românesc

nume, fără să bănuiesc adevărata ei personalitate. Teama de dispreț și nevoia de a trăi au făcut-o să adopte un nume străin și-și zice Cristescu. Dar, în decursul evenimentelor funebre ce s'au produs și în urma povestirilor publicate în gazete, ea s'a trădat.

— O... cât m'o fi învinovățind!

— Nu, cu toate suferințele și umilințele ce-a îndurat.

— Și care-i situația... nefericitei aceleia? —întrebă bătrâna, făcând vădite sforțări spre a puteà vorbì.

— E foarte săracă, — zise contele.

— O!... săraca... și ea?... Și din vina mea... din vina mea!... Cum voiu face... să mi se ierte... cândvà... aceste cruzimi?... Vai... am fost... o mamă denaturată... care merità toate pedepsele cerești... Am...

Nu putù terminà. Cuprinsă deodată de o sincopă violentă, căzù zdrobită, rămânând țeapănă nemișcată, ca moartă. Speriat de această criză subită, contele Bakoryi se repezì la sonerie și o puse în funcțiune. La rându-i, Dumitru sună de câtevà ori, chemând în ajutor pe fata 'n casă. Aceasta sosì curând, grăbindu-se să deà bolnavei îngrijirile potrivite. In vremea asta, Dumitru trimise un servitor, cu bicicleta, să aducă pe doctorul din T.-Severin, care căutà deobicei pe d-na Mincă. Intre acestea, dânsa deschideà ochii cu încetul; respirația-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

scurtă, cu sughițuri, părù să-și recapete regularitatea și o mică încreștitură sbârci puțin colțul buzelor.

— Vă e rău tare?— o întrebă contele Bakoryi, compătimitor.

Bătrâna deschise gura și mișcă buzele, dar din gâtleju-i contractat nu ieși decât un sunet răgușit, neînțeles. Ridică mâna stângă, făcând o vădită sforțare, o duse cu greutate la gât, sub bărbie, apoi o lăsă moale în jos. Pupilele-i decolorate se aținiră asupra celor din fața ei cu o expresie sălbatică, înfricoșătoare. Fata'n casă, foarte emoționată, se dete înapoi, schimbând cu contele o privire de uimire dureroasă.

— Nu mai vorbește,— murmură ea cu jumătate glas.

— O ar fi îngrozitor!— zise contele pe acelaș ton; ia să ne convingem bine.

Și se apropiă de pat, îngrijat, pradă unei imense mile, și se aplecă spre d-na Mincă.

— Mă auziți? — întrebă el, scandând silabele.

Bolnava continuă să se uite țintă la el, cu ochii stinși, lipsiți de expresie.

— Sărmană femeie! Sărmană mamă!... — gemù pseudo-contele, clătinând dureros capul. Nu mai înțelege.

Peste un sfert de oră, răsună uruitul unei trăsuri pe aleea principală a vilei și, câtevà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

clipe în urmă, doctorul pătrunse în camera bolnavei.

Examină cu minuțiozitate pe d-na Mincă, îi pipăi îndelung membrele, îi puse două-trei întrebări cu glas tare și făcù câtevà experiențe de zgomot, sunând cu diferite obiecte metalice.

— Nimic!— zise el însfârșit, cu accent descurajat, întorcându-se spre Dumitru. Nu mai e nimic de făcut. D-na Mincă e atinsă de paralizie totală a părții drepte, precum și a unei părți a creerului. E surdă, mută și inteligența pare a-i fi pierit cu desăvârșire.

Vorbele acestea căzură ca un dângăt funebru în tăcerea mohorîtă a locuiui, aducând în înimile celor prezenți adevărată disperare.

— Și nu e niciun leac, d-le doctor? — voi totuș, contele Bakoryi să știe.

— Electrizarea poate,— răspunse medicul. Și încă nici acest mijloc nu dă rezultate în majoritatea cazurilor de gravitatea acestuia. Cu toate astea, n'are afacc. O să încerc.

— Mai poate trăi mult d-na Mincă în starea în care se află acum?

— De, d-le, asta e taina Celui-de-Sus. De altminteri, vă pot afirmà că d-na Mincă e sleită fizicește și poate și moralmente. S'a schimbat mult de câtevà luni și, după cum mi-a spus Dumitru, din cauza unor necazuri intime și comoțiuni repetate.

— Vai, da, trebuie să fi suferit mult sărmana

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

femeie! A fost foarte greu lovită, în sentimentele ei cele mai scumpe... Îmi permiteți, d-le doctor, să viu să mă interesez de rezultatul ședințelor electrice.

— Desigur. Și până atunci v'aș rugà stăruitor să nu obosiți pe sărmana femeie. Ar fi cruzime zadarnică.

— Foarte bine, d-le. Plec chiar acù.

Și, întorcându-se spre Dumitru, contele Bakoryi adăogă:

— Viu azi după prânz să aflù cum îi e cucoanei.

Apoi ieșì fără zgomot din odaie, părăsind somptuoasa vilă, pradă gândurilor celor mai variate. Umblà cu pași mari, vorbindu-și singur, sub impresia tragicei situații.

— Ah, dacă Jean ar fi putut venì, s'o mai fi văzut odată! — murmură el. Ce bucurie ar fi fost pe dânsul!... Dacă trăiește, o să vie însă prea târziu. Cum să dau de el? Pe unde o fi?

Erà cu totul cufundat în aceste penibile gânduri, când ajunse la hanul „La Zâna Viilor". Peste două ceasuri merse din nou la Minculești. Cum pătrunse din nou în casă, zărì imediat pe doctor.

— Ei, ce mai e, d-le doctor? — întrebà el, îngrijorat.

— Nimic, d-le; s'a isprăvit!

— A murit?

— Aproape sigur, moralmente.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— O, ce nenorocire îngrozitoare! Sărmană mamă... sărmane Jean!...

Și disperat, cu mintea rătăcită, pseudo-contele scoborî în neștire scările, însoțit de medic, nemai îndrăznind să-l întrebe de nimic. Chiar în aceiași seară părăsi hanul „La Zâna Viilor", un țăran conducându-l cu o brișcă la gara din T.-Severin, unde luă trenul de București.

VIII

Nu sunase încă bine de cinci și jumătate când Răduliade ieși din imobilul pe care-l ocupă în strada Polonă spre a o luă pe jos spre gara de Nord. O ninsoare mărunță începuse să cadă de cum înserase, așternând pe trotuarele aproape pustii un strat alb, alunecos.

— Urâtă vreme!— bombăni fostul samsar. Dacă nu m'aș fi hotărît s'o isprăvesc cu mârțoaga asta frumoasă de Zâna Viilor, aș fi amânat peste câtevă zile expediția. In definitiv, cele trei milioane ale babei ne-au înfiripat; am puteà merge cu curaj înainte, cu fruntea sus, întru cucerirea averii. La urma urmelor dacă trebuie să renunț la speranța de a unì într'o zi viitorul meu strălucit de superba bastardă a lui Mincă, eh, m'aș mângâià să-i răpesc moștenirea în profitul tovărășiei. In ce privește divorțul meu de Costică, mai amân termenul, până la împărțeala definitivă a milioanelor ce putem câștigà în comun.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

Tot monologând astfel, Rădulíade ajunse la întretăierea străzii Regală cu calea Victoriei și tocmai voià să treacă dincolo, pe trotuarul din fața casei Török, când îl acostă brusc un individ, apucându-l de mânecă.

— Să-mi fie cu iertăciune, domnișorule, dar mai am mult până la gară?

Fostul samsar nu răspunse la început, ci se uită mai întâiu bănuitor la interlocutor, care păreà să fie un sătean mai chiabur înalt și slab, cu figura blajină și mișcări stângace, își ținea privirea, naivă și dornică totdeodată, ațintită asupra trecătorului, implorându-l par'că.

— Mă rătăcii prin București-ul ăsta mare,— se jeli el, cu glas molatic. Nu mai văd nimic pe ninsoarea asta. De-aș găsì măcar blestemata aia de gară!

— Păi ia-o drept înainte și mai întreabă și d-ta vreun sergent să-ți arate calea Griviței pe unde nimerești direct la gară,— zise repede fostul samsar, depărtându-se grăbit, spre a scăpà de alte întrebări.

— Să trăiești, domnișorule!— strigă după el sătеanul, stând locului, în așteptarea unui tovarăș care rămăsese pe marginea trotuarului, fiindu-i frică să se aventureze prin vălmășagul de trăsuri.

După mutră și haină, îți făceà impresia de englez.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdrr1901-1932

— Ei,— întrebă el, neliniștit,— îl recunoscuși acum?

— Da, e el, sunt sigur de astădată.

— Să mergem dar și, mai ales, să fim prudenți și ageri.

Amândoi apucară hotărîți pe strada Câmpineanu, vădit preocupați de a nu pierde din vedere pe asociatul lui Constantin Veroneanu și care, plictisit de a tot alunecă prin zăpadă noroioasă, se urcă în prima trăsură ce întâlni în drum, fără a bănui că țăranul care-l acostase a pornit în urmărirea lui, împreună cu tovarășul, într'o birjă ce avură norocul să le iasă în cale tocmai în momentul în care el, Răduliade, era cât pe ací să le dispară din ochi. Ajunseră la gară în acelaș timp, și fostul samsar urcă agale treptele din față, ce duc în sala mare, se apropiă de un ghișeu unde se vindeau bilete de clasa I, și cerù unul pentru Periș. Când să se depărteze, zări la spate un om îmbrăcat cu un pardesiu cu carcuri, purtând pe cap o șapcă cenușie, dată peste ochi, iar obrajii îi erau încadrați cu favorite roșii. Personajul acesta strigă tare, cu accent pronunțat englezesc:

— Un bilet per Burdujoni.

Și, pe când Răduliade se îndreptă spre sălile de așteptare, englezul, atingând ușor pe țăranul de pe calea Victoriei, îi șoptì repede:

— Ia numai Periș.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Apoi, fără a se mai sinchisi de tovarășu-său, ieși pe peron, urmat de acela la interval de două minute. Acolo, privi pe fereastră în sala clasei I-a, unde intrase Răduliade și, când ieși fostul samsar, se luă după el, urcându-se în același vagon cu dânsul și instalându-se într'un colț. Țăranul apărù la rându-i, dar merse mai încolo, într'un vagon de clasa II-a. Răduliade erà singur cu englezul când trenul se zguduì încet din loc, sub sforțarea puternicei mașini. Insularul scoase din buzunar un „Mers al trenurilor" și, întinzându-se boierește în colț cu picioarele pe bancă, cu capul aproape de luminà, părù că cercetează cu viu interes volumașul. Cu toate astea, se uità adeseà, cu coada ochiului, la fața nepăsătoare a fostului samsar, care se așezase la cealaltă extremitate a vagonului. La rându-i, Răduliade, urmând imboldul obicciurilor sale profesionale, prinse să examineze cu atenție pe pasager.

— Mergi departe, d-le?— întrebă el, după un răstimp.

— Aoh! yes, sir.

— Până la punctul final, desigur?

— Final? — repetă englezul, făcând pe miratul. No.., no final. La mine la carte nu există stațione asta.

— Vreau să spun adică: mergeți până la capătul liniei?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Capatul linie?... Aoh! yes, yes. Merșem la Budujoni. Acolo final?

— Da, Burdujeni este punctul final.

— Aoh! final... final,— repetă englezul, cufundându-se iarăși în citirea „Mersului trenurilor".

Fostul samsar înălță din umeri și renunță la convorbire. Peste patruzeci și ceva de minute trenul se oprì la Periș. Răduliade se coborî imediat, îndreptându-se încet spre ieșirea gării. Nu părăsì bine vagonul și englezul își lepădă în repezeală favoritele de pe obraz— cari, precum vedem, erau falșe,— și le vârî într'un buzunar al pardesiului. Apoi, își scoase pardesiul, sub care purtà o pelerină foarte lungă, dar îndoită de jos. Își dezbrăcă și pelerina, și, cât ai clipì din ochi, își schimbă complect înfățișarea, punându-și mai întâiu, pardesiul și acoperindu-l cu pelerina, cărcia-i dădù drumul până jos. In urmă, se avântă pe peron chiar în clipa când porneà trenul. Nu mai aveà întru nimic aspectul englezului de adineari, ci părea acum un țăran detreabă, rătăcit cu cine știe ce treburi prin gară. Trecù repede de sălița unde e cassa de bilete și, afară, aruncând o ochire ageră înainte, zărì la câțivà pași pe celălalt țăran: acela care acostase pe calea Victoriei pe Răduliade. Purtà și el acum o pelerină. Intr'o clipă amândoi fură unul lângă altul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei, unde-i? — întrebă fostul englez, cu voce surdă.

— Uite-l, colo, la cincizeci metri înaintea noastră; a luat-o la picior.

Și întâiul țăran, arătă, cu un gest ușor, silueta nedeslușită a lui Răduliade, care apăreà neagră sub vârtejul fulgilor de zăpadă. Tovarășul lui Constantin Veroneanu mergeà, într'adevăr, la înțeală, apucând-o pe câmpul pustiu urmat la distanță de cei doi oameni.

— Unde s'o fi ducând?— întrebă unul, foarte mirat.

— Nu-mi miroase a lucru curat, cursa asta nocturnă și pe vremea asta,— răspunse celălalt. Incep să cred, dragă Andrei, că ideia ta a fost minunată. O să descoperim cevà nou.

— Așà sper. In orice caz, dragă Nicule, ideia asta nu mi-a venit decât datorită ingenioaselor tale ipoteze. Ceeace ai aflat tu la hanul „La Zâna Viilor" și concluziile tale în privința aceasta au fost punctul de plecare al calculelor noastre. E absolut sigur că oamenii ăștia sunt amestecați în dispariția epitropisitei lui moș Stoica. Dar, să nu vorbim prea mult acum. Mai bine să nu pierdem din vedere pe individul ăla; sunt momente când ninsoarea mă orbește.

— Din fericire, am eu ochi buni pentru amândoi; îl văd foarte bine. Dar ai dreptate; să nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1937

mai vorbim; cel mai mic zgomot i-ar putea atrage atenția.

Apoi cei doi oameni continuară să urmărească în tăcere pe fostul samsar. Țăranii aștia doi erau Nicu Velniță și credinciosul său amic Andrei, zis Deșelatu. După deducțiile logice ale lui Nicu, la întoarcerea sa din Cerneți, ajunseseră la convingerea că Constantin Veroneanu, însurându-se cu o fată pe care o chemă Eliza Voinea, puteă singurul să aibă interes imediat să dispară Zâna Viilor, din cauză că aceasta pretindeă că are dreptul să poarte și ea numele acela. Particularitatea aceasta ducea la concluzia că ar există două fete legitime ale răposatului Mincă, ceeace nu se puteă. Și atunci: care din cele două eră cea adevărată? Nicu, printr'un fel de intuiție și, bizuindu-se pe simplitatea soților Stoica, rămăsese la ferma convingere că epitropisita lor e adevărata bastardă a regretatului boer. Urmând astfel șirul deducțiilor, plecarea pripită a fetei la București, împreună cu un advocat bătrân, venit special s'o ia, îi deșteptă bănuelli. Dealtminteri, scrisoarea de un cinism atât de nerușinat a acelei copile cinstite și caste până atunci, și care-și iubeă logodnicul, îmbrăcă în ochii lui un caracter de neîndoios falș. Condus de presimțirile lui intime, Zâna Viilor trebuie să fi fost victima unei sechestrări, spre a fi mai ușor înșelată și despuiată. Dacă nu cumvă o fi fost chiar suprimată

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu totul! Când se întoarse dela Cerneți, comunică toate aceste impresiuni amicului Deșelatu, și amândoi examinaseră îndelung situația. Rezultatul fù că se hotărîră să se transforme în polițiști, spre a da de rostul învârtelilor lui Constantiu Veroneanu și ale asociatului său. Urmăriră timp de opt zile, rând pe rând și cu multă istețime, pe cei doi oameni, în speranța de a descoperì un indiciu oarecare al uneltirilor lor vinovate. Dar până acum nimic nu venise să le nîdreptățească bănuelile. Felul de trai al bancherului părea să fie din cele mai corecte, absolut lipsit de mister. Dezamăgiți și îndoindu-se de ei înșiși, Nicu și Deșelatu erau gata-gata să renunțe la misiunea lor polițienească, aproape fără folos, când fostul clovn își schimbă deodată părerea.

— Dragă Ghinioane, — zise el,— nu e cu putință ca tu să te fi înșelat până într'atâta încât să ne dăm bătuți.

— Cu toate aste?...

— Nu, nu, informațiile tale asupra afacerii sunt prea exacte, deducțiile tale prea logice ca să nu vezi dela început că nu e ceva curat în dispariția Zânei Viilor.

— După părerea ta dar, am avea deface cu adevărați bandiți din lumea așa zisă bună?

— Fără îndoială. Dar sinuciderea, adevărată sau falșă, a prietenului tău Jean Veroneanu, putând atrage imediat atenția asupra unuia din-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

tr'însii cel puțin, trebuie să-i fi făcut să umble cu și mai mare băgare de seamă decât până acum. S'au dat la fund, dar să n'ai încredere în apa lină.

— Poate că ai dreptate. Cu toate astea, la ce ne-ar servi, în definitiv, să găsim pe epitropisita lui Stoica, chiar admițând că e adevărată sechestrarea ce o bănuim? La nimic în momentele actuale, de vreme ce sărmanul Petruș s'a exilat departe, în necunoscut? Căci membrii familiei Veroneanu sunt singurii cari mă interesează.

— Ba să mă ierți, piciule! Ne-ar servi la demascarea mârșăviilor pe cari le bănuim; ne-ar mai înlesni să punem mâna pe un fir, care, poate, ne-ar conduce la descoperirea trecutului lui Constantin Veroneanu; trecut criminal, foarte probabil, ținând socoteală de părerile emise de însuș prietenul tău Jean Veroneanu.

— Aveà și motive temeinice. Dar chiar de aș descoperii infamii în sarcina omului acela, tot n'aș puteà, fără dovezi, să le denunț parchetului. Dealtminteri, hotărîrea mea în privința aceasta e neclintită. Nu voiu duce niciodată, din propria mea inițiativă, numele Veroneanu la bara justiției. Și aceasta mai întâiu pentru Jean, dacă mai trăiește, și, al doilea, pentru fiu-său, și însfârșit pentru Virginia, pentru acea delicată și nefericită Virginia pe care o iubesc atâta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei cum: nu vrei tu să pedepsești crimele, asigurând triumful nevinovăției, reparând pe cât e cu putință greșelile monstruoase ale justiției, lucrând, într'un cuvânt, pentru reabilitarea memoriei prietenului tău, care e mort, sau, cel puțin, considerat ca atare?

— Nici vorbă că aș vrea.

— Ei bine, piciule, toate se cuprind în afacerea asta. Și, din moment ce ai primit misiunea sfântă pe care ți-a încredințat-o amicul tău, nu poți renunță la ea fără să nu păcătuiești împotriva prieteniei tale și a cuvântului dat.

— Așà e. Dar unde vrei să ajungi?

— Uite: nu trebuie să ne descurajăm, după numai opt zile de cercetări, părăsind partida, ca jucătorii pe cari nu-i țin curelele.

— Uiți nenorocita mea poreclă? — obiectă Nicu cu amărăciune. Colo... știi, mă botezaseră Ghinion, fiindcă-mi mergeau toate deandoasele.

— Eh, moft! Norocul e cu cei stăruitori, piciule, atunci când nu e vorba de o loterie. Să continuăm a face pe polițiștii încă opt zile și dacă, după vremea asta, n'am descoperit nimic, caut eu alt mijloc. Haide, Nicule, ce Dumnezeu, fii și tu mai bărbat!

Limbagiul acesta părù să convingă pe pseudo-Bakoryi, care primì din nou să se ție pe urmele bancherilor din strada Doamnei. Și, în seara când plecă cu Deșelatu la Periș, se bucură că i-a urmat sfaturile înțelepțești. Presimțeà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

într'adevăr, o descoperire importantă. și după scurt timp. Cei trei oameni mergeau, acum, la cincizeci de metri unii de alții. Ninsoarea încetase, dar covorul alb și gros de zăpadă năbușea zgomotul pașilor. Răduliade se oprì deodată, întorcându-se spre a sondà, cu privire ageră împrejurimile. Zărì în curând siluetele nedesluşite ale pretinşilor țărani și se înțepenì locului, adânc surprins. La rându-le, cei doi prieteni, foarte atenți, îi văzuseră mișcarea de oprire subită.

— Atenție! — șoptì Deșclatu. Ne-a mirosit.

Și începù, apoi, să vorbească tare, făcând gesturi mari și rostind cuvintele cu accent pronunțat țărănesc.

— Și ce cusur găsești, tu, măi, fetei ălcia?

— Ascultă, neică, ici la mine; Măriuca nu face de tine. Nu-i femeie de casă.

— Ba-i foarte harnică și se pricepe la îngrijitul vitelor. Și mai știi una. Fănică? Să nu mai trăncănești pe socoteala ei, că pe ormă, ș[illegible] ăm sare țandăra.

In tăcerea nopții, vocile gălăgioase ale celor doi prieteni răsunau în depărtare. Câtevà crâmpee din discuția lor animată ajunseră desluşit la urechile încordate ale lui Răduliade.

— Eh,— bodogăni el, liniştit, — niște țărănoi, cari se ceartă pe o ibovnică.

Și, înseninat iarăș, o apucă, hotărît, pe câmpie, părând că se îndreaptă către linia drumu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lui de fier, al cărei gard viu se zărea de departe tăind șesul. Uimiți de această subită schimbare de direcție și manevra aceea cu adevărat stranie, Nicu și Deșelatu se opriră brusc, tot așà de nedumeriți unul ca și celălalt.

— Un' s'o fi ducând? — zise Nicu. Nu văd nicio casă pe câmpie.

— Ciudat! — murmură Deșelatu. Se îndreaptă spre calea ferată.

Timp de câtevà secunde cei doi amici stătură nemișcați, neliniștiți și încurcați. Deșelatu aruncă apoi o ochire minuțioasă asupra împrejurimilor, în căutarea unei soluții.

— Am găsit, piciule! — zise el deodată, cu voce înceată.

Și arătă cu degetul o mică ridicătură acoperită toată de zăpadă, situată la vreo douăzeci de metri, pe dreapta. Și, fără a se preocupà dacă-l urmează prietenul, o luă într'acolo. Nicu îl imità în neștire. Peste zece secunde amândoi se ghemuiră după un morman de pietrării, stând fiecare cu capul ridicat, așà fel ca să poată supraveghià câmpia. Zăpada ce se strânsese pe șepcile lor se amestecà de departe cu pătura groasă ce acoperea pietrele, și așà și vroiau, având absolută nevoie să nu fie zăriți. Ei însă vedeau mereu pe asociatul lui Constantin Veroneanu, a cărui siluetă înaltă se profilà nedeslușit în negură, micșorându-se încetul cu încetul. Deodată ea se oprì, se întoarse în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/mdrr1901-1932

toate direcțiile, părù apoi că îngenunchiază pe pământ, și, după o clipă, se ridică în picioare ca mișcată de un resort. In acelaș timp, o licărire palidă țâșnì până la înălțimea pieptului, luminând zăpada din fața sa. Și aproape în acelaș moment omul dispărù, intrând par'că în pământ.

— Vi.ez oare? — strigă Deșelatu, sculându-se, fără a-și da seamă de imprudența ce face. E vrăji.or individul ăsta, prestidigitator?

Nicu Velniță se ridică și el.

— Extraordinar! — zise el cu voce înceată. Unde dracu a pierit?

— Hai să vedem!— propuse, numai decât Deșelatu, reculegându-se cel dintâiu. Nu vreau să ne tragă clapa un individ ca ăsta, dragă Nicule. Nu suntem nici boi, nici nebuni!...

Și, părăsindu-și cu curaj adăpostul, o rupse la fugă spre punctul unde asociatul lui Constantin Veroneanu dispăruse. Nicu Velniță îl urmă și el, cu aceeaș iuțeală. In curând Deșelatu se oprì scurt și înălță brațele spre cer, într'un gest de uimire.

— A zburat!... — scrâșnì el.

Se află acum pe marginea potecii ce coboră în pantă repede în labirintul Ruinilor, părând că se afundă într'o prăpastie a întunericului.

— A, — exclamă el,— ce văd aici, piciule? Uite subterane, pivniți, carceri...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mpm1901-19

— Da' ce o fi acì, sau, mai bine zis, ce a fost?— întrebă Nicu Velniță.

— Desigur că ruinile vreunei vechi case boierești...

„Ascultă!..." zise deodată Deșelatu, coborînd tonul și luându-și de braț prietenul.

Amândoi rămaseră ă nemi ca i re,i.ându și res-'pirația și ciulindu și urechea. Un zgomot ciudat le izbì limpede urechea în marea tăcere a acelor locuri pustii. Ai fi zis rostogolitul unei pietre, al cărui ecou se resfrângeà în lungile coridoare.

— Auzi? Umblă individul, — zise Deșelatu.

— Ciudat! —. murmură Nicu, a cărui mirare creșteà din moment în moment. Să aibă oare aici o locuință secretă?

— Dece nu? Trebuie să fie aici ascunzători imposibil de bănuit, și dovada e că s'a coborît drept de tot și, dacă nu-l mai vedem, îl auzim însă. Ce zici tu: dacă ne-am coborî și noi?

— Haide!

— Și ochii în patru!— sfătuì Deșelatu, apucând-o cu băgare de seamă pe povârnișul potecii. Și știi ceva:, să nu trăncănim mult; s'ar puteà să ne audă și ne-am pârlì rău de tot.

După observația aceasta judicioasă, cei doi prieteni continuară să coboare, silindu-se a face cât mai puțin zgomot. Ajunseră în curând într'unul din lungile coridoare circulare ale Rui-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nilor și apucară pe el fără șovăire. Înaintau pisicește, încet de tot, examinând în trecere, mulțumită semiobscurității nopții, vechile ziduri, pe cari le dibuiau, în speranța de a descoperi o ieșire. In vremea aceasta, Rădùliade, înarmat cu lampa'i electrică, ajunsese în fața trecătoarei secrete pe unde întrai în straniul loc în care Zâna Viilor erà ținută prizonieră. Apăsă pe resort, trecătoarea se deschise imediat și el pătrunse fără zgomot în sală. Dintr'o ochire repede, examină situațiile respective ale victimei și paznicului. Dihorul stà sub lampa atârnată în tavan, cufundat în cititul unei gazete. In fund, Zâna Viilor se ridicase în pat, adânc surprinsă de sosirea misterioasă a aceluia pe care-l considerà de acum înainte ca stăpân pe destinul ei. Pe fostul samsar îl izbì imediat paloarea neobișnuită a fetei, obrazul ei slăbit, cearcănele vinete din jurul ochilor. Dihorul se sculă cu o grabă de om smerit și se aplecă la urechea lui.

— Știi, — îi zise el, — s'a isprăvit cu fetica... E a noastră acum... Te așteptam cu nerăbdare.

— Dece? — întrebă Rădùliade, tot în șoaptă.

— E bolnavă frumoasa găinușă.

— De când?

— Păi îi e rău de alaltăeri. Eri starea ei s'a agravat și m'a rugat să binevoiesc să te vestesc.

— Și de ce n'o făcuși?

— Am voit să aștept până astă seară: aveam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

presimțirea că vii. Ar fi bine să te ocupi cât mai în grabă de ca dacă nu vrei să moară aici cu zile.

— Bine, bine, văd eu. Asta-i tot ce ai să-mi spui?

— Da.

— Poți plecă acum. Așteaptă-mă la gară, ca deobicei. Îți voiu da probabil noui instrucțiuni.

— Înțeles, șefule. La revedere.

Și sinistrul Dihor își făcù repede pregătirile de plecare, iar peste trei minute dispărù pe trecătoarea secretă. Răduliade se apropiă de Zâna Viilor, care ședeà pe pat și se uità la el cu groază.

— Imi pare că ești suferindă, copila mea?— zise el cu ton părintesc.

— Da, mi-e foarte rău,— răspunse fata cu glas slăbit.

— Văd și sunt foarte dezolat. Voiu luà măsuri ca să ai prin paznicul meu toate îngrijirile. Îți voiu trimite medicamente. Din nefericire, nu pot aduce acì niciun doctor.

— Redă-mi libertatea; așta ar fi leacul cel mai sigur.

— Cu neputință, frumoasă copilă.

— Vrei dar să mă lași să mor în închisoarea asta îngrozitoare?

— O, nu, nu! Te iubesc prea mult ca s'o fac. Dar, după cum ți-am spus, sunt, în întâmplarea aceasta interese de așà natură că nu pot ține

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

seamă de sentimentele mele personale cu tot regretul meu. A, dacă primeai propunerile mele frumoase, ar fi fost cu totul altcevà... Haide, zău, admite să te măriți cu mine, cu condițiunile ce ți-am expus în ultimul timp, și în cinci minute nu mai ești aci.

— Niciodată! — ripostă Zâna Viilor.

— Ei bine, uite, să-ți dovedesc până la ce grad tinerețea și frumusețea d-tale m'au mișcat. Fac sacrificiul iubirii și visurilor mele de fericire dacă vrei să consimți, prin scris, la noua propunere ce voiu avea onoarea a-ți face. Iți ofer libertatea imediată și mă angajez să-ți vărs de azi în cinci zile, o sută de mii de lei dacă declari, la rândul d-tale, că renunți în favoarea mea la toate drepturile eventuale asupra moștenirii ce trebuie să te pună în posesiunea unei averi.

— O sută de mii de lei! — repetă Zâna Viilor, gânditoare.

— Da; gândește-te bine. Propunerea mea e destul de ispititoare pentru o fată săracă, cum ești d-ta. O sută de mii de lei ar constitui pentru d-ta o zestre minunată, pe care ai putea-o da aceluia pe care-l iubești atâta, logodnicului despre care-mi vorbișî.

Cuvintele acestea părură să producă impresie adâncă asupra sărmanei Eliza, care era așà de slăbită și descurajată. Ea începù să tremure.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înflorată de dulcea amintire a lui Petruș, frumosul tânăr care'i posedă întreaga ființă.

— Uite,— reluă Răduliade.— nu vreau să-ți forțez hotărîrea; îți dau trei zile de gândire. După trecerea acestui termen, voiu veni cu un act de donațiune în regulă, ticluit așă cum trebuie. N'o să fie nevoie decât să-ți pui iscălitura, în schimbul unui cec de o sută de mii de lei. Gândește-te bine... Cântărește foloasele.

Răduliade se întrerupse deodată, înfricoșat. Zâna Viilor, cuprinsă de o sincopă subită, se întinsese brusc pe pat. Pleoapele-i se închiseseră, buzele-i se învineți ră și respirația-i gâfâia.

— Ei drace, asta-i cu bucluc!— murmură fostul samsar. E bolnavă serios... Uite, se înăbușă... pe onoarea mea.

Și, aplecându-se spre Zâna Viilor, o descheiă la bluză. Dar imediat tresări din cap până'n picioare și se aplecă și mai mult. Zărise la gâtul fetei o panglică subțire de mătase albă, de capătul căreia atârnă un medalion de aur roșiatic.

— O, o, — bombăni el între dinți,— să fie faimosul original a cărui copie aproximativă am furnizat-o judecătorului?... Ia să-l văd mai de aproape...

Și, scoțând din buzunar un briceag, tăie ușurel de tot panglicuța, apoi luă medalionul spre a-l examină cu atenție.

— Da, da, — murmură el, numaidecât,— ăsta-i.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1907-1932

Uite și inițialele. Pe legea mea, iată un leșin cu totul providențial, care-mi permite să intru în posesia unei piese importante și, ce-i mai mult, periculoasă.

Și, alunecând repede medalionul în buzunar, adăogă, uitându-se ironic la fată:

— Nu știu, n'am văzut, nici pe acolo n'am trecut.... Ehe, dar cred că n'o fi numai atât. Fetica asta frumoasă trebuie să aibă și scrisorile răposatului. Nu cumvà le-o fi luat cu dânsa? Ar aveà haz...

Apropiindu-se de biata fată, care tot mai zăceà leșinată, se aplecă din nou spre ea, îi umblă ușor prin rochie și găsì un buzunar. Cu prudența și dibăcia unui pungaș de stradă, își introduse, atunci, degetele i lungi și slabe în buzunarul acela și scoase diferite obiecte: o cheie, probabil dela o mobilă de acasă, o batistă, un cuțitaș și un plic mototolit. Neavând nicio nevoie de o parte din aceste obiecte, le puse înapoi, cu mare băgare de seamă, în buzunarul victimei, păstrând numai scrisoarea și cuțitașul. Apoi, fără să se preocupe de biata fată pe care o jefuise, merse de se așeză sub lampa atârnată în tavan și desfăcù hârtia îngălbenită ce se află în plic. Privirea pătrunzătoare a ochilor săi căprii alergă întâiu la iscălitură. Rămase deodată înfipt locului. Un nume îi jucă pe dinaintea ochilor, mari deschiși, înmărmuriți par'că.

— Petruș... Petruș!..,— murmură el cu glas

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

răgușit. Să fie o simplă asemănare de nume sau o coincidență tot așà de stranie pe cât de amenințătoare pentru noi? Și, cu toate astea, ce descoperire faimoasă, dac'ar fi el! El... logodnicul Elizei Voinea! Și am și adresa... E completă!... Nu lipsește nimic.

Intr'adevăr, sus, în capătul hârtiei, erà tipărit următorul antet cu litere fine:

IOAN ȘOLEA și Co.
Fabrică metalurgică
Strada 13 Septembrie
București

Fizionomia sa, pe care mai adineauri erà imprimată neliniștea, aveà acum o expresie triumfătoare.

— Vasăzică, — își continuă el vorba, — avem sau, mai bine zis, am în mână toate firele. Și dintr'o singură lovitură!... Iacă-te c'a ieșit din pământ și moștenitorul lui Jean Veroneanu, pe care-l caută de atâta vreme mă-sa și noi... E extraordinar, minunat, fenomenal. Dar stai, să nu mă fâstâcesc; timpul e prețios și trebuie, mai întâiu de toate să mă gândesc la propriile mele interese.

Și asociatul lui Constantin Veroneanu ascunse în buzunar importanta scrisoare, după care se apropie de Zâna Viilor, pe care o examină lung, cu cea mai mare atenție, și apoi o încheiă la bluză.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1932

— Eh, își vine ea singură în fire. La urma urmelor, e mai bine să nu mă vadă până în ziua fixată când se va hotărî de ini iv cu soarta ei.

Și, fără zgomot, mizerabilul se îndreptă spre fundul sălii, unde era ieșirea secretă. Un geamăt slab îl oprì deodată. El se întoarse, surprins, jenat. Încetul cu încetul, Zâna Viilor își revenea în fire, ridicându-se ușor în pat. Cu un gest nesigur, își trecù mâinile pe frunte, ca spre a gonì întunecimea din minte-i, și, cu o privire vagă, rătăcită, se uită lung la călăul ei.

— Tot mai ești acî? — zise ea.

— Fără îndoială, copila mea. Nu vroiam să te părăsesc tocmai în asemenea momente.

— Te rog, d-le, scapă-mă! Nu mă lăsà să mor în închisoarea asta teribilă.

Și, zicând acestea, fata se culcă, și, clătinându-se, cu ochii umezi de lacrimi, frângându-și mâinile de disperare, implorà pe mizerabilul ei călău:

— Indurare, d-le, indurare!

Fostul samsar părù cu adevărat emoționat de rugămintea aceasta. O lucire de poftă senzuale fulgerà în ochii săi căprii.

— Ce frumoasă ești!,— zise el sincer, luând mâinile ce se întindeau spre dânsul și strângându-le cu pasiune. O, dece nu vrei să fii soția mea, primind condițiunile ce ți am propus?...

— Soția d-tale?

— Da, aș fi fericit să-ți pot redà libertatea,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

asigurându-ți un trai îmbelșugat, luxos și chiar independent. Haide, gândește-te, mai e timp...

Zâna Viilor stătu tăcută un moment, cu capul în jos și trăsăturile crispate de o luptă lăuntrică, foarte penibilă.

— Ei uite,— zise ea, ridicând fruntea cu o mișcare hotărîtă,— aș primi poate.

— Adevărat? Să fie cu putință? Mi-ai procurà bucuria aceasta?

— Da, fiindcă vreau să trăiesc, să trăiesc cu orice preț... Sunt prea tânără ca să mor...

— Prea tânără și prea frumoasă!

— Dă-mi răgaz numai câtevà ceasuri, ca să mă obișnuiesc cu ideia asta.

— O, da, desigur! Nu vreau să forțez întru nimic asemenea hotărîre. Îți dau trei zile... Vai, trei zile lungi pentru d-ta, căci nu ți-e deloc bine acì. Pentru mine, vor fi trei veacuri de neliniște grozavă.

— Dece așà de mult?

— Nu te supără, dar n'am încotro. Inainte de a te scoate de aci, trebuie să-ți procur un adăpost sigur și demn de d-ta. Vai, ai dușmani puternici, teribili, cu cari voiu fi nevoit să intru în luptă. Vreau să-i birui, obligându-i să primească situația nouă ce țiu să ți-o creez. La revedere, păpușico! Ingrijește de scumpa d-tale persoană. Îți trimit mâine un vin întăritor, care-ți va face mult bine. La revedere, la revedere!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Și, triumfător, radios, mizerabilul apăsă pe resortul trecătoarei circulare, se avântă sprinten, ca un om tânăr, pe gangul secret și închise după el. Pe când scena aceasta se desfășură în interiorul Ruinilor misterioase, Nicu Velniță și Deșelatu continuau să rătăcească în amestecul de ganguri întunecoase, fără a reuși să descopere ieșirea ce presupuneau că trebuie să existe. Erau destul de departe de punctul lor de plecare când Nicu auzi un zgomot ușor. Înălță capul și tresări, zărind deodată silueta unui om răsărind din pământ, la peste cincizeci de metri distanță, și ridicându-se cu băgare de seamă, fără grabă.

— Andrei, Andrei,— șoptì el,— uite-l.

— Haide, iute, să-l ajungem! — sfătui Deșelatu.

Și judecând, într'un gând de o clipă, c'ar pierde amândoi un timp prețios cu căutarea potecii ce da pe șes, fostul acrobat își făcù vânt, se ridică dintr'o săritură și se agăță cu amândouă mâinile de pietrele sterpe. Apoi se urcă în vârful zidului, ca să deà de sprijin, după care, culcându-se pe pântece, întinse tovarășului mâinile și-l trase sus. Nicu fu lângă el în câtevà secunde. In urmă, umblând pe crestele largi ale vechilor ziduri și strecurându-se printre spațiile dintre ganguri, ajunseră în curând pe pământul vârtos al câmpurilor și se avântară imediat în direcția siluetei pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care o zăriseră. In vremea aceasta, Dihorul mergeà liniștit spre linia principală, nu mai aveà mult până s'o ajungă. Zgomotul pașilor celor doi prieteni, foarte năbușit de stratul de zăpadă ce acopereà pământul, îi pătrunse, cu toate astea la ureche. El se întoarse brusc, văzù deslușit pe cei doi oameni și rămase surprins, speriat chiar. Erà urmărit.

— Poliția poate? — murmură el, îngrijat.

Hotărît să scape cu orice preț de necunoscuții agresori, scoase repede din buzunar un revolver încărcat, pe care-l purtà în totdeauna la dânsul, din obișnuință, dictată de prudență. Nicu Velniță și Deșelatu mergeau deadreptul spre el. Incă vreo câtevà minute și l-ar fi ajuns.

— Stai! Stai!— îi strigă Nicu, cu scop de a-l intimidà.

Drept orice răspuns, Dihorul ochii cu arma și slobozì trei focuri, unul după altul. Un horcăit de durere răsună imediat. Nicu Velniță se clătină și căzù în brațele prietenului.

— Mizerabil bandit!... — urlă acesta, turbat de furie.

Și, pe când Dihorul o rupse la fugă, el îngenunchiă pe pământ, susținând capul lui Nicu, a cărui față se îngălbenise.

— Vai, scumpe prieten, ești rănit grav?— îl întrebă el.

— Nu știu încă, dragă Andrei.

— Unde-i?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ici, în coasta dreaptă.

— Suferi mult?

— Da, o durere arzătoare.

— Ce i de făcut, Dumnezeule, ce-i de făcut?... — gemù Deșelatu, pradă unei turburări dureroase. Pe vremea asta și departe de orice ajutor!...

— Trebuie să intrăm în sat,— zise Nicu, făcând o sforțare spre a se scula.

— Ai puteà merge până acolo?

— Așà cred. Voiu încercà. Mă sprijini tu. Mergem încet.

— Ești foarte curagios, dragă.

— Trebuie.

Și, palid, cu trăsăturile contractate cu violență de o nouă sforțare de energie, rănitul, ținut de subțiori de prietenul său, reușì, în cele din urmă, să se ridice pe picioare.

— Haide, — zise el cu glas slab.

Și, rezemându-se de umă ul lui Andrei, porni la drum, foarte încet, scoțând, la fiecare pas, un geamăt de sufe ință. Astfel, tot pășind înainte, Deșelatu sc u à împ e,urimile cu privi i agere, căutând zadarnic silueta omului care le scăpase. Nicu căutà și el pe fugar. Il zăriră apoi departe, alergând într'o direcție opusă aceleia pe care o urmau ei.

— Mizerabilul!— murmură Andrei,— nu mai dăm noi peste el. Nu e omul din strada Polonă; e mai mic. Dar n'are afacel Să nu-mi mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

spui mie po nume dacă nu ți l-oiu regulă eu într'o zi pe ăsta!

— Să sperăm, — adaogă Nicu.

Cei doi prieteni își continuară mersul, agale, abiă mișcându-se. In timpul acesta, Răduliade ieșì, la rându-i, din ruinile sinistre. Credincios obiceiuri.or sale prevăzătoare, urcă în curând poteca, explorând vecinătățile.

— Uite, nene,— exclamă el deodată, plecându-se repede, — ce văd colo? Par'c'ar fi doi ologi. Ce încet merg!

Și, stând ghemuit aproape de pământ, cu capul săltat puțin, se sili să deslușească înfățișarea straniului grup care se depărtă. Nicu și Deșclatu continuau să înainteze, cu toate suferințele ce le îndruă rănitul, și ajunseră, în cele din urmă, pe o șosea a satului. Dar Nicu părea la capătul forțelor. Gâfâià, și o sudoare rece îi udà fruntea. La câțivà pași, tovarășul zări un local încă deschis. Erà un han, care n'aveà nicio firmă, ca, de altfel, niciunul din sat, dar îl desemnau toți cu numele proprietarului, zicându-i: Hanul lui nea Anghel. Ingeniosul acrobat născocise repede povestea necesară cu care să motiveze aceea ce vroià să ceară pentru prieten. Il trecù în prăvălie, îl așeză la o masă și, după ce comandă două pahare de vin, chemă pe stăpân.

— Jupâne, — zise el,— prietenul meu și-a scrântit piciorul, alunecând în zăpadă. Ai aveà

Muzeul Digital al Romanului Românesc

d-ta vreo birjă, să-l ducă acasă la București? Plătim bine.

Hangiul îi măsură de sus până jos, până să răspundă. Pelerinele lor lungi, pline de zăpadă și noroi, fața descompusă a lui Nicu, nu-i inspirau tocmai mare încredere.

— Plătiți înainte? — întrebă el în cele din urmă.

— Cât? — zise laconic Nicu, grăbit să isprăvească.

— Trezeci de lei, nicio lescae mai puțin.

Pseudo-contele Bakoryi scoase din pardesiul ascuns sub pelerină un portofel, luă o hârtie de o sută de lei și o întinse hangiului. Acesta, surprins, se ploconi până la pământ.

— Mă duc să pregătesc ce vă trebuie,— zise el. Peste zece minute puteți pleca.

Nu trecù mult și cei doi prieteni se instalară într'o brișcă, învăluindu-se cu pături căldunroase, și porniră spre București, în trapul întins al unei iepe voinice și bine mânată. In acest interval, Răduliade, nemai văzând nimic suspect în împrejurimile ruinilor, se îndreptă grăbit spre gara din Periș. Acolo, căută zadarnic pe Mitică Dihorul. Dispăruse. Neliniștit de această lipsă de neînțeles, fostul samsar se urcă în trenul ce trebuiă să-l ducă la București. In singurătatea vagonului de clasa I-a, în care se află singur la ora aceea târzie, se putù dedà

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

diferitelor reflexiuni produse de ciudata schimbare de atitudine a frumoasei Zâna Viilor.

— La urma urmelor,— cugetă cu orgoliu fostul samsar, — nu m'o fi găsind tocmai-tocmai de lepădat...

Ceeace-l interesă deocamdată, acum, erà să joace cu pricepere un rol nou față de Constantin Veroneanu, preparându-l cu binișorul pentru o ruptură apropiată. Mai trebuià să caute o locuință dragută, cochetă și cam retrasă, pentru fata blondă și drăgălașă care aveà să-i fie în curând logodnică. Il legănau gânduri plăcute, când coborî în gara de Nord, de unde merse deadreptul acasă, în strada Polonă. A doua zi dimineața, pe la zece, stà de vorbă cu Constantin Veroneanu, în cabinetul directorial al băncii.

— Da, dragă,— spunea el,— convingerea mea este că nu mai avem acum a ne teme de nimic din partea Zânei Viilor. Am iscodit-o în toate modurile. Habar n'are ce măsuri ar trebui să ia spre a revendică moștenirea de care i-am vorbit. Și apoi, fiind foarte bolnavă și slăbită, socot că n'ar fi niciun inconvenient ca să-i redăm libertatea.

— Și ce-o să facă ea cu libertatea asta? Nu ți-a spus?

— Ba da. Nu se gândește decât să se înapoieze la Cerneți, la părinții ei adoptivi.

— Și crezi că n'avem a ne teme de nimic din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

partea lor? Nu s'ar plânge ei parchetului când ea le-ar povesti ce a avut de îndurat?

— Împotriva cui vrei să se plângă? Nu suntem noi oare niște necunoscuți pentru Zâna Viilor? Romulus Pralea, advocat, din strada 11 Iunie, și Scărlătescu, din strada Smârdan, nu sunt ei niște persoane închipuite? Nu, nu, fii pe pace, dragă Costică! Fata asta e, după părerea mea, o cantitate neglijabilă. Nu ne poate face nimic. Afară de asta, ține seamă că-i e cu neputință să vie în contact cu cei dela Mineuleşti.

— Dece?

— Venerabila mamă e în stare de inconștiență, după cum relatează scrisoarea din urmă a omului ei de încredere.

— O, trebuie să fie exact. Dumitru n'are niciun interes să má înșele, trimițându-mi o știre atât de gravă.

— Prin urmare, n'avem a ne teme nici de Zâna Viilor, nici de părinții ei. Iată-ne; dragă prietene, scăpați de o mare grijă.

— Ce bine!— se bucură Constantin, amăgit de siguranța cu care-i vorbeà tovarășul. Sper să izbutim, într'un interval scurt, să convingem pe Zorovici de dreptatea revendicărilor nevestei. Ce zici?

— Nu te prea grăbi, dragă. Ar fi o tactică greșită. Totul îți vine la timp când știi să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

aștepți. Recunoștința Elizei Voinea va veni la vremea ei, fii sigur.

Fostul samsar rostì cu accent enigmatic fraza aceasta cu două înțelesuri, nepu.ându-și stăpâni un zâmbet de ironie.

Când se despărți de asociat, își bătea, în sinea sa, joc de naivitatea lui. feli.i.ându-se, în schimb, pe el însuși, de fineț.a sa. Peste zi explorà cartierul Do.obanților, în căutarea unui apartament mobilat, drăguț, discret, unde să poată adăpostì pe aceea cu care nădăjduià să se căsătorească în curând. Găsì ceeace căutà în strada Clopotarii-Vechi, nu departe de șosea, după care se întoarse acasă. Cum trecè pragul locuinței, zărì vârît sub ușă un plic fără marcă și fără adresă.

— Uite, — zise el surprins, ridicând misterioasa scrisoare,— ce-o fi asta?... Dihorul! Ce vrea?

Și citì următoarele rânduri laconice:

Câteva indicii neplăcute mă fac să cred că se dau târcoale Ruinilor. Trebuie de azi înainte mai multe precauțiuni în vizitele de acolo.

DIHORUL

IX.

Erau aproape zece și jumătate dimineața, când o trăsură de casă se oprì la poarta fabricii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

Ioan Şolea, din strada 13 Septembrie. Contele Bakoryi se coborî, lăsând în vehicul pe credinciosul său prieten Andrei Deşelatu, şi intră în curtea fabricii. După indicaţia portarului, el se îndreptă spre birourile subdirecţiunii. După ce îşi trimise carta de vizită, pe care scrisese cu creionul menţiunea: „Din partea d-lui Velniţă", fu introdus în cabinetul funcţionarului superior al fabricii. Poftit imediat să-şi expuie motivul vizitei, prezentă mai întâiu o scrisoare scurtă, deschisă, concepută în următorii termeni:

Recomand simpaticului subdirector al casei Şolea pe d-l conte Geza Bakoryi, prietenul meu personal, care ar dorì să obţie câteva informaţiuni confidenţiale, cc, sunt sigur, nu-i vor fi refuzate.

Mulţumiri anticipate.

VELNIŢA

— Sunt cu totul la dispoziţia d-voastră, d-le, —zise funcţionarul, după ce luă cunoştinţă de rândurile acestea. Despre ce e vorba?

— De un fost funcţionar al fabricii d-voastră.

— Cum îl cheamă?

— Petruş.

— A, da. A plecat în străinătate. Nu ştiaţi?

— Aflai deunăzi. Nu ştiu însă în ce ţară a plecat şi tocmai de asta am venit să vă întreb.

— Din nefericire, mi-e absolut imposibil să vă informez în privinţa aceasta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— E la mijloc o taină?

— Mai bine zis un mister, căci nu știm defel ce s'a făcut cu d-l Petruș.

— Ce rău îmi pare!— spuse contele, decepționat. Am mare interes să-l găsesc. Motive puternice de familie, de avere chiar, m'au silit la acest demers. Și nu puteți, d-le, să-mi dați nicio informație care mi-ar înlesni să dau de urmele lui?

— Niciuna, cu tot regretul. Aș fi fost foarte bucuros să pot servì pe d-l Velniță. Cu toate astea, pot să vă dau un amănunt de care-mi amintesc acum; a mai căutat cineva pe d-l Petruș.

— Da?... Cine.

— O, un om sărac, lucrător probabil. L-am primit chiar eu, aci, acum trei săptămâni. Dorea grozav să știe unde s'a stabilit fostul nostru funcționar. Și, tot ca și d-voastră, a fost foarte mirat că nu-i puteam da nicio deslușire. A plecat foarte trist, pradă unei adânci emoții.

— Și nu știți cum îl cheamă pe omul acela?

— Ba da, căci l-am întrebat.

— Și vă amintiți numele lui? Mi l-ați putea spune?

Contele Bakoryi păreà neliniștit. Un gând ciudat îl străfulgerase prin minte, făcând să-i bată inima de o tainică îngrijorare. Nu erà cu putință ca individul în chestiune să fie Jean Veroneanu, care, printr'un concurs de împrejurări,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

inexplicabile încă, o fi fost pus pe urmele fiului său?...

— Drept să vă spun, — zise subdirectorul, frământându-și memoria,— nu-mi aduc bine aminte. Imi pare că Steagu... Preagu... cam așă cevă. Vă folosește amănuntul acesta?

— Deloc. Nu cunosc pe nimeni cu acest nume.

Pseudo-contele părea foarte dezamăgit.

— Stați. — murmură subdirectorul, — un moment... poate-mi amintesc... Streangu, Vieagu... nu... A... am găsit: Neagu.

— Neagu? — repetă Bakoryi, surprins.— Neagu?... Am mai auzit cu numele ăsta, dar unde? A, da, da, știu acum.

Intr'adevăr, își amintise, Neagu era numele sau pseudonimul fetei care se măritase cu Constantin Veroneanu. I-o spusese madam Cristescu când îi anunțase — ca cea dintâiu— căsătoria cumnatului ei.

— Ce etate avea? — întrebă el, nerăbdător.

— Vreo cincizeci de ani, așă cred.

— Să fie oare tatăl?... — murmură pseudo-contele cu jumătate glas.

Și continuă tare:

— Nu v'a dat niciun amănunt asupra persoanei lui? Nu v'a spus unde stă?

— Nu. Mi-a spus numai că numele lui n'ar prezintă niciun interes pentru d-l Petruș, întru cât tânărul nu-l cunoaște.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— Ei, sunt sigur acum cine e și-mi pare că-i înțeleg scopul demersului.

Și contele Bakoryi se sculă îngândurat, voind să plece.

— De câtvă timp nu prea au noroc acei cari ni se adresează pentru informații de soiul acesta, — zise subdirectorul, gânditor și el.

— Serios? S'au mai interesat și alții de afacerea aceasta?

— Nu. Vizita la care fac aluzie nu privea pe fostul nostru funcționar. Acum vreo cincisprezece zile a venit cinevà să-mi ceară adresa d-lui Velniță, prietenul d-voastră, dar nu i-am putut-o da.

— D-l Velniță stă în provincie acum; călătorește mult. Dar cine v'a cerut adresa lui?

— Un bancher din strada Doamnei, Veroneanu.

Numele acesta făcù pe pseudo-contele Bakoryi să tresară. Cu toate astea, se sili să-și ascundă emoția.

— Nu-l cunosc,— zise el nepăsător. Totuși, voiu aduce d-lui Velniță la cunoștință amănuntul acesta.

— Regret că nu pot să vă dau lămuriri mai bune,— încheiă subdirectorul.

— Cu toate astea, vă mulțumesc de amabilitatea cu care m'ați primit.

Peste trei minute contele Bakoryi se urcă în trăsură, care o porni spre bariera Moților. Pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

drum, informă pe Deșelatu de rezultatul demersului său.

— Vezi tu, Andrei, — spuse el, — toate par de nicio importanță la prima vedere. Cu toate astea, sunt amănunte demne de notat și de ținut bine minte. Ba e chiar locul de tras, din ele, câtevă concluziuni sigure.

— Cari, piciule, că eu nu prea le văd?...

— Ai să vezi acù. Cele două demersuri, din fericire fără rezultat cari mi-au fost semnalate, vin din aceeaș sursă. Sunt aproape sigur. Primo: Neagu în chestiune trebuie să fie tatăl fetei care s'a căsătorit cu Constantin Veroneanu, sub numele Eliza Stoica, sau, mai bine zis, Voinea. Eh, pentru mine, omul ăsta trebuie să fi fost pus de ginere-său — care ține să steà după perdea — să caute urmele fiului lui Jean, adică moștenitorul d-nei Mincă.

— Se poate, da.

— Secundo: Constantin Veroneanu venind, el însuși, să se intereseze de adresa tatei, dovedește că dânsul n'a uitat de prima lui vizită în bulevardul Pache. Omul ăsta urmărește neobosit o țintă tainică. Și, vezi tu, ținta asta nu e greu de ghicit: speră să capete dela tata siguranța că sunt acì, în Capitală. Având indiciul acesta, trage nădejde, fie urmărindu-mă, fie denunțându-mă parchetului, să reușească a dobândì însfârșit, dovaada existenței lui Jean, frate-său.

— Bravo, Nicușor, aici o nimerișì binel...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— exclamă Andrei, izbit de logica deducțiilor prietenului său.

— Toate astea, unite la ce știm acum despre învârtelile suspecte ale lui Constantin Veroneanu și asociatul său, cu privire la epitropisita lui Stoica, par a stabilì că ăștia doi urmăresc un plan criminal. Obiectul sigur al combinațiunilor lor nu poate fi decât să pue mâna pe imensa avere a d-nei Mincă. Dacă depun atâta activitate întru căutarea lui Jean și Petruș Veroneanu, probabil c'o fac spre a-i suprimà, cum au procedat cu biata Zâna Viilor, făcând-o să dispară.

— Din fericire,— zise Andrei,— suntem și noi acì. Lupta asta împotriva canaliilor astea bogate nu-mi displace deloc. Vom vedeà dacă poporul cinstit pe care-l reprezint nu va birui pe bandiții ăștia din lumea mare.

— Și eu, nu mai puțin, doresc cu ardoare victoria,— spuse contele Bakoryi. Cu toate astea, nu îndrăznesc să sper c'o vom avea. Totuși, sunt, ca și tine, pregătit de luptă, gata să sufăr toate consecințele. Sunt hotărît la orice pentru Virginia, pe care o iubesc atâta, și în amintirea bietului Jean. Vom ști în curând care-i părerea tatei și-i voiu urmà sfatul. Dealtminterì, poate mai aflăm ceva nou astă seară.

— Probabil, — zise Deșelatu, cu aer îngrijat. Numai să nu ni se întâmple un accident grav.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://dsrv.vania.ro/mdr1901-1932

ca în noaptea trecută. Dar apropo: cum te simți? Mai te supără zdrelitura?

Fostul acrobat făcea aluzie la rana căpătată de Nicu, cu două zile înainte, în ruinile dela Periș. Din fericire, nu era gravă. Glontele revolverului lui Mitică Dihorul nu făcuse decât să jupoaie epiderma dintre coaste, producând o rană nu tocmai adâncă. După primele momente de suferințî grozave și după ce fu pansată cu îngrijire, Nicu nu mai simțî decât oarecare stingherire între coaste.

— Nu mă supără, — zise el. Atâta doară că nu mă mișc în deplină voie, dar peste cincișase zile trece cu totul. Orișicum însă, eu te secondez astă seară.

Și, pe când vorbeau astfel, trăsura străbătea cu iuțeală calea Moșilor, apucând în curând pe șoseaua Pantelimon, și, peste puțin, pătrunse în parcul proprietății Velniță. După masă, toți trei se adunară în cabinetul fostului industriaș, care, pus în curent cu lămuririle vagi furnizate de subdirectorul fostei lui fabrici, împărtăși părerea fiului său, declarându-se partizan al luptei întreprinse.

— Vă las, — zise după aceea Nicu. Vreau să mă ocup de Virginia.

— Vine astăzi? — întrebă bătrânul Velniță cu interes binevoitor.

— Da, dacă-i gata, după cum sper.

— Foarte bine. Instalația ce i-am destinat e

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

isprăvită. O aștept cu nerăbdare. Prezența ei va parfumă trista noastră casă cu grația-i feminină și ne vom creiă, astfel, un fel de familie.

— Mersi, tată!— zise Nicu, emoționat. Îți mulțumesc din inimă mai întâiu pentru ea și apoi pentru mine. Aș fi așă de mulțumit s'o știu mai fericiă.

Și, întorcându-se spre Deșelatu, adăogă:

— Vasăzică, pe astă seară... co'o, cum ne-am înțeles. Fii exact și nu uiă nimic.

— Bizue-te pe mine, piciule. Am prevăzut totul.

— Luați și revolvere?— întreabă bătrânul.

— Nici vorbă! — răspunse Deșelatu. Astea-s argumente irezistibile.

— Pe astă seară! — mai zise pseudo-contele plecând.

Și se înapoiă la București. Sună de două după amiazi, când sosi în strada Cameliei, numărul 11. Madam Cristescu, sau, mai bine zis, Virginia Veroneanu, tocmai încuiă un cufăr plin cu rufe. Trei lovituri în ușă, la intervaie regulate, o făcură să tresară.

— El e!... — murmură ea, un surâs vesel luminându-i deodată fizionomia.

Și se grăbi să deschidă. Pseudo-contele Bakoryi întră repede în umila locuințăă, zâmbind și uitându-se emoționat la sărmana femeie.

— O, ce palid ești! — exclamă Virginia Veroneanu, alarmată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
istoriatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu-i nimic,— zise el, așezându-se. Un accident ușor, foarte recent... Îți explic eu imediat. Să vorbim de d-ta mai întâiu. Ești gata de plecare?

— După cum vezi. Tocmai vreau să-mi încui cufărul.

— Bine. Pleci chiar acù, tata te așteaptă cu mare nerăbdare.

— Ce bun și inimos ești!— exclamă tutungioaica, cu glas ce vibrà de vie emoție. Câtă recunoștință îți voiu datorà d-tale și tatălui d-tale pentru tot binele ce-mi faceți!

— Mi-ești atât de dragă Virginio!... Vai, aș fi voit să fac și mai mult.

— E greu.

— Ba nu... Dealtminteri, meritul meu nu e așà de mare precum îți închipuești... Eu nu fac decât să-mi îndeplinesc o datorie cu care m'am încărcat de bună voie: achit, cu alte cuvinte, datoria prieteniei. Și adaog că-mi produce o deosebită plăcere îndeplinirea ei... știi prea bine.

— Îți mulțumesc. Dar cheltuești atâția bani pentru mine.

— Așà! E un fel de împrumut cu dobândă, —replică Nicu, luând un ton glumeț, spre a-și ascunde și mai bine emoția. Lasă, dragă prietenă, mândria d-tale n'are decè să se socoată umilită, deoarece toate cheltuelile la cari faci aluzie îmi vor fi într'o zi înapoiate.

— De cine?

— De fiul d-tale, Petruș, care va fi într'o zi om bogat.

— O, dece-mi vorbești de bietu' meu copil când nu mai există?

— Există, sunt sigur.

Nicu Velniță făcù afirmația aceasta cu accent așà de ferm că suprinse pe pseudo-madam Cristescu.

— Cu ce ton mi-o spui! — zise ea, turburată. Aflata-i cevà cu privire la dânsul?

— Da, Virginio, da. Și mă grăbesc să te pun în curent.

După introducerea aceasta, Nicu Velniță se reculese o clipă, apoi povestì în amănunțime tot ce aflase deunăzi la hanul „La Zâna Viilor" referitor la Petruș Veroneanu. Pomenì deasemeni de demersul făcut în dimineața aceea la fabrica Ioan Șolea et Co. In urmă, vorbì de ultima și trista-i întrevedere cu bătrâna d-nă Mincă, precum și de recenta-i expediție la Ruini, în tovărășia lui Andrei Dăselatu, și de încercarea de crimă a cărei victimă fusese.

— La început am crezut că-s rănit grav,— continuă el. Din fericire, n'a fost decât o jupuitură ușoară. M'am ales cu niște friguri și o mică stingherire la coastă, dar sper că până în opt zile să nu mai am nimic.

— Slavă Domnului! — zise Virginia, cu glas ce tremurà de emoție.

Erà adânc turburată de cele ce auzise. La

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

început, încercase o bucurie nespusă, dobândind siguranța că fiu-său trăiește. Apoi însă, bucuria se transformase aproape imediat în decepție crudă. Plecarea tânărului în străinătate părea, într'adevăr, să distrugă toate speranțele ce încolțiseră un moment. In urmă, Virginia cu mila caracteristică femeii, se emoționase de starea tristă a d-nei Mincă, al cărei sfârșit păreà apropiat. Și, pe de altă parte, fiorii de groază și indignare o scuturară, aflând de strania purtare a asociatului cumnatului ei.

— Și ce va rezultà din toate astea?— murmură ea îngrijorată.

— Descoperirea adevărului, precum și triumful lui, — răspunse Nicu cu aprindere. Așà cel puțin vreau să sper. In orice caz, peste puțin vom ști și ce-i cu misterul ruinilor dela Periș.

— Vrei iar să mergi acolo?

— Da, chiar astă seară. Nu încape zăbavă și, chiar de aș vreà să amân noua expediție, Andrei nu m'ar ascultà și s'ar duce fără mine, fiind absolut hotărît să-și răzbune cu orice preț. Unde mai pui că expediția aceasta ne-ar ajutà fără îndoială, să facem descoperiri importante relativ la Petruș și chiar la scumpul nostru Jean. Fii deci liniștită și gândește-te numai la d-ta și la schimbarea situației d-tale. Vorbit-ai cu cumnatul d-tale?

— Nu încă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine-ai făcut. Cu toate astea, n'ar fi tocmai prudent să te lași de tutungerie fără să nu te explici în ochii lui Constantin Veroneanu. Afară de asta, e necesar să rămâi și mai departe în contact cu omul ăsta.

—M'am gândit și eu la asta. Dar ce să i spun?

— O să ne mai chibzuim noi. Deocamdată înștiințează-l, prin femeia căreia i-ai predat tutungeria, că, simțindu-te tare obosit, dorești să te odihnești câteva zile.

— Dar dacă vine acl, află că m'am mutat și, fără îndoială, noua mea adresă.

— Nu; n'ai decât să n'o lași gazdei. Spune-i că te duci la țară.

După acest schimb de idei, urmă o clipă de tăcere. Schimbarea iminentă a situației îmbrăcă o importanță capitală, în vederea comentariilor ce aveau negreșit să se producă în jurul așa zisei madam Cristescu. Într'adevăr, Nicu Velniță, muncit de generosul proiect de a procură soției lui Jean Veroneanu un trai mai bun, mai demn de meritele-i personale și condiți inea socială, transformase totul în câteva zile. Drăguța femeie, care-i cucerise cu atâta putere inima, avea să locuiască la Fundeni, la superba proprietate a bătrânului Velniță. Predase tutungeria din strada Belvedere unei sărmane văduve, foarte detreabă, care de mult umblă după asemenea afacere și căreia comerțul acesta îi creiă de acum o situație. Primind, cu adâncă recu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

noștință propunerea generoasă a lui Nicu Velniță, Virginia Veroneanu, ținuse, totuș, să transporte la Fundeni bietele mobile cari erau, de zece ani, martore ale suferințelor ei. Valoarea intrinsecă a obiectelor nu însemnează nimic în comparație cu valoarea morală ce dobândesc în decursul vremii.

— Te las acum, draga mea,— reluă Nicu, — sculându-se. Se apropie momentul acțiunii. La revedere, dragă soră. Pe mâine, fără îndoială... colo.

Și, strângând cu pasiune mâinile fine ale Virginiei, pseudo-contele Bakoryi părăsi umila locuință, ducându-se la gara de Nord, unde luă un bilet pentru Periș. Cum se coborî din tren, se întâlni imediat cu Deșclatu.

— E gata totul? — îl întrebă el.

— Da, totul, Nicușor. Cupeul așteaptă la hanul unde am închiriat alaltăieri brișca.

— Bine. Și fainosul tău costum?

— Îl am pe-mine; ai să-l vezi mai târziu. Nu vreau să-ți răpesc o surpriză.

— Putem dar merge direct acolo?

— Da, să mergem! — răspunse laconic fostul clown.

Cei doi prieteni porniră imediat, traversând câmpia, luând-o deadreptul spre Ruini pe drumul cel mai scurt. Nu înserase încă și ultimele lumini crepusculare le permiteau să-și dea destul de exact seamă de dispoziția bizară a vechilor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaorizonturi.ro/cronos-1837

ziduri cc urmau să le exploreze. Pe când erau să apuce pe poteca ce dă în gangurile subterane se opriră, după sfatul pseudo-contelui Bakoryi.

— Să ne aplecăm — povățuI acesta — și să așteptăm puțin înainte de a ne coborî.

Amândoi se trântiră pe pământ, pe care zăpada înghețată formă un fel de coajă fărămicioasă. Stătură astfel un timp destul de îndelungat, fără să se miște, explorând cu nesațiu împrejurimile, cu privirile pătrunzătoare. Câmpia eră aproape pustie. Doar un drumeț mergeà cu pas obosit pe șoseà, în depărtare, și dispărù în curând la cotitura unui drum.

— Să ne scoborîm acum!— porunci Nicu.

Și amândoi apucară pe potecă, unul după altul, dispărând în curând în sânul pământului. Cam la aceeași oră, Răduliade și Dihorul, demnu-i complice, ședeau, unul în fața altuia, la o masă retrasă din restaurantul gării de Nord vorbind încet, cu aer misterios.

— M'ai înțeles bine,— conchise fostul samsar, — nici brutalități inutile, nici vorbe imprudente. Trebuie procedat cu blândețe și dibăcie.

— N'o să fie tocmai ușor de convins fetica. N'are încredere în mine.

— Aș! Odată ce ai să-i vorbești de libertate, de aer, n'o să steà pe gânduri să te urmeze.

— Și dacă încearcă pe drum să spele putina?

— Nu cred, slabă cum e acum, lipsită de

Arhivele Digital al Romanului Românesc

mijloace și, mai mult, necunoscând defel locul unde se află. Dar chiar de ar vrea să fugă, vreau să sper că n'o să-ți fie greu s'o prinzi din nou.

— Păi bine: va trebui atunci să întrebuințez forța.

— Nu cred să ajungi până acolo. Hai-hai, Dihorașule, dacă reușești, te răsplătesc bine de astădată. Nu uită că lucrezi nițeluș în interesul meu personal. Să fii punctual, mă înțelegi? La nouă pe șoseaua ce duce spre Buftea.

— Înțeles, șefule. Vom fi acolo.

Cum îi spusese Răduliade, Dihorul n'avea să lucreze în socoteala asociației zisă „a celor Cinci", ci numai exclusiv pentru fostul samsar. Acesta îl întrebase asupra rostului conținutului laconicului bilet ce-l strecurase cu două zile înainte sub ușă și gravorul îi povestise incidentul tragic dela Ruini. Cu toată mirarea sa, Răduliade nu crezù niciun moment că urmăritorii complicelui său ar fi polițiști oficiali. Se gândì mai degrabă la unele personagii misterioase afiliate partidului a cărui existență o bănuia, constituit pentru apărarea intereselor lui Jean Veroneanu și alor săi. Presimțind reluarea apropiată a unei ofensive, poate chiar descoperirea frumoasei prizoniere dela Ruini, își jurase s'o sustragă cât mai curând unei liberări posibile. Cu toate acestea, nevoind să se expue personal, însărcinase pe Mitică Dihorul cu misiunea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

grea și delicată de a-i aduce pe frumoasa Zâna Viilor. Intru ce-l privește pe dânsul, aveà să aștepte cu un cupeu — într'un punct anumit pe șoseaua Buftea —pe straniul salvator și drăgălașa creatură, care-i preocupà mintea. Trenul care aduceà pe Dihorul la Periș se oprì curând în gară. Gravorul ieșì din vagon fără a se grăbì și, mergând cu o încetineală calculată, lăsă să se scurgă valul de țărani cari veniseră odată cu dânsul. Când se văzù aproape singur, o luă pe șosea, scrutând împrejurimile, înecate în beznă. Ajuns însfârșit la înălțimea Ruinilor, își rotì ochii în juru-i și deodată se avântă, tăind în linie dreaptă poteca. Coborî câțivà pași și apoi se oprì. gâfâind și ascultând cu atenție încordată. Nu se mișcà nimic. O tăcere adâncă, desăvârșită, apăsà asupra câmpiei adormite. Ticălosul reîncepù coborîșul, cu mare băgare de seamă. Se văzù însfârșit în subsol, aprinse felinărașul electric ce-l purtà la brâu și o luă înainte cu curaj. Totuș, dintr'o măsură de prudență, își scoase din buzunar revolverul încărcat și, astfel înarmat, își continuă mersul. Un zgomot ușor producându-se deodată la spatele lui îl făcù să tresară înfiorat și să se alipească de zid. Stinse imediat lămpița și, după o clipă de așteptare, se întoarse într'o mișcare repede. Și ghemuit în umbra deasă și îngrijorat, cu toată sforțarea ce făceà de a reacționà asupra voinței lui, trase cu urechea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Ce dobitoc! — murmură el după un răstimp. Trebuie să fi fost vreun șoarece.

Aprinse din nou lampa, apucă pe gangul ce dă la trecătoarea secretă și parcurse încă doi-trei metri. Deodată sări în sus, de groază, holbă ochii și deschise gura ca să țipe, dar din gât nu-i ieși decât un sunet răgușit, nearticulat. Înainte-i răsăriseră din întuneric o ființă bizară, înfricoșătoare, înaltă, subțire, cu corpul învăluit într'o blană roșie, acoperită de solzi sclipitori, cu fața schimonosită, o ibilă, crestată de brazde sângerate. Dihorul n'avù timp să-și dea seamă de vedenia aceea înspăimântătoare. O pânză îi se lăsă deodată pe cap, înfășurându-l până la umeri. El se clătină, zăpăcit, nebun de groază, și cât pe acì să cadă pe spate. În acelaș timp, primì o lovitură în mâna dreaptă și revolverul îi scăpă jos. Avù senzația că i pierdut și că va muri peste câteva secunde. Cu toate astea, se zbătù cu energia inconștientă a disperării, care-ți îndoiește forțele. Reușì să-și dea jos pânza ce-l năbușea, ba să se înțepenească chiar pe picioare și, cu iuțeala fulgerului, sări asupra acelui soi de drac roșu care-l speriase și-l prinse de mijloc. Dar dracu, care nu era altul decât Deșelatu, îmbrăcat cu un vechiu costum de circ, se desfăcù cu o mișcare viguroasă a coapselor. Și, cum tovarășul său, pseudo-contele Bakoryi, se repezea să-i ajute, îi strigă, cu accent glumeț:

— Vezi-ți de treabă, piciule, nu te ostenì

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdir1901-1932

degeaba... Vreau să mă joc niţeluş de-a popice cu puşlamaua asta. Las' pe mine, îmi cunosc eu meşteşugul.

Nicu Velniţă, încrezător în îndemânarea şi curajul, de atâtea ori dovedite, ale prietenului, se retrase puţin, doritor, totuş, de a supraveghià de aproape lupta aceea teribîlă. Şi, spre a o luminà, trebuì să aprindă, la rându-i, o lampă electrică. Dihorul, respins cu vigoare de către adversar, urlă de turbare şi, apropiindu-se tiptil de el, voì să-i aplice o zdravănă lovitură de picior, spre a-i sfărâmà genunchiul. Dar Deşelatu, deprins de mult cu tot felul de lupte, se ferì de atac. Apoi, făcând un salt şi o manevră dibace de jiu-jitsu, trase una în pântecul gravorului şi, în acelaş timp, îl făcù să cadă cu pieptul înainte, cu o puternică lovitură de genunchiu în şoldul drept. Dihorul se clătină şi se întinse lat la pământ, murmurând cu voce surdă şi gâfâind:

— Lichelele dracului.... Vă spintec acù maţele!...

Şi, căutându-se prin buzunare, scoase un cuţit portativ, îl duse repede la gură şi-l deschise cu dinţii. Lama resfrânse, sub lumina posomorîtă ce domnea în acel loc, un fulger sinistru. Nicu, care nu-l scăpase din ochi, se repezì să-l dezarmeze.

— Nu te aprinde! — îl sfătuì Deşelatu.

Şi, fără să se sinchisească de arma ameninţă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

toare, se azvârlì ca un cocoloș asupra Dihorului și se culcă pe el, apăsându-se cu toată greutatea corpului. In acelaș timp, îl apucă de mâna dreaptă, își petrecù brațul după al lui, în formă de coasă, și prinse a-l răsucì încetul cu încetul. Dihorul se învineți, simțind că brațul îi se va frânge dela cot. Degetele-i se întinseră deodată, dând drumul armei ucigașe.

— Mă predau!—gemù el la capătul forțelor.

— Ei bravo, văd că ești om cuminte, — glumì Deșelatu, triumfător.

Și, întorcându-se către Nicu, adăogă:

— Ascultă, frățioare, leagă-i picioarele și strânge-l puțin la glezne, dar așà ca să se poată mișcà, să facă pași mărunți ca duduițele.

Fără să răspundă, pseudo-contele Bakoryi scoase din buzunar o curea de biciu, foarte trainică, și legă repede genunchiì lui Mitică Dihorul, lăsându-i între picioare un spațiu liber de treizeci de centimetri.

— Bine. Procedează la fel și cu labele de sus, dar astea mai strâns!— reluă Deșelatu, cu un aer măreț și hazliu totdeodată.

Și, apucând de mâini pe bietul gravor, îi le duse cu forța la spate, ținându-le zdravăn, și, dintr'o singură întorsătură a mâinii, Nicu le legă strâns.

— Și acum, nenișorule, să te ridicăm, să-ți vedem mutra! — zise Deșelatu, ironic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Ajută lui Mitică să se scoale și, după aceea, se uită lung la el.

— Bine. O să te cunosc de acù. Te-am fotografiat acì.

Și-și arătă, cu un gest caraghios, fruntea. Bietul gravor gâfâià. Pe obrajii livizi curgeà sudoarea; trăsăturile îi erau descompuse și genunchii îi tremurau. Își țineà ochii, holbați de groază, ațintiți asupra teribililor săi adversari, și spaima îi se măreà tot mai mult, atingând limitele nebuniei. Accla dintre cei doi agresori pe care nu-l văzuse încă, aveà pe obraz o mască de mătase neagră.

— S'a isprăvit cu mine! — gemù el.

— Ai să vezi mai târziu,— replică Deșelatu cu asprime. Inainte însă de a te văicără asupra spurcatei tale ființi, să răspunzi sincer la întrebările ce-ți vom pune.

Și, întorcându-se spre falșul conte, fostul clown continuă:

— la-i tu întâiu interogatoriul, piciule, e dreptul tău.

— Mai întâiu — începù Nicu, adresându-se lui Mitică Dihorul — un' te duceai în ruinele astea?

— La atelier... adică în sală,— se îndreptă cu vioiciune gravorul.

— Ce sală? Și ce să faci acolo?

— Să stau... eu nu sunt decât simplu paznic al Ruinilor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/ndr1901-1932

— Vasăzică, păzești pe cineva?

— Nu, numai lucruri.

— Ia nu umblà cu mofturi. Păzești o femeie.

Dihorul nu răsppunse.

— Vasăzică, — stăruì Nicu, — nu vrei să răspunzi?

— Bagă de seamă, — adaogă Deșelatu, amenințător, — nu ne sîlì să-ți smulgem vorbele din burtă, dacă ții la pielea ta murdară.

— E o femeie acì, nu-i așà?— repetă contele.

— Dacă zici d-ta; fie!

— Eram sigur. E tânără, hai? Tânără și drăguță?

— Cam așà cevà.

— Și cum o cheamă?

— Nu știu.

— Au sechestrat-o acì?

— Ba nu, o adăpostesc.

— Ascultă, băiete, — își pierdù Deșelatu răbdarea,— nu face pe deșteptu, că nu te prinde.

— Tu nu știi cine suntem, — adăogă Nicu. — și nici nu poți ști. Te vestim că suntem foarte bine informați asupra ta și a complicilor tăi.

— He!— ripostă Dihorul, reculegându-se încetul cu încetul și înălțând din umeri. Vă serviți de un vechiu truc de polițist, dar cu mine nu merge. Dacă ați fi adevărați copoi, n'ați fi mascați.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901-1932

— Așă este, nu facem parte din poliție, dar asta nu-ți îmbunătățește situația și o să te conving imediat. Ca să-ți dovedesc că știu bine cu cine avem deaface, îți pot spune numele celor cari te plătesc. Unuia îi zice Răduliade și stă pe strada Polonă. Celălalt e un bancher din strada Doamnei, al cărui nume cred că nu e nevoie să ți-l spun. Ești convins acum?

Dihorul rămase mut, frământându-și mintea ce trebuie să mărturisească și ce nu. Îi păreă greu să ocolească la infinit întrebările atât de precise ale celor doi necunoscuți cari îl aveau în mână. Pe de altă parte, cugetă cu groază la amenințările lui Răduliade. In caz de trădare, eră expus prigoniri'or misterioasei tovărășii „a celor Cinci" despre care fostul samsar îi vorbise atât de des.

— Și acum, — reluă contele Bakoryi, — să suspendăm interogatoriul și să procedăm la fapte. Du-ne în sala aceea și vom vedeà după aceea ce soartă se cuvine să-ți rezervăm.

— Ca să te hotărîm să te supui fără să crâcnești, ți-oiu arătà o mică jucărie, — completă Deșelatu.

Și, înarmându-se cu un revolver încărcat, îl vârî în nasul gravorului, a cărui față eră galbenă ca ceara.

— Haide, ja-o înainte!— adăogă el. Și, mai ales, nu încercà să ne tragi clapa; cum voiu observà că umblì cu șoalda, îți crăp capul!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

M'ai înțeles?... Haide, aprinde și... la drum!

Supus în aparență, văzându-se momentan învins, Dihorul își aprinse din nou lampa electrică, luând-o apoi prin subterană, spre punctul unde era trecătoarea secretă. Deșelatu ridică repede revolveru și cuțitlul rămase pe pământ și le întinse lui Nicu. Amândoi prietenii, dornici de a cunoaște însfârșit taina ruinilor misterioase, urmară de aproape pe prizonier. Dihorul se oprì curând. Ajunsese la capătul coridorului ce formă un fundac, fără nicio ieșire aparentă.

— E nevoie să mă pot servì măcar de o mână,— zise el. Altfel, nu putem intrà.

— Bine; o să ți le dezlegăm, — hotărì Nicu.

— Tot n'ai să poți spălà tu putina, — adaogă Deșelatu.

Și prinse a desface curelușa cu care legaseră mâinile gravorului. Dihorul se aplecă, apăsă cu tărie pe un fel de vârf de piron ruginit ce abià se întrezăreà din îmbinarea a două pietre și stinse lampa ce o duceà cu dânsul. Un cadru perfect de bine ascuns, compus în aparență din opt-zece cărămizi, se învârtì fără zgomot pe o axă nevăzută și o deschizătură, de nouăzeci de centimetri înălțime pe șaptezeci de centimetri lărgime, apărù, foarte luminoasă, în bezna din prejur.

— Intrați carevà, ca să-mi ajutați să trec

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr1901-1932

— zise Dihorul,— fiindcă legăturile dela genunchi mă împiedică să încalec.

Erà perfect exact.

Nicu sări cel dintâiu în sală, apucă pe bandit de subțiori și-l trase înăuntru, în vreme ce Deșelatu îl ridică de picioare, împingându-l înăuntru. In urmă, fostul clown pătrunse, la rându-i, în strania locuință și, ca și prietenul său, rămase o clipă nemișcat, orbit de lumina lămpii din tavan. In acelaș timp, atenția amândorura erà în întreg absorbită de vederea Zânei Viilor. Fata, tremurând de surpriză și poate de groază, se ridică în pat, atât de frumoasă în paloarea-i de martiră că ai fi zis că-i o apariție supranaturală. Un mic zgomot, scurt, făcù pe Deșelatu să se întoarcă deodată și din nou rămase înmărmurit, cu ochii mari deschiși și gura căscată. Dihorul dispăruse; trecătoarea secretă se închisese la loc. Cei doi curagioși prieteni erau acum prizonieri, împreună cu Zâna Viilor.

— Canalia! Ne-a tras chiulu! — vociferă în cele din urmă fostul clown, palid de furie.

La exclamarea aceasta, Nicu se întoarse surprins și, dintr'o ochire, înțelese totul.

— Nu-i nimic, — zise el. Bine că suntem acì. Asta-i principalul.

— Ba de loc. Principalul e să ieșim de acì, —îndreptă Deșelatu.

— O, ieșim noi! Dar să nu pierdem vremea cu vorba.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1901-1932

Și, apropiindu-se de Zâna Viilor, care se ridicase în picioare, nu fără sforțări penibile, pseudo-contele își scoase masca și se descoperi.

— Domnișoară,— zise el,— clipele sunt prețioase. Explicațiile lungi ar putea pricinui pierderea d-tale și a noastră. Noi suntem salvatorii, prietenii ai lui moș Stoica, ai logodnicului d-tale, Petruș Veroneanu și ai d-tale însăți. Am venit să te zmulgem din mâinile mizerabililor cari te-au sechestrat aci. Încrede-te cu totul în noi, indică-ne pe unde am putea ieși și nu sta pe gânduri să ne urmezi. Îți redăm libertatea.

Frumoasa fată se uită la conte cu o expresie de neîncredere și șovăire.

— Cine sunteți d-voastră? — întrebă ea în cele din urmă.

— Suntem salvatori și achităm o datorie de recunoștință contractată la Cerneți la hanul unchiului d-tale. Te implor; aibi încredere în noi și ajută-ne să te scăpăm, în numele lui Petruș pe care-l iubești atâta...

— Din nefericire, sunt prea slabă ca să vă urmez,— replică Zâna Viilor. Sunt bolnavă de câtevă zile și abiă de mă pot ține pe picioare.

— Sărmană copilă! Te-ar fi lăsat să mori aci.

— Te vom duce noi în brațe!— exclamă Deșelatu, milos. Arată-ne numai un mijloc cum să ieșim din mormântul ăsta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

— O să fie greu. Dar uite, vedeți cadrul ăsta căptușit?

— Da.

— În dosul lui se află altă ușă de stejar.

— O dărâmăm,— propuse Nicu.

— Nici vorbă, — aprobă celălalt.

— Pregătește-te dar de plecare,— încheiă contele. Vom ieși de aci. Și acum, Andrei, la lucru! Să atacăm întâiu prima broască...

Pseudo-contele Bakoryi trase zăvoarele ce închideau cadrul căptușit. Apoi scoase din macferlan o surupelniță și prinse a desface scoaba ușii, de care era prinsă o broască foarte groasă. Isprăvi treaba în câtevă minute; cadrul se deschise ușor.

— Una la mână! — exclamă Deșelatu vesel. Cât despre cealaltă,— continuă el, examinând cu atenție cercevelele de stejar, — fiindcă pare să aibă la mijloc un secret, o să ne răpească prea mult timp până l-om găsi. S'o dărâmăm!

— E mai simplu,— fu de acord Nicu.

Și, opintindu-se din răsputeri în ușă, o zgâlțâi.

— Hai împreună!— strigă el prietenului.

Și amândoi, coț la coț și, într'un avânt comun, se repeziră asupra ușii, care trozni din încheieturi. Cu toate astea, rezistă.

— Ei drăcia dracului! — bombăni Deșelatu. O să mucezim adică aici în pivniță asta?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Transilvania, anii 1901-1937

Și, furios, lovi cu picioarele în ușă. Răsună un pârâit și o tăblie se rupse, lăsând liberă o gaură. Cei doi prieteni își îndoiră forțele și încetul cu încetul, tăbliile se desfăcură sub loviturile lor repetate. In curând se produse o deschizătură destul de mare ca să poată trece prin ea un corp.

— Și acum să ieșim iute! — zise Nicu, alunecând cel dintâiu pe îngusta trecătoare.

Cum se văzù dincolo, chemă pe Zâna Viilor.

— Apleacă-te, domnișoară, și vâră mai întâiu capul și umerii; eu o să te susțiu de brațe, iar prietenul meu te va ajută din partea cealaltă.

Zâna Viilor, convinsă de bunele intențiuni ale celor doi necunoscuți ca printr'un fel de intuiție puternică, se pregătise de fugă. După ce se asigurase că acul de cravată găsit câtevà zile mai înainte e tot în pălărie, se pieptănase cum putuse mai bine. Apoi, adunându-și în grabă cele câtevà rufe ce și le adusese din Cerneți și pe cari Dihorul îi ducea la spălat în măsura trebuințelor, își făcù din ele un pachet și stà, gata de plecare.

— Tii mult la boarfele alea?— o întrebă Deșelatu.

— N'am decât astea, d-le.

— N'are afacel — obiectă Nicu. Lasă-le aici. O să ne împiedice la mers și o să ne întârziem. Nu trebuie să-ți pară rău după ele;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

ți se vor cumpăra altele noui. Haide, iute, să fugim din închisoarea asta oribilă!

Frumoasa fată îi ascultă sfatul, supusă, și-și lecă bustul în deschizătură. Susținută din partea cealaltă de Nicu, iar dincoace de Deșelau, fu curând scoasă din sală.

— Acum suprimă lumina dinăuntru —spuse conele prietenului său — și vino...

Fostul clown se supuse, stingând lampa din tavan, și ieși, la rându-i. Toți trei erau acum înecați în bezna de nepătruns a unui gang subteran.

—Încotro? — murmură Nicu, neliniștit și încurcat, amintindu-și că nu mai are lampă,

— Ne, la noroc! — ripostă Deșelatu. Decât, să umblăm cu băgare de seamă, să nu vorbim tare, să fim cu ochii în patru și urechile ațintite.

— Ieșirea trebuie să fie pe dreapta sau pe stânga— murmură Nicu. Treci tu întâiu, Andrei, domnișoara vine după tine, iar eu la urmă.

— Să ne luăm însă revolverele.

Grupul înaintă încet, tiptil-tiptil, prin labirintul subteranelor.

— Numai s'avem pe unde ieși!— gemù Deșelatu, de astădată îngrijorat cu adevărat.

Nu trecù mult și se opriră descurajați, nedescoperind nicio ieșire. In vremea asta, Dihorul, care scăpase așà de miraculos de mis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

terioșii săi agresori se îndreptă, pe o parte opusă, spre gura Ruinilor, ce dă spre poiană, neîndrăznind însă a-și aprinde lampa electrică de teamă să nu se trădeze. Merse la început cu pași mărunți, pe dibuite, timp de câteva minute. Picioarele, cari toți îi mai erau legate, îl stinghereau grozav la mers, curelele ce-i strângeau gleznele oprind circulația sângelui. Obosi curând și se trânti jos, în întuneric, căutându-se să desfacă nodurile curelei, strivindu-i degetele și rupându-și unghiile. După un sfert de ceas de sforțări, reuși însfârșit și voi să se scoale. Dureri sfâșietoare însă îi paralizau picioarele umflate și trebui să se sprijine de zid ca să nu cadă grămadă.

— O să crăp oare aci? — murmură el, pradă unei îngrijorări adânci.

O sudoare rece îi muiă tâmplele și fruntea și mâinile prinseră a i tremura. O groază nespusă puse stăpânire pe el, făcându-l să gâfâe în întuneric, ca un animal istovit, care-și presimte moartea apropiată. In acest moment critic, pizma surdă ce nutreà de câtvà timp împotriva acelora al căror complice neînsemnat, disprețuit, erà, se preschimbă în ură arzătoare, și el își jură nu numai să se despartă pe veci de mizerabilii aceia, dar și să i facă să i plătească scump tăcerea. Dacă vor refuzà, se va răzbunà teribil!... Și, pentru aceasta, trebuià cu orice preț să iasă din Ruini, și nu moară acolo

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ca un câine. Sprijinindu-se de zid, izbuti să se ridice, apoi se târî, clătinându-se la fiece pas, spre ieșirea ce o mascau pietrele și bălăriile. Deodată se împletici și căzù lat la pământ, cu capul înainte, izbindu-se cu fruntea de o piatră ascuțită. O durere groaznică îi zmulse un țipăt mai curând un horcăit de suferință. Rămase țeapăn, întins, cu fața la pământ, simțind că-i curge din fruntea umflată sânge fierbinte, ca de om bolnav de friguri. Un păienjeniș roșu îi se așternù înaintea ochilor, mâinile-i se zgârcîră de pământ și-și pierdù cunoștința.

X.

— Ei, domnule Dumitru, cum îi e cucoanei azi?

Intrebarea aceasta, pusă de un rândaș dela conacul Minculeștilor omului de încredere al stăpânei, primì următorul scurt și alarmant răspuns:

— Foarte rău.

Și Dumitru îi întoarse spatele, îndreptându-se cu pași mărunți spre somptuoasa locuință. Nu străbătuse nici douăzeci de metri pe aleea pe care o parcurgeà, când fu nevoit să se întoarcă, sâcâit din nou de rândaș:

— Domnule Dumitru, dacă nu-ți e cu su-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

părare... e cineva la poartă care ar dorì să îți vorbească.

Dumitru se înapoiă. Un om îmbrăcat foarte curat, dar fără nicio eleganță, aștepta lângă grilajul din față. Avea în mână un geamantănaș; ghetele-i pline de praf arătau că au făcut un drum lung pe jos.

— Ce este? — întrebă Dumitru, măsurându-l din cap până în picioare cu oarecare neîncredere, pe care nu și-o ascundeà deloc.

— Aș dorì să vorbesc cu d-ta între patru ochi, — răspunse necunoscutul cu glas năbușit. E o chestiune absolut personală și de foarte mare importanță.

— Bine! Poftim după mine.

— Aș dorì să nu ne audă nimeni. Ceeace am a-ți sppune e de o deosebită gravitate.

Din ce în ce mai intrigat și tot neîncrezător, Dumitru examină din nou pe străin, apoi, fără să răspundă, se îndreptă spre tufișurile de arbuști verzi situate la mică distanță, pe stânga marei pajiști, și în mijlocul cărora erà un fel de boschet făcut par'că într'adins pentru convorbiri tainice. El pătrunse acolo și se oprì brusc.

— Haide, vorbește acù: ce este? Și iute! —zise el, aproape aspru.

— Mai întâiu, căznește-te să mă recunoști.

— Nu cred să te fi văzut vreodată; nu te cunosc. Care-i numele d-tale?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1601-1932

— Pentru toată lumea Alexandru Neagu.

— Neagu?... Ia stai... E un nume pe care l-am auzit rostindu-se acum câtvă timp când fuse vorba de o căsătorie în familia cucoanei.

— Da, căsătoria d-lui Veroneanu.

— Chiar așa. Nu cumvă ești d-ta tatăl doamnei Veroneanu?

— Nu; nici măcar rudă.

— Nu înțeleg atunci.

— Te bucuri de toată încrederea doamnei Mincă, nu-i așa? — continuă necunoscutul.

Părea că ezită să spuie mai mult, că șovăe să se demaște.

— Da, de încrederea cea mai deplină... D-na Mincă nu-mi ascunde nimic; sunt în curent cu toate tainele familiei, chiar cu cele mai dureroase.

— In acest caz, pot vorbi fără frică?

— Desigur.

— Ei bine, dacă sunt Alexandru Neagu pentru toți, dumitale singur îți voiu dezvălui adevărata mea personalitate... Eu sunt Jean Veroneanu.

— D-ta, d-ta, domnu' Jean!... — exclamă omul de încredere, pradă unei nespuse înmărmuriri. Dar domnu' Jean a murit. Am văzut cadavrul lui.

— Te-ai înșelat, ca și ceilalți.

— Vasăzică susții?...

— Ar fi prea periculos să mint, o știi bine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1902

— Așà e.

Și Dumitru, cătând țintă în ochii necunoscutului, reulă:

— A, iartă-mă că nu te-am recunoscut imediat. E așà de mult de când nu te-am văzut.

— Da, zece ani.

— Ba mai mult... căci, înainte de a ți se fi întâmplat nenorocirea, te arătai foarte rar în strada Romană.

— Vai, da! Și poate că chiar împrejurările acelea au fost pricina atâtor și atâtor lucruri.

— Haide, domnule, vino iute! O, de te-ar puteà recunoaște cucoana!

— Cum adică de-ar puteà? Sunt oare așà de schimbat ca mama să se îndoiască de ochii mei, de vorba mea?

— Din nefericire, așà e... e așà de slăbită și îmbătrânită cucoana...

— E bolnavă?

— Da, foarte grav, domnule... E atinsă de paralizie.

— Ah, du-mă imediat la dânsa, s'o văd, să-i vorbesc... Vreau s'o conving că-s nevinovat, să-i dovedesc respectul meu nestrămutat și că dragostea mea filială a rămas aceeași.

Și Jean Veroneanu, exaltându-se sub impulsul unei îngrijorări subite, ieșì cel dintâiu din adăpostul de verdeață.

— Un moment, domnule,— strigă Dumitru, apucându-l de braț. E în interesul siguranței

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

d-tale ca să luăm anumite măsuri absolut necesare.

— Într'adevăr, uitam.

— Ai să te servești de numele sub care te prezinți peste tot. Trebuie să rămâi pentru toți Neagu, rudă cu soția lui Constantin Veroneanu, ceeace este suficient, cred eu, ca să justifice prezența d-tale și poate chiar, șederea d-tale acl la conac. Și acum haide, domnule, să-ți pun la dispoziție o odaie.

Și omul de încredere, încă sub influența emoțiunii adânci pe care se silea în zadar s'o ascundă, târî pe vizitator spre casă. Peste câtevă minute Dumitru instală el însuși pe zisul Neagu într'o cameră spațioasă.

— Vasăzică, domnule, putuși scăpă de urmăririle poliției?

— Da, Dumitre, după mii de peripeții cari de cari mai dureroase și umilitoare.

—Știam că ai fost prin județ acum câtevă luni.

— Da, trăsesem la un han din Cerneți, unde hangiul mă primise, ca să zic așă, de milă, fiind în cea mai grozavă mizerie. Scrisesem mamei și nădăjduiam s'o văd, s'o fac să se intereseze de viața mea nenorocită.

— Știu, și ai fost silit să fugi pe neașteptate în aceeaș seară, fără să fi văzut pe cucoana.

— Vai, da, mă descoperiseră jandarmii... nu știu nici eu cum. M'am refugiat atunci la București, unde am fost cât pe acl să găsesc pe fiul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

meu, scumpul meu Petruș, Fatalitatea însă n'a voit. In cele din urmă, mulțumită unor împrejurări, ce e drept tragice, reușii, acum câtevă săptămâni, să-mi procur o stare civilă, care-mi permite de acum înainte să trăiesc fără frică, fără acea oribilă teamă de poliție. Iți voiu explică mai târziu toate chestiunile astea. In scurt, acum câtevă zile am putut să pun mâna pe câțivă bani și am venit încoace.

— Și cum stai cu finanțele?

— Foarte prost. A trebuit să mă îmbrac și eu ca lumea, să-mi cumpăr niște haine, rufe, pune apoi trenul... abiă de mi-au mai rămas cțâivă lei.

— Ce mizerie! Da, nu poți să rămâi în halul ăsta.

— Păi ce să fac?!

— Nu, e cu neputință! Ești bun să mă scuzi un moment.

Și, foarte turburat, omul de încredere al doamnei Minca dispărù. Jean Veroneanu, obosit și, mai ales, foarte emoționat, se trântì pe fotoliu.

— Insfârșit, — suspină el,— iată-mă acì. Cum o să mă primească mama?

N'avù vreme să se gândească mult, căci Dumitru apărù cu un aer grăbit, întinzându-i c'un gest spontan, un plic voluminos, deschis.

— Dă-mi voie, d-le,— zise el, — să-ți ofer

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aceasta, în lipsă de cevă mai bun. Asta e totul de ce dispun în acest moment.

Jean Veroneanu, uimit, cercetă imediat conținutul pliculuĭ și scoase de acolo un teanc de hârtii de bancă: trei mii de leĭ aproape.

— O, mersi, Dumitre, îți mulțumesc!—zise el, sincer mișcat.

Și, într'o mișcare pornită, întinzând amândouă mâinile către bătrânul servitor, adăogă:

— Pot eu primi așà sumă mare?

Omul de încredere strânse respectuos mâinile lui Jean.

— Nu e nimic, — zise el, — banii îți aparțin d-tale, fiindcă-s ai cucoanei, mama d-tale. Eu nu sunt decât depozitarul lor și te rog să-i iei. Dar îmi dai voie să te întreb cevà: dece nu te-ai adresat fratelui d-tale, în dezastrul în care te aflai?

— Dece?... Nu vreau să datorez nimic omului acela și, deși cunosc situația strălucită pe care și-a cucerit-o acum, îmi amintesc totuș și de trecut. Ehe, dragă, am motive puternice să n'am încredere în frate-meu. Dela evenimentul tragic și absolut de neînțeles care m'a veștejit, aruncându-mă pătat și totuș nevinovat în iadul ocnei, m'am gândit adesea la trecutul lui Costică și toate amintirile mele mi-au insuflat îndemnul de a fi foarte prudent față de acest frate ipocrit, egoist și poate criminal. Și nu în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

drăznesc să cuget fără temere la originea averii lui actuale.

— Avere care sporește din zi în zi, mulțumită dărniciei cucoanei.

— Cum, mama e și ea amestecată?

— De când s'a însurat domnu' Constantin, a încântat cu mare dibăcie pe cucoana, și dumneaei a consimțit să i acorde un avans de trei milioane asupra moștenirii.

— Trei milioane? — exclamă Jean Veroneanu. Trei milioane lui! Ce slăbiciune!...

— Asta a fost și părerea mea. Ei, și banii aceștia, uniți la moștenirea colosală pe care probabil va pune mâna domnu' Constantin și care se cuvine nevestei d-sale, constituie un capital enorm și-și explică averea lui actuală.

— E, vasăzică, așă de bogată domnișoara Neagu?

— Va fi. Cu toate astea, are chiar de pe acum venituri însemnate.

— Ei cum asta?

— Pretinde că e fica nelegitimă a răposatului boier și, în calitatea aceasta, precum cred că știi, e moștenitoarea a cinci milioane.

— Ce vorbești?! — exclamă Jean Veroneanu, înmărmurit la culme. Să fie domnișoa a Neagu bastarda aceluia a cărui moarte mi s'a imputat mie?... Să fie ea fiica bietei modiste care a murit la spitalul Colțea?

— Așă se spune. Numele de Neagu pe care-l

Muzeul Digital al Romanului Românesc

purtă până nu s'a măritat n'ar fi, după cum se pare, decât un pseudonim. In realitate, ar chemà-o Voinea și chiar sub acest nume s'a cununat cu domnu' Constantin.

— Ce curios!... Sunt, în toată afacerea asta, coincidențe așà de extraordinare de nu-ți vine să le crezi... O, voiu limpezì eu misterul, ți-o jur! Eu am cunoscut bine pe Neagu, tatăl femeii aceleia, și n'am auzit niciodată c'ar fi chemând-o Eliza Voinea.

— Intr'adevăr, au fost și contestări la tribunal.

— O să mai vorbim noi despre asta, Dumitre, fiindcă e lucru grav.

— Da, domnule. Am și eu a-ți destăinuì lucruri extraordinar de interesante ce te privesc personal.

— Da, să-mi spui totul mâine.. după ce o voiu fi văzut pe mama și când vom fi mai siguri că suntem la adăpost de orice indiscrețiune.

— Ne-am înțeles. Permite-mi acum câtevà cuvinte absolut necesare înainte de a te introduce la cucoana. Cum ți-am spus, e foarte bolnavă; nu vorbește și nici nu mai aude.

— Da' ce i s'a întâmplat, Dumnezeule?

—Paralizia i-a atacat creerul în parte cel puțin.

— O, biata mamă!

— Cu toate astea, o să mă căznesc s'o fac să priceapă cine ești. Vino, domnule, vino fără

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr-1901-1932

frică, deoarece pentru toată lumea ești domnu' Neagu.

Jean Veroneanu urmă pe devotatul servitor și intră în curând în odaia nefericitei bătrâne. O soră de caritate veghea la căpătâiul paraliticei.

— Fii bună, soră, și ne lasă un moment singuri!— îi porunci cu blândețe Dumitru. Te chem eu înapoi când va trebui.

Paznica se supuse fără a face cea mai mică obiecție. Aruncă, totuș, în treacăt o privire curioasă asupra vizitatorului, pe care-l vedea pentru prima oară. Acesta, stăpânit cu totul de tristul spectacol ce i se prezentă înaintea ochilor, stăteă nemișcat, uitându-se la doamna Mincă cu o emoție crescândă. Abiă de recunoșteă trăsăturile scofâlcite ale feței ei slăbite, brăzdată toată de zbârcituri. El se apropiă de pat, cu ochii umezi de lacrimi. Apoi, întinzând instinctiv mâinile înainte, articulă, cu voce tremurândă, aceste simple cuvinte:

— Mamă... mamă...

Fizionomia prostită a paralitiței n'avu nicio contracțiune.

— Ce nenorocire! — murmură Jean.

— Da, domnule, s'a prăpădit de tot,— zise Dumitru cu tristețe. Fără îndoială că sfârșitul se apropie, căci slăbește pe zi ce trece.

— Săraca! — gemu Jean.

— Da, e un sfârșit foarte crud. Nu se poate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

servì decât de mâna stângă și o să vezi și d-ta acu cum se slujește de ea, dacă reușesc s'o fac să mă înțeleagă.

Și omul de încredere se aplecă spre bolnavă privind-o țintă în ochi, cu un fel de autoritate sugestivă. Privirea sărmanei femei părù a se însufleți o clipă și un zâmbet palid descreți buzele ei vinete. Servitorul o apucă atunci de brațul stâng și, ridicându-i respectuos mâna, o prezintă lui Jean, care aștepta, zdrobit de durere. Evadatul din Ocnele Mari luă mâna aceea, care nu mai erà decât oase, se aplecă spre ea și depuse o lungă sărutare pe epiderma înghețată. Laerimi fierbinți curgeau pe obrajii-i bronzați, căzând pe degetele atrofiate ale bătrânei.

— O, mamă, mamă!— gemù el.

Dumitru luă de pe măsuță o placă de ardesie și un creion și scrise, pe ea, cu litere mari, aceste vorbe menite să facă impresie:

— Domnul Jean... Fiul d-voastră!

Apoi puse placa sub ochii bătrânei. Ea se uită lung la cele câtevà vorbe și, încetul cu încetul, trăsăturile i se contractară sub încordarea penibilă a unei rămășiți de inteligență. Și deodată, ca galvanizată, întredeschise gura. Din ochii ei țâșnì par'că o flacără. Bâlbâituri aproape deslușite ajunseră la urechile celor doi oameni a căror inimă erà strânsă de aceeaș neliniște:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Je... Jean... iar... iartă-mă!

Atâta tot. Fața zbârcită, contractată atât de violent timp de o clipă, se înțepeni din nou într'un fel de rigiditate de mort, iar privirea-i se stinse brusc. Atunci Jean Veroneanu, strivit de o imensă durere, căzu în genunchi înaintea patului, și, cu un gest mașinal, apucă degetele subțiri și crispate pe plapomă, acoperindu-le de sărutări nenumărate. In acelaș timp, o explozie de suspine sfâșietoare îi scutură robuștii umeri. Lacrimi arzătoare curseră pe mâna nefericitei mame.

— Vai,— gemù el cu accent sfâșietor,— s'o revăd astfel, după atâtea mizerii, după atâtea suferințî îndurate spre a regăsì inima ei de mamă!... Ce crudă e viața!...

Dumitru intervenì, adânc emoționat:

— Curaj, domnule, curaj... liniștește-te... ridică-te. Cucoana te-a recunoscut, ți-a spus și pe nume... mai mult decât atâta nu puteai sperà... Ți-a cerut chiar iertare... ceeace ar trebuì să-ți micșoreze amărăciunea... Curaj, domnule!

Jean se ridică încet.

— Datoria mea, domnule,— continuă Dumitru,— e să-ți spun acum că cucoana ajunsese la convingerea că ești nevinovat. Și remușcările neîncetate, căința nețărmurită, unite la oarecari evenimente pe cari ți le voiu face cunoscut, au produs ruina ei fizică.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nefericita!, Cât o fi trebuit să sufere!...

— Cumplit, domnule... da, eu o pot spune, fiindcă-mi încredința toate gândurile dumisale. Dar reculege-te, te implor! Gândește-te că trebie să ieși și n'ar fi bine să bănuiască servitorii cauza amărăciunii d-tale.

— O, da, da, ai dreptate! — recunoscù Jean.

Și pas cu pas, cu inima vibrând de durere, copleșit de regrete nespuse, nenorocitul se retrase de lângă pat. In vremea aceasta, Dumitru șterse cu grijă literele trase pe placă, apoi întredeschise ușa și, cu un gest discret, chemă pe sora de caritate. După aceea, cum intră aceasta, el se adresă lui Jean, zicând cu voce tare și fermă:

— Poftim, domnule, Neagu!

Și în anticameră adăogă iute:

— Vrei să te cobori cu mine pentru o clipă în parc? Aerul o să te mai liniștească.

Nefericitul ocnaș evadat făcù din cap semn că primește și urmă pe bătrânul servitor, care-l conduse afară pe o scară de serviciu. Și, tot vorbind încet, ajunseră la poartă, care rămăsese deschisă. Deodată atenția le fu atrasă de un cupeu care veneà pe șosea, în goană, tras de un cal vânjos, apoi întoarse în fața porții, intră în parc și, după un ordin dat din interiorul lui, se oprì imediat, în mijlocul alcii centrale. Dumitru se îndreptase spre vehicul, urmat mașinalicește de Jean Veroneanu. Nu mai erau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indir1901-1932

amândoi deçât la zece pași când ușița se deschise brusc, lăsând liberă trecere unui călător foarte elegant. Servitorul exclamă înmărmurit:

— Domnu' Constantin Veroneanu!

— Da, chiar eu, Dumitre!

Jean, o clipă surprins și fâstâcit de această apariție neașteptată, rămase la început nemișcat, neștiind ce să facă. Apoi, sub îmboldul unui sentiment de prudență instinctivă, își întoarse repede spatele. La rându-i, Constantin Veroneanu tresărise. O expresie de înmărmurire, îndoială și apoi de mânie îi contractă violent trăsăturile.

— Cine e ăsta? — întrebă el pe Dumitru cu accent aspru, răstit.

Servitorul, pe care situația critică îl făcuse să-și piardă cumpătul, îngăimă:

— E... un prieten.... de ací... din comună.„

— A, un prieten al d-tale? — ripostă bancherul cu ton ciudat.

Nu mai încape îndoială: recunoscuse pe fratesău.

— Recomandă-mi'l și mie,— adăogă el, prefăcându-se că crede spusele servitorului.

— Da... da... — băiguì Dumitru, din ce în ce mai încurcat. Când veți fi înăuntru, vi-l voiu aduce.

Și, tot vorbind, o luă spre casă, pentruca astfel să silească indirect pe nouì sosit să-l

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr1901-1932

urmeze. Jean Veroneanu se depărtă, la rându-i. Bancherul se stăpânì, rezervându-şi să lămurească în scurt timp incidentul, care puteà avcà urmări atât de periculoase, şi pătrunse în somptuoasa locuinţă a mamei lui, fără să aibă aparenţa că se mai sinchiseşte de necunoscut. Dumitru sună imediat un fecior, îl puse cu amabilitate excesivă la dispoziţia bancherului şi dispărù imediat. Peste câtevà minute se întâlnì cu Jean Veroneanu în parc.

— Ce ne facem acù? — îl întrebă el.

— Plec astă seară de acì,— replică ocnaşul evadat. E mai prudent.

— Crezi că te-a recunoscut fratele d-tale?

— Sunt sigur.

— Cu toate astea, la Bucureşti mi s'a părut că-i foarte convins de moartea d-tale.

— E foarte şiret şi ipocrit. Poate că moartea mea, adevărată, sau falşă, îi serveşte interesele, calculele lui ambiţioase, combinaţii infame!.. A mă demascà dar lui ar fi să mă arunc în gura lupului.

— Dar dacă te-a recunoscut, e preà târziu să mai tăgăduim.

— Trebuie să se îndoiască de el însuşi. Abià peste câtevà luni, după ce voiu fi realizat câtevà proiecte grele, îi voiu puteà aduce la cunoştinţă că n'am pierit. Până atunci însă e neapărată nevoie să nu mă vadă.

— Dar dacă stăruie să-i spun numele d-tale?

— Spune-i orice nume vrei, numai cel de Neagu nu. Zi-mi Negoescu, de pildă, și c'am plecat la Craiova. Mă întorc însă peste câtevà zile, fiindcă o să mă stabilesc prin părțile astea. Ne-om sfătui noi atunci asupra celor ce trebuie de făcut în viitor.

— Incotro te duci?

— O să mă duc mai întâiu să stau la hanul „La Zâna Viilor". După aceea voiu vedeà eu. Te țiu eu în curent prin scrisori. Intră acum în casă și ocupă-te de frate-meu, ca eu să pot, în vremea asta, să mă urc iar în odaia mea fără să mă vadă.

— Bizue-te pe mine, domnule.

Omul de încredere al doamnei Mincă nu întră bine în casă, când Constantin Veroneanu, care părea că-l așteaptă cu nerăbdare, venì la dânsul.

— Cum îi e mamei?— întrebă el dintru'întâiu.

— Foarte rău.

— Așàdar, înștiințările din scrisorile d-tale erau, din nefericire, exacte?

— Ba chiar mai prejos de adevăr.

— Am făcut bine, vasăzică, de am venit.

— Desigur, cu toate că cucoana nu-și mai dă seamă de nimic. Pe de altă parte, e așà de slăbită că un deznodământ fatal e de temut din moment în moment. E, vai, o chestiune de ore.

— Săraca mamă! — gemù ipocritul bancher,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în ai cărui ochi căprii scăpărară un fulger de speranță cinică, de dorință mârșavă. Pot s'o văd?.

— Vai, e foarte obosită astăseară!

— Regret din suflet. O să aștept până mâine. Avem după aceea de vorbit. Am a-ți da câteva instrucțiuni pentru cazul când s'ar produce o nenorocire. Să vorbim de altceva acum. Unde-i prietenul d-tale, omul de adinceauri?

— Nu știu; se plimbă desigur.

— Unde?

— N'aș putea preciza. L-am văzut însă c'a ieșit... Trebuie să fie pe șoseaua cea mare.

— Bine. S'ar putea dar să-l întâlnesc? Am nevoie să-l văd, să-i vorbesc fără întârziere. Cum îi zice?

— Negoescu.

Bancherul tresări, mirat.

— Negoescu? — repetă el. Păi-mai adineauri un servitor mi-a spus, că e rudă de-a nevestei mele. Pretindea chiar c'a auzit zicându-i-se Neagu...

— O, da, se poate, fiindcă numele lui întreg e Neagu Negoescu.

— Bagă de seamă, Dumitre! — exclamă bancherul, fulgerând pe servitor cu o privire de neîncredere. Nu umblă cu minciuni, fiindcă s'ar putea să te căiești amarnic...

Și ieși ca o bombă, îndreptându-se cu pași

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

mari spre poartă. Dumitru se repezì imediat la etaj și, deschizând o fereastră ce dă în dos, căută din ochi pe Jean Veroneanu. Il zări imediat rătăcind prin stufișuri și-i făcù semn să vie la el, după care se coborî, ieșindu'i înainte. Ocnașul evadat se grăbì să intre în casă pe o scară de serviciu.

— Urcă-te repede în odaia d-tale— îi zise Dumitru— și stai acolo până pleci. Incue. Te caută fratele d-tale.

— N'o să mă găsească. — ripostă Jean.

Și se suì imediat în camera sa. Nu trecù mult și Constantin Veroneanu se înapoiă și el în casă. Iscodise pe servitori și aflase că așà zisa rudă a neveste-si stà sus la etaj. Din momentul acela părù că nu se mai ocupă de cel găzduit la conac. Atitudinea aceasta liniști pe Dumitru, cel puțin pentru câtevà ceasuri.

Inoptase de mult când cinevà zgâriă discret în ușa odăii lui Jean Veroneanu, care veghià în umbră, îmbrăcat. O crăpă cu băgare de seamă și, nerecunoscând pe vizitator în întuneric, întrebă, cu voce schimbată:

— Ce este? Cine ești d-ta?

— Dumitru!... Am venit să te iau. — șoptì servitorul cu glas înăbușit. E tocmai timpul să pleci. Te conduc eu o bucată.

— Bine, sunt gata.

Și nefericìtul fiu al bolnavei coborî fără zgomot, ținându-se de pașii devotatului servitor,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

care-l conduse până la poarta din dos, pe unde intrase odată și Nicu Velniță, și o deschise.

— La revedere! — zise Jean, afundându-se în beznă.

Dumitru încuiă poarta, se înapoiă în casă, grăbit, și se închise în odaie.

Toată lumea se odihnea în somptuosul domeniu în care zăcea în agonie o biată mama pocăită, ai cărei cei doi fii se întâlniseră în preajma ei, ca dușmani înverșunați. Deodată o ușă se deschise în galeria dela etaj. O umbră alunecă tiptil pe covor, cu nesfârșite precauțiuni, și, când ajunse în pragul scării, se ridică și stătu o clipă de trase cu urechia, cu mare atenție, după care se ghemui lângă o perdea groasă ce despărțea în două un coridor lung. Eră un bărbat, cu fața acoperită de o mască. Scoase din buzunări câteva gazete, le grămădi sub stofa perdelei, fără a le mototoli, și le aprinse cu un chibrit. După aceea aruncă pe ele toată cutia de chibrituri și se depărtă în vârful picioarelor, fără să producă cel mai mic zgomot, reintrând în camera de unde ieșise câtevă clipe mai înainte. Deodată strigăte înfricoșătoare sfâșiară tăcerea greoaie a nopții:

— Foc!... Foc!...

In acelaș timp, o slujnică, se repezi nebună pe scară, urmată curând de alți servitori, dezbrăcați aproape. Un fum negru, năbușitor, um-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pleà coridorul. Focul, ce se încinsese sub perdea, se comunicase repede la camerele alăturate.

— Foc!... Ajutor! — strigau disperați oamenii, pradă unei spaime nebune.

Dumitru auzì curând sinistrele chemări. Sărì dintr'odată jos din pat, se îmbrăcă în grabă și deschise ușa. Un nor de fum năvălì în odaie, orbindu-l și umplându-i gâtlejul de o acrime năbușitoare. Trebuì să se retragă repezindu-se la fereastră și deschizând-o toată, fără a se gândì că înteteà astfel incendiul. In urmă se înapoiă la ușă și trecù de prag, avântându-se în mijlocul sinistrului. Pe scară rămase o clipă locului, înspăimântat de groaznicul spectacol. Limbi de foc țâșneau din toate părțile, gonite de puternice curente de aer, încolăcindu-se după trepte, cari și începuseră să ardă. Fumul se îngroșeà tot mai mult și pârâituri lugubre răsunau în urechile servitorilor înspăimântați. Deodată un om trecù pe lângă Dumitru, îl înghiontì ca din întâmplare și disparù imediat în fum, strigând:

— Ajutor!... Ajutor!... Scăpați pe mama!...

Dumitru recunoscù imediat vocea lui Constantin Veroneanu. Fără îndoială că bancherul fugeà, nebun de frică.

— Pe acì, pe acì, domnule! — îi strigă servitorul.

Și apoi, galvanizat par'că de strigătul fiului stăpânei, se năpustì asupra unei uși din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

apropiere, o dărâmă dintr'o opintire și se avântă cu curaj în camera în care bătrâna se zbătea în agonie și pe care paralizia o ținuia în pat. In vremea asta, primele ajutoare se organizară, de bine de rău, sub conducerea lui Constantin Veroneanu. In cele din urmă, veni și corpul de pompieri din T.-Severin, sub comanda locotenentului Voinescu, cari își puseră repede pompele în funcțiune, îndreptând țâșniturile furtunurilor asupra locurilor celor mai amenințate. Incendiul, totuș, se întindeă. Flacările ieșeau acum pe ferestre, ale căror geamuri plezneau zgomotos. Clădirea din față nu mai formă decât un imens jăratec. Intre acestea, curagiosul Dumitru, pătrunzând în camera bătrânei, căzuse mai întâiu în genunchi, sub forța însăși a avântului. Un nor de fum negru năvăli împreună cu el în cameră, pe ușa deschisă. Flacările atacau lemnăriile. Cu toate astea, curagiosul om se târî pe brânci spre patul paraliticei. Desluși imediat corpul țeapăn al bătrânei lui stăpâne și fiori de groază îl scuturară, crezând-o moartă. Se ridică în picioare și aruncă repede jos plapoma, apoi luă în brațe pe doamna Mincă, o înfășură iute, se întoarse spre ușă și rămase locului, cu ochii holbați de spaimă nespusă. In fața lui, aproape de prag, dușumeaua se aprinsese, iar ușa toată eră în flacări. Adunându-și ultimele forțe, făcù o săritură năprasnică înainte de a ieși din văl-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

vătaie. Dar, cum trecù de obstacol, căzù în genunchi, și corpul bătrânei se rostogolì pe covorul incendiat. La rându-i, năbușit, la capătul forțelor, abiă mai respirând, Dumitru leșină.

In timpul acesta, pompierii lucrau de zor și incendiul, combătut cu vigoare, începù să slăbească din intensitate. Câțivà oameni curagioși se avântară în galeria dela etaj. Zăriră imediat cele două corpuri înțepenite lângă o ușă, și se grăbiră să le ridice spre a le transportà afară, unde le întinseră pe pajiște. Medicul de plasă, care venise și el, le examină la lumina unei torțe. Se descoperì însă imediat, rostind lugubrele cuvinte:

— S'a isprăvit! Nu mai e nimic de făcut!

Doamna Minca murise, ca și Dumitru, servitorul ei devotat. Cele două cadavre erau în parte carbonizate. Fâșii de carne, înegrite, atârnau de hainele lor zdrențuite. Constantin Veroneanu, fiind înștiințat numaidecât, se prefăcù că-i stăpânit de o violentă disperare.

— Ce nenorocire cumplită! — gemù el.

Apoi dete ordin să se transporte tristele rămășițì într'o odaie a logofătului, lăsându-le în paza sorei de caritate, care scăpase ca prin minune. In urmă, ca și cum și-ar fi amintit deodată de un amănunt foarte important întrebă neliniștit:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— Văzut-a cineva din voi pe vizitatorul care era găzduit aci și stă sus, la etaj?

— Nu, — răspunseră câțiva servitori cari alergaseră să vadă cadavrul stăpânci.

— O, nenorocitul!— exclamă bancherul, jucând de minune pe omul înfricoșat. Ce s'o fi întâmplat cu el?

Câțiva se repeziră printre dărâmăturile fumegânde. Se întoarseră peste un sfert de oră cu hainele mânjite de funingine și mâinile înegrite.

— Nu mai e nimeni, — zise unul.

— Totul e distrus, — adăogă altul. Focul a pustiit pretutindeni.

— Dar omul, omul? — stărui Constantin Veroneanu cu accent bizar.

— Nimic; nicio urmă!

— O fi izbutit să scape la început.

— Vai, Dumnezeule, de ar fi așă! — gemu bancherul. Sunt deajuns două victime.

Și, întorcându-se cu fața, bombăni încet de tot, între dinții strânși de furie:

— Ce nenoroc!... A scăpat, lua-l-ar dracu!

Cel despre care vorbeă astfel era Jean Veroneanu, frate-său. Îl recunoscuse și încercase să se cotoroscască pentru totdeauna de el printr'o crimă tot atât de îngrozitoare pe cât de nefolositoare. Căci, după cum spusese Dumitru, Jean se dusese deadreptul la hanul „La Zâna Viilor". Din primul moment al sosirii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

sale, rămase foarte surprins, nemaigăsind pe inimoșii hangii cari îl ajutaseră cu câtevà ăluni mai înainte.

— Al-de Stoica nu mai sunt acì de opt zile, — îi zise omul, relativ tânăr, care erà acum proprietarul hanuiui.

— Ei cum: s'au lăsat de afacere?

— Nu; e altcevà, domnule. Au fost siliți să vândă totul și să plece din partea locului. Au avut un bucluc cu nepoata lor.

— A, fata aia frumoasă căreia-i se ziceà Zâna Viilor?

— Da, chiar ea. A spălat putina, fetica, cu un crai bătrân care a dus-o la București, ci-că să-i predeà o moștenire.

— Mare?

— Zău așà, nu știu. Se zice că e fata din flori a unui bogătaș și a ăinei modiste din București, cari au murit de mult.

— Eh, curios de tot! — zise prelinsu! Neagu, izbit de știrile acestea. Și n'ai auzit cumvà cum îi ziceà bogătașului ăluia?

— Drept să-ți spun, nu. Imi pare doar că erà viță de boier.

— Dar modistei?

— Am auzit c'o chemà Moina. Voina... Voinea... așà ceva.

Jean Veroneanu își înăbuși o tresăritură.

— Voinea?... — murmură el, neliniștit. Să fie cu putință?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr.1901-1932

Apoi, după o clipă de tăcere, reluă tare:

— Nu-i ziceà frumoasei Zâna Viilor Eliza?

— Ba da, domnule, chiar așà.

Jean, foarte intrigat de cele ce aflase în mod așà de neașteptat, se urcă, fără să mai steà, în camera ce i se destinase, unde se culcă. Adormise greu, când fu trezit deodată de zgomote ciudate ce turburau în mod neobișnuit liniștea hanului. Se sculă imediat, se îmbrăcă repede și merse jos, să se înformeze. Prăvălia hanului erà plină de locuitori ai Cerneților, după ale căror figuri turburate și vorbirea lor vie, agitată, înțelese imediat ce e. Un incendiu teribil izbucnise la curtea Minculeștilor. Pradă unei neliniști cumplite, Jean se repezì afară. Și, amestecat printre locuitorii satului cari alergau spre locul sinistrului, trebuì să asiste, neputincios, la teribilul spectacol al focului ce mistuià somptuoasa locuință a mamei sale. Văzù în urmă aducându-se corpurile victimelor la logofăt și zvonurile ce circulau îi strânseră inima de o oribilă presimțire. După ce se convinse repede că frate-său, Constantin Veroneanu, a rămas tot la locul incendiului, își luă inima în dinți și intră în camera în care sora de caritate vegheà lângă cele două cadavre. Acestea zăceau alături pe un pat, acoperite cu totul de cearșafuri albe. La căpătâiu un popă citeà „Stâlpii".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.muzeultransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce este, domnule? — întrebă sora cu blândețe, sculându-se.

— Soră, te-aș rugă să fii așă de bună să-mi faci un mare servicia.

— Și anume?

— Să chemi pe feciorul cucoanei domnu' Dumitru. Aș vreă să-i spun cevă. E o chestie urgentă.

— Domnu' Dumitru? — repetă sora, înmărmurită și cu accent șovaitor. Nu știi vasăzică?

— Nu știu nimic. Viu din Cernești. Întâmplatu-i-s'a vreun accident?

— Vai, a murit, domnule, victimă a devotamentului său pentru doamna Mincă.

— A murit... Dumitru?... A murit fără să-l mai văd... fără să mai fi vorbit cu el!... O, ce fatalitate!...

— Uite-l... e acl,— reluă sora de caritate, arătând unul din cele două corpuri întinse pe pat.

Pradă unui sentiment de oroare și milă totdeodată, Jean Veroneanu rămase un moment mut, incapabil de a vorbi.

— Și... celalt... — îngână el în cele din urmă — cine-i?

— Celalt?... E... doamna Mincă...

— Ea!... Ea!... A murit și ea!... O, Dumnezeule!,

Jean nu putù spune mai mult. Vocea-i se stinse în gât, strânsă ca într'un clește. El căzù

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în genunchi înaintea patului, îngropându-și fața lividă în mâinile-i crispate. Hohote de plâns îi scuturară capul și umerii; lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraz. Sora, din cale afară de surprinsă de neînțeleasa explozie de durere a străinului, rămase nemișcată și mută, pradă unei turburări adânci. Cine era? In ce dramă intimă și tainică era amestecat?... N'avù vreme să se gândească mai mult. Jean se ridică dintr'o sforțare și imploră cu voce sfărâmată:

— Aș puteà să văd o clipă chipul doamnei Mincă?

Fără să răspundă, sora descoperì cu pietate fața celei moarte. Nefericitul fiu se aplecă și se uità timp de câtevà secunde la trăsăturile acelea înghețate pe vecie, în seninătatea lumii de dincolo de mormânt. Apoi, apropiindu-se deodată, depuse un lung și dureros sărut pe fruntea rece și fugì.

Sfârșitul părții a II-a

7473 45

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelerens.ro/ro/index/1901-1932

Citiţi :

„VIAŢA ROMÎNEASCĂ“

Revistă Literară şi Ştiinţifică

APARE ÎN FIECARE LUNA

Preţul abonamentelor :

Lei 100.— pe un an

Lei 50.— pe 6 luni

Fiecare număr Lei 10.—